

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

POSLOVNI VIDIKI IZDAJANJA ELEKTRONSKIH KNJIG

Ljubljana, junij 2019

KATARINA GAVRIĆ

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Katarina Gavrić, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Poslovni vidiki izdajanja elektronskih knjig, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem prof. dr. Turkom Tomažem in sosvetovalko doc. dr. Mörec Barbaro

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne 17. 6. 2019

Podpis študentke: Katarina Gavrić

KAZALO

UVOD	1
1 IZDAJA KNJIG	3
1.1 Izdaja knjig v tiskani in elektronski obliki.....	5
1.1.1 Postopek izdaje knjige v tiskani in elektronski obliki	5
1.1.2 Elektronsko založništvo	11
1.1.2.1 Elektronska knjiga	12
1.1.2.2 Računalniške naprave za branje e-knjig in namenski e-bralniki	14
1.1.2.3 Formati za e-knjige	16
1.1.2.4 Pretvorba iz enega formata v drugega.....	20
1.1.2.5 Uporaba e-knjig	20
1.1.2.6 Prednosti in slabosti elektronskih knjig	21
1.2 Primerjava elektronskih knjig s tiskanimi	22
1.2.1 Primerjava e-knjig s tiskanimi	22
1.2.2 Razlike v procesu izdajanja knjige v tiskani in elektronski obliki	24
2 IZDAJANJE ELEKTRONSKIH KNJIG NA TUJIH TRGIH.....	24
2.1 Programske rešitve za izdajo elektronskih knjig, ki se uporabljajo v tujini ..	25
2.1.1 Programska rešitev Kindle	25
2.1.1.1 Kindle kot naprava za branje e-knjig (namenski e-bralnik).....	25
2.1.1.2 Kindle kot aplikacija	27
2.1.1.3 Kindle Direct Publishing.....	27
2.1.2 Programska rešitev Barnes & Noble	30
2.1.2.1 Barnes & Noble Press.....	31
2.1.3 Programska rešitev Rakuten Kobo	33
2.1.3.1 Kobo Writing Life	33
2.1.4 Programska rešitev VitalSource – Bookshelf	36
2.1.4.1 VitalSource Content Studio	37
2.1.5 Programska rešitev Bookshout.....	38
2.1.5.1 Bookshout za avtorje.....	39
2.2 Razlike med programskimi rešitvami za izdajo elektronskih knjig, ki se uporabljajo v tujini	40
2.3 Prihodkovna ocena izdaje elektronskih knjig za avtorja na tujem trgu.....	41
3 ELEKTRONSKE KNJIGE NA SLOVENSKEM TRGU	44
3.1 Programske rešitve za elektronske knjige na slovenskem trgu	45
3.1.1 Programska rešitev Biblos	45
3.2 Stroškovna ocena izdaje elektronskih knjig na slovenskem trgu	45
3.2.1 Strošek pretvorbe knjige v e-knjigo formata EPUB na slovenskem trgu.....	46

4	EMPIRIČNA RAZISKAVA O IZDAJI ELEKTRONSKIH KNJIG NA SLOVENSKEM TRGU IN PROGRAMSKIH REŠITVAH, V KATERIH SO ELEKTRONSKE KNJIGE, KI JIH SLOVENSKE ZALOŽBE IZDAJAJO, DOSTOPNE	46
4.1	Izdaja e-knjig na slovenskem trgu in programske rešitve, s katerimi so e-knjige, ki jih slovenske založbe izdajajo, dostopne.....	48
4.2	Stroškovna ocena izdaje e-knjig na slovenskem trgu in vpliv stroška pri izbiri programskih rešitev, v katerih so e-knjige dostopne.....	48
5	ANALIZA IN REZULTATI RAZISKAVE	48
5.1	Analiza izdaje elektronskih knjig na slovenskem trgu in programske rešitve, s katerimi so elektronske knjige, ki jih slovenske založbe izdajajo, dostopne ..	48
5.1.1	Razlogi za izdajo e-knjig na slovenskem trgu	49
5.1.2	Število izdanih e-knjig na slovenskem trgu	49
5.1.3	Programske rešitve za izdajo e-knjig na slovenskem trgu	49
5.1.4	Zvrsti literature in grafično oblikovanje e-knjig v izbrani programski rešitvi	51
5.1.5	Postopek izdaje e-knjig in formati, ki se pri tem uporabljajo	51
5.1.6	Distribucijska pot e-knjig	52
5.1.7	Nedovoljeno kopiranje e-knjig	52
5.1.8	Primerjava in razlike med tiskano knjigo in e-knjigo	53
5.1.9	Izdaja e-knjig na tujem trgu.....	53
5.2	Analiza stroškovne ocene izdaje elektronskih knjig na slovenskem trgu in vpliv stroška pri izbiri programskih rešitev, v katerih so elektronske knjige dostopne	54
5.2.1	Kriteriji pri izbiri programske rešitve, s katero so e-knjige dostopne, in vpliv stroškov pri tem	54
5.2.2	Stroški, ki jih založbe upoštevajo pri izdajanju e-knjig	55
5.2.3	Primerjava stroškov pri izdaji tiskane knjige in e-knjige.....	55
5.2.4	Vpliv zvrsti literature na strošek programske rešitve	56
5.3	Analiza izdaje elektronskih knjig z vidika avtorja.....	56
5.3.1	Prihodkovna analiza izdaje e-knjig z vidika avtorja	57
5.3.2	Stroškovna analiza izdaje e-knjig z vidika avtorja	58
5.3.3	Ugotovitve izdaje e-knjig z vidika avtorja	59
	SKLEP	59
	LITERATURA IN VIRI	62
	PRILOGE	69

KAZALO TABEL

Tabela 1: Prednosti in slabosti izdaje knjige za založbo in avtorja v primeru izdaje pri založbi.....	4
Tabela 2: Prednosti in slabosti izdaje knjige za založbo in avtorja v primeru izdaje v samozaložbi.....	5
Tabela 3: Postopek izdaje knjige	6
Tabela 4: Primerjava knjige v tiskani obliki in knjige v e-obliki z vidika bralca.....	22
Tabela 5: Postopki izdaje knjige v tiskani in elektronski obliki.....	24
Tabela 6: Določitev cene posameznega naslova e-knjige glede na valuto in državo v programski rešitvi Kindle Direct Publishing	28
Tabela 7: Delež avtorjevega honorarja in delež marže podjetja Barnes & Noble v primeru, da je e-knjiga izdana neposredno preko Barnes & Noble Press, in v primeru, da je e-knjiga izdana posredno preko distributerja za Barnes & Noble	32
Tabela 8: Standardna cena kode e-knjige.....	39
Tabela 9: Lastnosti posameznih programskih rešitev	40
Tabela 10: Cene e-knjig (v USD) in deleži tantieme, ki pripadajo avtorju, v treh programskih rešitvah na tujih trgih	44
Tabela 11: Strošek pretvorbe knjige v e-knjigo iz izhodiščnega formata v format EPUB (brez DDV-ja)	46
Tabela 12: Delež tantieme, ki pripada avtorju, na tujem ali slovenskem trgu, če znaša cena e-knjige 2,99 USD.....	58

KAZALO SLIK

Slika 1: Tekstovna datoteka z 2 vrsticama, odprta z beležnico	17
---	----

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Vprašalnik	1
Priloga 2: Povzetki osebnih in telefonskih intervjujev	3

SEZNAM KRATIC

ang. - angleško

CIP – (ang. Cataloguing-in-publication); Kataložni zapis o publikaciji

DRM – (ang. Digital Rights Management); Upravljanje digitalnih pravic

EU – (ang. European Union); Evropska unija

IDPF – (ang. International Digital Publishing Forum); Mednarodni digitalni založniški forum

ISBN – (ang. International Standard Book Number); Mednarodna standardna knjižna številka

NUK – (ang. National and University Library); Narodna in univerzitetna knjižnica

ZDA – (ang. United States of America); Združene Države Amerike

UVOD

Razvoj informacijske tehnologije je povzročil tudi razvoj elektronskega založništva. Elektronsko založništvo zajema objave knjig, revij, časopisov ali katerihkoli drugih gradiv v digitalni obliki. Dostop do teh gradiv je možen preko objav na spletu, računalnika, raznih elektronskih naprav in elektronskih bralnikov. S pojavom elektronskega založništva so se pojavile tudi digitalne knjižnice, ki omogočajo izposajo različnih gradiv v digitalni obliki.

V elektronskem založništvu se je najbolj uveljavila elektronska knjiga ali e-knjiga. Lahko bi rekli, da je elektronsko založništvo doživelo svoj razcvet leta 2007, ko je Amazon na trgu ponudil bralnik Kindle, ki je presešel dotedanje pomanjkljivosti vseh bralnikov in s tem ponudil širok izbor e-knjig po bistveno nižjih cenah od tiskanih.

E-knjige postajajo danes vedno bolj priljubljene, sploh med mlajšimi generacijami, ki so bolj naklonjene uporabi informacijske tehnologije in raznim tehnološkim napravam. Dostop do e-knjig je možen na različne načine, in sicer preko računalnika, tabličnega računalnika, pametnega telefona ali namenskega e-bralnika.

Elektronsko založništvo omogoča, da lahko bralec preprosto dostopa do e-knjig tudi na tujem trgu. Prav tako omogoča, da lahko založniki in avtorji sami vstopajo tudi na tuj trg in na njem izdajajo e-knjige. Na trgu je mogoče najti razne tuje ponudnike programskih rešitev, ki omogočajo branje e-knjig in njihovo izdajo.

Na slovenskem trgu se elektronsko založništvo razvija počasneje kot na tujih trgih, saj je slovenski trg majhen, prav tako pa ljudje niso naklonjeni spremembam in še vedno prisegajo na branje tiskanih knjig. Eden izmed razlogov za počasnejši razvoj e-knjig na slovenskem trgu je močna prisotnost angleškega jezika, ki se predvsem pri mlajših generacijah vedno bolj uporablja (Kovač, 2010).

V Sloveniji se na področju elektronskega založništva uporabljajo različne platforme oz. programske rešitve, s katerimi so e-knjige dostopne. Najbolj poznani sta Biblos in Emka.si. Biblos omogoča nakup in izposajo e-knjig, medtem ko Emka.si omogoča samo njihov nakup. Obe rešitvi sta namenjeni izključno slovenskemu trgu. Poleg omenjenih programskih rešitev je na slovenskem trgu prisotna tudi programska rešitev iBooks.

V magistrskem delu želim raziskati, kako se elektronsko založništvo razvija na tujem in slovenskem trgu, ter ugotoviti, katere programske rešitve, s katerimi so e-knjige dostopne, se uporabljajo. Cilj magistrskega dela je na osnovi raziskave proučiti tuje programske rešitve, ki se uporabljajo za branje in objavo e-knjig na trgu ter ugotoviti, katera od teh rešitev je za avtorja pri izdaji e-knjige prihodkovno optimalna. Hkrati je cilj na osnovi rezultatov študije ugotoviti, s katerimi programskimi rešitvami so e-knjige, ki jih slovenske založbe izdajajo, dostopne, in razloge za izbiro te rešitve, kaj posamezna programska rešitev

omogoča z vidika zvrsti literature, grafike in barvnih strani ter kateri formati e-knjige se pri tem uporabljajo. Prav tako želim na osnovi rezultatov študije proučiti stroškovne vidike pri izdajanju e-knjig na slovenskem trgu in ugotoviti vpliv stroškov pri izbiri programske rešitve, s katero so e-knjige dostopne. V zadnjem delu magistrskega dela pa želim na podlagi pridobljenih podatkov proučiti še prihodkovni in stroškovni vidik izdaje e-knjig z vidika avtorja.

Namen magistrskega dela je na osnovi analize ugotoviti, katera je za avtorja najboljša možna izbira programske rešitve, s katero so e-knjige dostopne, na tujem trgu. Hkrati želim ugotoviti, kako se elektronsko založništvo razvija na slovenskem trgu, katere programske rešitve se pri tem uporabljajo ter kakšen vpliv imajo stroški pri izbiri programske rešitve in izdaji e-knjig.

Raziskovalna vprašanja so naslednja.

- Katere tuje programske rešitve za branje in objavo e-knjig se uporabljajo na trgu in katera od njih je za avtorja prihodkovno optimalna?
- Kakšen je postopek priprave knjige za izdajo v elektronski obliki na slovenskem trgu?
- S katerimi programskimi rešitvami so e-knjige, ki jih slovenske založbe izdajajo, dostopne in kakšen je razlog slovenskih založb za njihovo izbiro?

Magistrsko delo je sestavljeno iz petih poglavij. Prvo poglavje se nanaša na izdajo knjig v tiskani in elektronski obliki ter prikaz razlik v postopku izdaje v obeh primerih. Podrobno je predstavljen razvoj e-knjig, prednosti in slabosti le-teh, kako oz. preko katere naprave je mogoče dostopati do e-knjig ter v katerih formatih se lahko prebirajo.

Drugo poglavje prikazuje izdajanje e-knjig na tujih trgih v različnih programskih rešitvah in prihodkovno oceno izdaje e-knjig v teh programskih rešitvah z vidika avtorja. V zadnjih letih se je pojavilo kar nekaj programskih rešitev, ki so globalno razširjene in omogočajo kjerkoli in kadarkoli dostop do e-knjig ali e-gradiv, njihovo branje, nekatere pa omogočajo tudi objavo e-knjig. Osredotočila sem se na pet programskih rešitev, in sicer Kindle, Barnes & Noble, Rakuten Kobo, Vitalsource – Bookshelf in Rethink Book – Bookshout. Za vsako od njih so prikazane bistvene lastnosti in kaj posamezna programska rešitev omogoča. V zadnjem delu drugega poglavja je prikazana prihodkovna ocena izdaje e-knjige, če jo izda avtor na tujem trgu.

V tretje poglavje magistrskega dela je vključena predstavitev izdaje e-knjig na slovenskem trgu. Na kratko je povzet razvoj e-knjig v Sloveniji in razlogi za počasnejšo rast v primerjavi z Združenimi državami Amerike (v nadaljevanju ZDA). Predstavljena je programska rešitev Biblos in strošek pretvorbe knjige v e-knjigo, formata EPUB, ki ga zagotavlja Biblos.

Četrto poglavje magistrskega dela se nanaša na empirično raziskavo, ki sem jo opravila s slovenskimi založbami. Predstavljeni so način izvedbe raziskave in založbe, ki so v njej sodelovale. Podrobno sta razloženi sestava in vsebina vprašalnika. Vprašalnik je sestavljen iz dveh delov, prvi del se nanaša na izdajo e-knjig, primerjavo e-knjig s tiskanimi knjigami, programske rešitve, v katerih so e-knjige izdane, distribucijo e-knjig, prav tako vključuje vprašanje, ali slovenske založbe izdajajo kakšne e-knjige na tujem trgu. V drugem delu vprašalnika sem se osredotočila na stroške, ki jih imajo založbe pri izdajanju knjig v tiskani in elektronski obliki, in stroške programskih rešitev, ki jih imajo slovenske založbe, ki izdajajo knjige v elektronski obliki.

V petem poglavju so podani rezultati in analiza raziskave na podlagi odgovorov založb, ki so v raziskavi sodelovale. Odgovori se nanašajo na področje izdajanja e-knjig in stroške, ki jih slovenske založbe pri izdaji e-knjig in izbiri programske rešitve, s katero so e-knjige dostopne, upoštevajo.

1 IZDAJA KNJIG

Razlogov za izdajo knjige je veliko. V nekaterih primerih gre za osebno izkušnjo avtorja, ki bi jo rad predstavil drugim, nekateri želijo predstaviti svoje misli, ideje ali ugotovitve o čem, nekateri imajo bujno domišljijo in so napisali razne zgodbe, nekateri želijo s tem zaslužiti ter še mnogo drugih razlogov. Torej ima vsak posameznik možnost izdati knjigo, če je to seveda v njegovem interesu.

Ko je knjiga napisana, ima avtor možnost izbire med dvema načinoma izdaje knjige. Prvi je pri založbi, drugi je v samozaložbi. Oba načina imata svoje prednosti in slabosti za založnika in avtorja (Škarja, 2017b).

V primeru, da se knjiga izda pri založbi, ta prevzame celoten postopek izdaje in distribucije ter celoten vložek za promocijo, hkrati pa tudi celotno tveganje. Če je knjiga uspešnica, ima od tega založba tudi večino zaslužka. Avtorju pripada le od 6 % do 10 % zaslužka od prodane knjige. Če se knjiga izda v samozaložbi, mora avtor sam poskrbeti za večino zadev pri izdaji knjige, npr. ureditev naslovnice, oblikovanje, lektoriranje, pravne zadeve idr. (Škarja, 2017a; Škarja, 2017b).

V tabeli 1 so predstavljene prednosti in slabosti izdaje knjige za založbo in avtorja v primeru, da se knjiga izda pri založbi.

Tabela 1: Prednosti in slabosti izdaje knjige za založbo in avtorja v primeru izdaje pri založbi

Prednosti za založbo	Slabosti za založbo
V primeru, da je knjiga uspešnica, večino zaslužka pripada založbi.	Ureditev lektoriranja, oblikovanja in drugih podrobnosti pri urejanju knjige.
V primeru, da je knjiga uspešnica, se založba promovira.	Ureditev pravnih zadev.
	Postopek izvedbe distribucije knjige.
	Investicija v promocijo knjige.
	Tveganje v primeru neuspeha.
Prednosti za avtorja	Slabosti za avtorja
Ni potrebno lektoriranje, oblikovanje in druge podrobnosti pri urejanju knjige, saj to prevzame založba.	V primeru, da je knjiga uspešnica, avtorju pripada le majhen delež zaslužka od prodane knjige.
Ni potrebno urejanje raznih pravnih postopkov, saj so ti v rokah založbe.	Ne pridobi potrebnega znanja pri izdaji knjige.
Ni potrebne investicije v izdajo knjige.	Čakalna doba za izdajo knjige pri založbi, torej kdaj bo knjiga izdana, je lahko zelo dolga.
Izvedbo distribucije za avtorja izvede založba.	
V primeru neuspeha avtor ne izgubi ničesar.	
Avtorski honorar.	

Vir: Lastno delo.

Roj (brez datuma) vidi prednost samozaložbe in izdajanja e-knjig za avtorje v možnosti izdaje lastne knjige kadarkoli in neodvisno od odločitve založniških hiš. Tako se izognejo tudi čakalnim dobam, ki so pri založbah najmanj eno leto ali več. Slabost samozaložbe pa prepozna v tem, da se mora avtor za oblikovanje in nastanek knjige ter za prodajo sam angažirati in vlagati denar v pripravo in promocijo knjige. V primeru, da e-knjigo za avtorja izda neka založba ali več založb iz različnih držav, je avtor še vedno na dobrem, saj so avtorski honorarji za objavo e-knjig višji od honorarjev za tiskane knjige. Pri tem založba prevzame skrb za izdajo, prodajo in financiranje e-knjige, avtor pa le sodeluje pri promociji. Roj (brez datuma) predstavlja prednosti izdajanja e-knjig za založbe v tem, da ni stroškov tiska, pakiranja in pošiljanja knjig, medtem ko vidi slabost izdajanja e-knjig v znanju za postavitev e-knjig v e-knjigarno.

V tabeli 2 so predstavljene prednosti in slabosti izdaje knjige za založbo in avtorja v primeru, da se knjiga izda v samozaložbi.

Tabela 2: Prednosti in slabosti izdaje knjige za založbo in avtorja v primeru izdaje v samozaložbi

Prednosti za založbo	Slabosti za založbo
Nima nobenih stroškov z izdajo knjige in drugimi postopki pri izdaji.	V primeru uspeha knjige nima založba nič od tega.
Prihranek na času, ki bi ga porabili za izdajo te knjige.	Promoviranje in prepoznavnost založbe, predvsem v primeru uspešnice.
Prednosti za avtorja	Slabosti za avtorja
Ni odvisen od založbe in njenih postopkov.	Avtor mora sam poskrbeti za lektoriranje, oblikovanje in druge podrobnosti pri urejanju knjige.
Izdaja knjige kadarkoli, torej ni treba čakati na postopke, ki jih ima založba pri izdaji knjige.	Ureditev vseh pravnih postopkov.
Pridobitev znanja o izdaji knjige.	Avtor mora sam poskrbeti za tiskanje in izdajo knjige.
	Postopek izvedbe distribucije knjige.
	Investicija v promocijo knjige.
	V primeru neuspeha in neuspešne prodaje knjige avtor nima zaslužka in je lahko celo v izgubi za višino vložka izdaje knjige.

Vir: Lastno delo.

Pri izdaji knjig mora vsak založnik ali avtor skozi določene postopke. Nekateri med njimi so zakonsko predpisani in izdaja knjige brez njih ni mogoča.

Knjigo je mogoče izdati v tiskani ali elektronski obliki. V nadaljevanju je predstavljen postopek izdaje knjige v tiskani in elektronski obliki ter ne nazadnje tudi razlike med njima.

1.1 Izdaja knjig v tiskani in elektronski obliki

1.1.1 Postopek izdaje knjige v tiskani in elektronski obliki

Tabela 3 prikazuje korake postopka izdaje knjige v primeru izdaje v tiskani in elektronski obliki. Nekateri koraki so pri izdaji tiskane in elektronske knjige enaki, nekateri pa se v postopku nekoliko razlikujejo. Bistvena razlika med njima je v postopku tiskanja, ki pri izdaji elektronske knjige popolnoma odpade.

Tabela 3: Postopek izdaje knjige

POSTOPEK IZDAJE KNJIGE	KNJIGA V TISKANI OBLIKI	KNJIGA V ELEKTRONSKI OBLIKI
REGISTRACIJA DEJAVNOSTI	Vsak avtor ali založba mora imeti registrirano dejavnost založništva in prodaje knjig.	Vsak avtor ali založba mora imeti registrirano dejavnost založništva in prodaje e-knjig.
FORMATI, V KATERIH SE IZDAJAJO KNJIGE	Knjiga je lahko napisana v kateremkoli formatu. Pri izbiri formata ni določenega zakonskega pravila. Pomembno je, da avtor napiše knjigo v tistem formatu, ki je njemu ljubši.	Na voljo je več formatov, v katerih lahko avtor ali založnik izda e-knjigo. Med najbolj poznanimi sta PDF in EPUB, obstaja pa še mnogo drugih (<i>glej poglavje 1.1.2. Elektronsko založništvo</i>). Pri izbiri formata ni določenega zakonskega pravila. Pomembno je, da avtor izda e-knjigo v tistem formatu, ki je na trgu najbolj v uporabi.
LEKTORIRANJE	Ko je knjiga napisana in zaključena, jo je treba lektorirati. Ta postopek zakonsko ni obvezen, je pa pri izdaji knjige priporočljiv.	Ko je knjiga napisana in zaključena, jo je treba lektorirati. Ta postopek zakonsko ni obvezen, je pa pri izdaji knjige priporočljiv.
OBLIKOVANJE	Knjigo je treba grafično oblikovati: naslovnico, odstavke, postavitev strani za tisk in morebitne druge grafične podrobnosti.	Knjigo je treba grafično oblikovati: naslovnico, postavitev strani, odstavke in morebitne druge grafične podrobnosti.
KODA CIP	Pridobiti je treba kodo CIP. Za izdajo knjig v Sloveniji mora avtor ali založnik v Narodno in univerzitetno knjižnico posredovati končni elektronski izvod celotnega dela ter najmanj notranjo naslovno stran, kolofon in kazalo, na podlagi česar NUK izdelava kodo CIP. To mora avtor nato natisniti v predloženi obliki na hrbtu notranje strani, ločeno od drugih podatkov.	Pridobiti je treba kodo CIP. Za izdajo knjig v Sloveniji mora avtor ali založnik gradivo oddati preko portala Cat.Si in navesti še naslov URL, računalniški datotečni format, v katerem je publikacija pripravljena, ter datum javne objave (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2017a).

se nadaljuje

Tabela 3: Postopek izdaje knjige (nad.)

POSTOPEK IZDAJE KNJIGE	KNJIGA V TISKANI OBLIKI	KNJIGA V ELEKTRONSKI OBLIKI
	Avtor ali založnik sam prevzame odgovornost za pravilnost posredovanih podatkov (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2017a; Narodna in univerzitetna knjižnica, 2017c).	
OZNAKA ISBN	Ureditev oznake ISBN – mednarodne standardne knjižne številke.	Ureditev oznake ISBN – mednarodne standardne knjižne številke.
TISKANJE	Tiskanje knjige. Pomembno je najti kvalitetnega in hkrati cenovno najbolj ugodnega tiskarja.	V primeru izdaje e-knjige postopek tiska odpade.
DISTRIBUCIJA KNJIGE	Knjigo je treba dostaviti bralcu. Veliko je distributerjev, ki knjige razvozijo po knjigarnah, knjižnicah in drugih prodajnih mestih, vendar jim v zameno ponavadi pripada okoli 50 % provizije od prodane knjige.	E-knjigo je mogoče ponuditi in distribuirati na raznih spletnih prodajnih mestih.

Prirejeno po Škarja (2017a), Škarja (2017b) in A.marketing (2017).

CIP (ang. cataloguing-in-publication) je kratica za kataložni zapis o publikaciji in je običajno v publikaciji tudi natisnjen. Pripravljen je še pred izidom publikacije v skladu z mednarodnimi pravili za katalogizacijo, vsebuje bibliografski opis in večino elementov za dostop v knjižničnem katalogu. Kodo CIP določi Narodna in univerzitetna knjižnica (v nadaljevanju NUK) in je brezplačna. Vsaka publikacija ima lahko samo eno kodo CIP (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2017a).

Publikacije, kot so knjige, e-knjige in druge elektronske publikacije na fizičnih nosilcih, ki izidejo v nakladi več kot 50 izvodov ter online, morajo imeti svoj zapis CIP (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2017c).

Namen kode CIP je (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2017a):

- pospešiti pretok informacij,
- omogočiti hitrejšo dostopnost publikacije,
- omogočiti pripravo knjige na trgu,

- skrajšati čas obdelave določene bibliografske enote,
- standardizirati bibliografski opis,
- izvajati bibliografski nadzor v državi in izven nje,
- knjigarnam olajšati razvrščanje v tematske sklope.

Vsaka izdana publikacija, v tiskani ali elektronski obliki, mora imeti urejeno oznako ISBN (ang. International Standard Book Number) – mednarodno standardno knjižno številko. Sistem ISBN je mednarodni sistem označevanja publikacij z namenom enkratne identifikacije in boljše mednarodne izmenjave podatkov. V Sloveniji kodo ISBN določa Slovenska agencija za ISBN, ki deluje pod okriljem NUK-a v Ljubljani (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2017b).

ISBN ali mednarodna standardna knjižna številka je kratek, jasen in strojno čitljiv identifikator, ki nezmotljivo določa posamezno publikacijo in mora biti z njo povezan vse od začetka proizvodnega procesa. Kot bistven instrument v proizvodnji, distribuciji, prodajnih analizah in sistemih za shranjevanje bibliografskih podatkov v knjigotrštvu ima oznaka ISBN pomembno vlogo tudi pri upravljanju knjižničnih informacij (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2014, str. 7).

Oznaka ISBN se dodeljuje monografskim publikacijam ali podobnim izdelkom, ki so na razpolago javnosti, in so dostopni brezplačno ali kot nakup. Lahko se uporabi tudi kot samostojni identifikator za posamezne dele (npr. poglavja) monografske publikacije, posamezne številke kontinuiranih virov in celo članke v njih, če so javnosti na voljo tudi kot samostojne enote. Če so izpolnjeni drugi pogoji za dodelitev oznake ISBN, ob tem ni pomembno, v kakšni fizični obliki je vsebina dokumentirana in distribuirana, pomembno je le, da se vsaka oblika proizvoda lahko samostojno identificira (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2014, str. 7).

Oznaka ISBN mora biti natisnjena na vidnem mestu, to je na hrbtu ali na dnu naslovne strani, v desnem kotu zadnje strani platnic in tudi na ščitnem ovoju. Sestavljena je iz naslednje 13-mestne oznake (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2017b):

- akronim ISBN,
- predpona 987,
- element nacionalnega, geografskega ali jezikovnega področja,
- element založnika – dolžina je odvisna od založniških načrtov,
- element enote – dolžina je odvisna od založniških načrtov,
- kontrolna številka – enomestno število.

Primeri monografskih publikacij, ki se jim dodeli oznaka ISBN (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2014, str. 7–8):

- tiskane knjige in brošure,
- publikacije v Braillovi pisavi,
- publikacije, ki jih založnik ne namerava redno dopolnjevati in neomejeno nadaljevati njihovega izhajanja,
- posamezni članki,
- zemljevidi,
- vzgojni in izobraževalni filmi, videoposnetki in prosojnice,
- zvočne knjige na kasetah, zgoščenkah ali DVD-jih (govoreče knjige),
- elektronske publikacije na fizičnem nosilcu ali spletu,
- digitalizirane opcije tiskanih monografskih publikacij,
- publikacije v mikrooblikah,
- vzgojna ali izobraževalna programska oprema,
- publikacije na različnih medijih.

V primeru elektronske publikacije (npr. e-knjiga, aplikacija za e-knjigo, publikacija na spletu) ta dobi oznako ISBN, če vsebuje besedilo in je namenjena javnosti ter ni predvideno, da bi postala nezaključeni vir. Take publikacije lahko vsebujejo tudi slike in zvok (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2014, str. 15).

Oznaka ISBN se lahko uporabi za identifikacijo določene programske opreme samo v primeru, če je namenjena vzgoji ali izobraževanju, npr. računalniški učni pripomočki, medtem ko vsa druga programska oprema (npr. računalniške igre) ne dobi oznake ISBN (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2014, str. 15).

V nadaljevanju navedene publikacije ne dobijo oznake ISBN (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2014, str. 15):

- publikacije, ki so predmet nenehnega posodabljanja in v primeru, da je dostop do teh sprememb možen takoj,
- spletne strani,
- promocijsko in reklamno gradivo,
- elektronske oglasne deske,
- elektronska pošta in druga elektronska korespondenca,
- iskalniki,
- računalniške igre,
- osebni dokumenti,
- rokovniki in dnevniki.

V primeru, da želi kdorkoli publikacije v prodajni mreži identificirati ločeno, te takrat potrebujejo posebne oznake ISBN (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2014, str. 15).

Treba je razlikovati med proizvodi, ki vedno potrebujejo ločeno oznako ISBN, in tistimi, kjer so različne oblike upravljanja digitalnih pravic ali DRM (ang. Digital Rights Management), ali kjer so različne pravice uporabe sestavni del proizvoda v trenutku, ko poteka transakcija med ponudnikom in kupcem. Ločene oznake ISBN so potrebne za odpravo nejasnosti, ki se pojavljajo v vrednostni verigi, kjer nastopa mnogo proizvodov in je vpletenih mnogo strani (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2014, str. 16).

Končni kupci morajo vedeti, ali bo e-knjiga, ki so jo kupili, delovala na njihovi napravi z njihovo programsko opremo, ali bodo z njo storili kaj drugega (npr. kopiranje, tiskanje, posojanje, pretvorba v govor). To je določeno s kombinacijo formata datoteke in programske opreme, poznane kot upravljanje digitalnih pravic ali DRM, ki tehnično nadzira uporabo e-knjige. Ločene oznake ISBN olajšajo upravljanje, širjenje in odkrivanje teh informacij in dostavo ustrezne verzije neke e-knjige (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2014, str. 16).

Pri elektronskih izdajah je treba pri določanju oznake ISBN upoštevati v nadaljevanju navedene posebnosti (Narodna in univerzitetna knjižnica, 2014, str. 16):

- V primeru, da je določena e-knjiga na razpolago v različnih datotečnih formatih, dobi samostojno oznako ISBN vsak od objavljenih in v javnost danih formatov.
- V primeru, da je uporabljen lastniški DRM, ki povezuje verzijo z določeno platformo, napravo ali programsko opremo, morajo ločene oznake ISBN identificirati vsako od teh verzij.
- V primeru, da je digitalna publikacija v prodaji na drobno pri edinem distributerju e-knjige v lastniškem formatu in jo je mogoče kupiti samo na njegovi spletni strani (npr. Amazon Kindle, Apple iBooks) in ta prodajalec na drobno ne zahteva oznak ISBN, takrat tem verzijam ni treba dodeliti oznake ISBN, čeprav bi bilo to zelo koristno pri sledenju prodaje ali za evidenco v drugih seznamih razpoložljivih e-knjig. Če pa so oznake ISBN kljub temu dodeljene, morajo biti enkratne za te verzije.
- Nova oznaka ISBN se lahko dodeli, kadar je knjigo digitalizirala knjižnica ali katerakoli druga ustanova pod določenimi pogoji. Če je elektronska verzija na razpolago javnosti, mora biti ta novi proizvod identificiran s samostojno oznako ISBN.
- Če se publikacija pojavi v prodajni mreži z več kot enim tipom DRM-ja, je vsaka od teh oblik enkratni proizvod in potrebuje za identifikacijo enkratno oznako ISBN.
- V primeru, da je publikacija na razpolago z različnimi pravicami uporabe (npr. z nastavitvijo uporabe, ki omogoča tiskanje pri eni verziji in ne tudi pri drugi), vsaka od verzij potrebuje samostojno oznako ISBN.
- V primeru, da založniki za generiranje različnih formatov svojih e-knjig uporabljajo posrednike, morajo posredniku za vsak format določiti ločeno oznako ISBN.

1.1.2 Elektronsko založništvo

Elektronsko založništvo ali e-založništvo vključuje digitalne objave e-knjig, e-revij, e-časopisov in drugih e-gradiv. Z razvojem elektronskega založniškega trga je prišlo tudi do razvoja elektronskih oz. digitalnih knjižnic, ki uporabnikom nudijo gradivo v digitalni obliki. Prav tako se je elektronsko založništvo oprijelo pri znanstvenih izdajah člankov in drugih gradiv ter pri izdajanju knjig in gradiv za študente (Electronic publishing, 2017; Digitalna knjižnica, 2017).

Med elektronsko založništvo v prvi vrsti sodijo e-knjige in e-članki, ki se jim pridružuje razvoj digitalnih knjižnic in katalogov. Največjo vlogo je e-založništvo doseglo v znanstvenih krogih in je že skoraj popolnoma izrinilo klasičnega. Izdelki e-založništva se v večini nahajajo na spletu, torej lahko govorimo o spletnem založništvu, nekaj pa jih dobimo le v obliki CD-jev in DVD-jev. V zadnjem času narašča obseg e-knjig, dostopnih preko različnih mobilnih naprav (Novak, 2010, str. 19–20).

E-založništvo obsega vrsto založništva, ki ne vključuje tiskanja knjig ali drugih gradiv. Namesto tiskanja se knjige ali gradiva nahajajo kot objave na spletu, računalniku, elektronskih bralnikih in drugih elektronskih napravah. Ta oblika objave je posebno zanimiva za mlade in nove generacije pisateljev (Conjecture Corporation, 2017).

Do leta 2007 razvoj e-založniškega trga ni kazal večjega napredka. Analitiki knjižnih trgov so namreč trdili, da so elektronske knjige razvojna slepa ulica, saj so bile tedanje bralne naprave drage in nepraktične, ponudba e-knjig pa minimalna v primerjavi s ponudbo tiskanih knjig. Razcvet elektronskih knjig se je pojavil šele novembra 2007 v ZDA, ko je Amazon na trg postavil bralnik Kindle, ki je presegel tehnološke pomanjkljivosti dotedanjih bralnih naprav ter kupcem ponudil širok izbor zanimivih, dobrih in aktualnih elektronskih naslovov, ki jih je bilo mogoče kupiti po bistveno nižjih cenah kot tiskane knjige. Takrat je založništvo tiskanih knjig in klasičnih knjigarn začelo upadati. Leta 2012 je prodaja e-knjig v ZDA dosegla kar 20 odstotkov celotnega knjižnega trga. Kljub hitremu porastu prodaje e-knjig pa se je ta kasneje upočasnila, saj je na trgu še vedno velik odstotek ljudi, ki prisegajo na tiskane knjige in odklanjajo e-knjige. Nazadnje se je izkazalo, da je najboljše prodajne rezultate možno dosegati s kombiniranjem prodaje tiskanih knjig in e-knjig v »analognem« in digitalnem okolju (Kovač, 2012a).

Razvoj e-založništva v Evropi poteka počasneje kot v ZDA. Razlog je v počasnejšem tehnološkem napredku Evrope v primerjavi z ZDA. Velikost knjižnih trgov (merjeno po prometu s knjigami) določajo štirje dejavniki, in sicer število govorcev določenega jezika, njihova stopnja izobraženosti, bralne navade in bruto družbeni proizvod države, v kateri ti govorce živijo. Na podlagi navedenega je jasno, da je daleč največji knjižni trg ameriški trg, saj imajo ZDA enega najvišjih bruto družbenih proizvodov na svetu, hkrati pa v njih živi veliko izobraženih ljudi, ki berejo in kupujejo knjige. ZDA ima še eno prednost, namreč

angleški jezik govorijo tudi v nekaterih drugih državah, hkrati pa služi mednarodnemu sporazumevanju v diplomaciji, znanosti in gospodarstvu (Kovač, 2012b).

Pomembno vlogo pri razvoju elektronskega založništva ima tudi spletno nakupovanje, ki je na evropskem trgu manj razvito kot v ZDA. Razlog za to je lahko v slabših možnostih evropskega trga za spletno nakupovanje. Raziskave so pokazale, da se je v ZDA od sredine devetdesetih let naprej spletna prodaja tiskanih knjig razvijala hitreje kot v Evropi, saj so bili ljudje v ZDA vajeni kupovati po katalogu in pošti (Kovač, 2012b).

Obaid (2012) opredeljuje naslednje prednosti elektronskega založništva:

- Dostopnost, saj je mogoče hitreje priti do publikacij v elektronski obliki kot tiskani in pri tem geografska lokacija ni ovira.
- Zmanjšuje uporabo papirja in s tem ohranja drevesa.
- Skladiščenje je cenejše in preprostejše, saj ni potrebe po shranjevanju tiskanih publikacij.
- Prihranek časa, saj je za objavo elektronske publikacije potrebnega manj časa kot pri tiskani publikaciji.
- Nižji stroški pregleda, spremembe in spreminjanja, predvsem v povezavi s tiskanjem.

Kot slabosti elektronskega založništva Obaid (2012) navaja naslednje:

- Tiskane izdaje so bolj prijetne za branje kot elektronske, za katere potrebujemo računalniško napravo.
- Pri elektronskih izdajah obstaja večja verjetnost, da pride do posega v besedilo in posledično do sprememb v njem.
- Finančni in časovni stroški, saj mora uporabnik imeti računalnik, monitor, programsko opremo ter dostop do spleta.
- Računalniške veščine, ki jih mora imeti posameznik pri uporabi elektronskih naprav.
- Promocija elektronskih publikacij ni tako uspešna kot pri tiskanih.
- Večje možnosti zlorab in piratstva.

1.1.2.1 Elektronska knjiga

V okviru e-založništva se je najbolje uveljavila elektronska knjiga ali e-knjiga. Gre za knjižno publikacijo, izdano v digitalni obliki, bodisi samostojno bodisi kot različica klasične tiskane knjige. V primerjavi s knjigo v tiskani obliki e-knjigo beremo s pomočjo računalniške naprave. Teh je na izbiro več: računalnik (osebni računalnik, prenosni računalnik, tablični računalnik in dlančnik), pametni telefon ali bralna naprava, namenjena branju e-knjig. Distribucija e-knjig poteka elektronsko preko različnih prenosnih elektronskih medijev ali spleta (DigitPen d. o. o., lektoriranje, prevajanje in druge storitve, 2017; Pečan, 2013).

Lahko bi rekli, da so e-knjige z nami že od samega začetka računalništva, le da se takrat ni govorilo o njih. Razlog je ta, da takratne e-knjige niso spreminjale nakupovalnih navad množice ljudi. Resnica pa je, da so že pred leti po elektronskih izdajah posegali proizvajalci strojne in programske opreme, ki so obširne priročnike za uporabo svojih izdelkov prilagali kar v digitalni obliki na CD-ROM-u (Delo Revije, d. d., 2010).

V zadnjih dvajsetih letih skoraj vse knjige najprej nastanejo v elektronski obliki in šele kasneje se razmišlja o tisku na papir in druge materiale. S pojavom spleta se je dostop do e-knjig bistveno izboljšal, saj je distribucija postala preprosta in hitra. Predvsem so se razširile digitalne oblike komercialnih knjig, ki so v obliki PDF ali slik (Delo Revije, d. d., 2010).

Danes vse bolj prihaja do tega, da je pri e-knjigah možno spreminjanje vsebine, kar pomeni, da lahko v e-knjige dodajamo zapiske. Za to ponavadi skrbi program, s katerim pregledujemo knjigo. Na trgu jih je na izbiro več, nekateri so vezani na določene naprave in tipe datotek, eni so univerzalni, drugi plačljivi in tretji brezplačni. Nekateri programi omogočajo, da lahko poleg zapiskov shranimo tudi mesto, kjer smo branje končali ali pa zabeležimo posebno zanimive odstavke ali strani (Delo Revije, d. d., 2010).

Na vprašanje, katera je bila prva e-knjiga na svetu, ni enotnega odgovora, za začetnika na tem področju se pogosto navaja Michaela S. Harta s projektom Gutenberg, v sklopu katerega je bila 4. julija 1971 digitalizirana prva publikacija – Deklaracija neodvisnosti ZDA (Pečan, 2013).

Michael S. Hart je leta 1971 skupaj s svojimi kolegi dobil neomejen dostop do sistema Xerox Sigma V. Šlo je za sistem s takrat največjimi pomnilniškimi zmoglostmi, torej nekakšen predhodnik današnjega spleta. Hartova ideja je bila, da bi ga uporabili za shranjevanje velikega števila besedil. Prepričan je bil, da bodo nekega dne računalniki dostopni vsem, zato se je odločil, da bo omogočil prost dostop do književnih del v elektronski obliki. Pogoj je bil le ta, da so bila besedila v javni uporabi in zapisana v osnovnem tekstovnem formatu ASCII (Gibanje za mladino, 2006).

Wikipedija (Projekt Gutenberg, 2017) opredeljuje projekt Gutenberg kot prvo brezplačno digitalno knjižnico prosto dostopnih besedil fizično obstoječih knjig v elektronski obliki. Ponuja več kot 54.000 brezplačnih e-knjig, uporabnik lahko izbira med različnimi zvrstmi literature, med njimi je mogoče najti tudi nekatera starejša dela, ki jim je potekla avtorska pravica. Število brezplačnih e-knjig vseskozi narašča, saj pri projektu sodeluje veliko število prostovoljcev, ki pomagajo pri skeniranju in lektoriranju knjig. Za dostop do e-knjig ni potrebne nobene članarine ali registracije. Poslanstvo projekta je spodbuditi ustvarjanje in razširjanje e-knjig (Booken, 2017).

Projekt Gutenberg je bil poimenovan po izumitelju tiska Johannesu Gutenbergu, njegov cilj pa je bil razširiti splošno pismenost in poznavanje književnosti. Večina besedil projekta je v

angleščini, nastalo pa je tudi že večje število izdaj v nemščini, francoščini, italijanščini, španščini ter nekaterih drugih jezikih (Gibanje za mladino, 2006).

Danes Projekt Gutenberg, World eBook Fair in World eBook Library skupaj z drugimi udeleženci omogočajo brezplačen dostop do vseh elektronskih besedil na spletu (Gibanje za mladino, 2006).

Za začetnika e-knjige v Sloveniji velja Miha Mazzini z romanom Drobotnice. Miha je Drobotnice v elektronski obliki ponudil preko svoje spletne strani leta 2002 in so še vedno tam v različnih formatih na voljo za brezplačen prenos (Delo Revije, d. d., 2010).

1.1.2.2 Računalniške naprave za branje e-knjig in namenski e-bralniki

Vse računalniške naprave za branje e-knjig vključujejo eno od naslednjih tehnologij: e-ink (e-papir) ali LCD-zaslon.

E-ink vključuje tip elektronskega papirja, ki je oblikovan tako, da izgleda kot tiskan papir na elektronskem zaslonu in ima črno-bel zaslon (Zarley, 2017). Gre za posebno tehnologijo, ki porabi energijo in osveži zaslon le takrat, ko se na zaslonu zgodi neka sprememba, npr. ko se premaknemo na naslednjo stran e-knjige. Prednost e-inka je tudi v tem, da se zaslon ne blešči, zato je branje za bralca enako, kot bi bral knjigo v tiskani obliki (Ever, 2015c).

LCD-tehnologija vključuje zaslon, zato je bolj primerna za slike, video posnetke ter gledanje filmov. Osvežitev zaslona se v tem primeru zgodi večkrat v sekundi, zato branje e-knjig preko teh zaslonov ni dobro za oči (Biblioblog, 2011).

Naprave z LCD-tehnologijo imajo lastno osvetlitev in jih lahko uporabljamo v temi, medtem ko za uporabo naprave z e-ink tehnologijo potrebujemo svetlobo ali luč. Računalniki, tablični računalniki in mobilni telefon vsebujejo LCD-tehnologijo, medtem ko so namenski e-bralniki narejeni s pomočjo e-ink tehnologije (Biblioblog, 2011).

Računalniške naprave za branje e-knjig lahko razvrstimo v štiri kategorije:

- osebni računalnik,
- tablični računalnik (tablica),
- mobilni telefon in
- e-bralnik.

Branje knjig preko **osebnega računalnika** z leti upada, saj je razvoj pametnih telefonov, tabličnih računalnikov in namenskih bralnikov omogočil lažje in bolj preprosto branje e-knjig. Slabost branja e-knjig preko računalnika je, da se za branje uporablja LCD-zaslon, ki ni najbolj prijazen očem, kljub temu da se tehnologija zaslonov z leti izboljšuje. Slaba stran

računalnika je tudi, da ga zaradi velikosti ne moremo nositi povsod, kot to lahko naredimo z drugimi napravami (Ever, 2015c).

Tablični računalnik (v nadaljevanju: tablica) ima podobne lastnosti in funkcije kot računalnik. Ena izmed bistvenih razlik tablice v primerjavi z računalnikom je v zaslonu, ki je pri tablici občutljiv na dotik, ter v tem, da nima fizične tipkovnice. Tablica po večini deluje na operacijskem sistemu Android ali iOS, z njo pa lahko tudi opravljamo mobilne pogovore, uporabimo navigacijo in še mnogo drugega (Stromboli, d. o. o., 2012).

Na tablico je tudi mogoče naložiti več brezplačnih aplikacij za branje e-knjig. Ker je manjša, je posledično bolj priljubljena za branje. Tablica ima dve slabosti, in sicer uporablja LCD-zaslon, ki tako kot računalnik očem ni najbolj prijazen, in ima baterijo, ki jo je treba večkrat polniti (Zarley, 2017; Ever, 2015c).

Ena izmed naprav, ki se lahko uporablja za branje e-knjig, je tudi **mobilni pametni telefon**. Kot na tablico je tudi na mobilni pametni telefon mogoče naložiti več brezplačnih aplikacij za branje e-knjig. Vendar je slabost telefona ta, da je ekran majhen in je branje precej oteženo, medtem ko je prednost ta, da je lahek in ga lahko spravimo tudi v žep (Zarley, 2017; Ever, 2015c).

E-bralnik je tehnologija, ki je bila razvita z namenom branja e-knjig. Prednost e-bralnika je, da ga imamo lahko naloženega na računalniku, tablici, pametnem telefonu ali pa imamo za branje e-knjig temu namenski e-bralnik. Na vsakem e-bralniku imamo lahko naloženo celo knjižnico e-knjig, ki so nam vedno pri roki (Biblioblog, 2011).

E-bralnik kot naprava ima številne prednosti kot če e-bralnik uporabljamo preko računalnika, tablice ali pametnega telefona. Vsebuje e-ink tehnologijo (e-papir), ki omogoča branje e-knjige tako, kot da bi brali tiskano knjigo. Ponavadi je manjši, tanjši in lažji od tablice, ki je po velikosti in drugih lastnostih e-bralniku najbolj primerljiva. Prednost e-bralnika je tudi ta, da baterija v primerjavi s tablico zdrži zelo dolgo. Na e-bralnik je mogoče shraniti samo knjige, besedila in slike (Ever, 2015c). Slabost e-bralnika kot naprave je, da za branje e-knjig potrebujemo dnevno svetlobo ali luč.

E-bralnik omogoča, da bralec sam poljubno spreminja velikost in obliko pisave, razmik med vrsticami ter velikost robov. E-bralnik ima tudi vgrajen slovar, na njem je mogoče shraniti citate, urejati knjižnico naloženih e-knjig, ocenjevati prebrane e-knjige in mnenje deliti na družbenih medijih, kar pa pomeni, da e-bralnik omogoča tudi uporabo brezžičnega omrežja (Ever, 2015c).

Na trgu je mogoče dobiti veliko e-bralnikov različnih ponudnikov. V nadaljevanju so predstavljeni najbolj razširjeni e-bralniki (Zarley, 2017):

- Amazon Kindle: Amazon je leta 2007 na trgu ponudil bralnik Kindle, ki je danes eden najbolj razširjenih bralnikov z uporabo e-ink tehnologije (e-papir) za branje. Na njem je mogoče brskati, kupiti, naložiti in brati e-knjige, časopise, revije in druga elektronska gradiva. Vse to je mogoče preko uporabe brezžične povezave ali 3G prenosa podatkov, gradivo pa se dobi preko Amazonove spletne trgovine. Kindle se lahko uporablja kot e-bralnik ali kot aplikacija, naložena na računalniku, tablici ali pametnem telefonu. Kindle je edini bralnik, na katerem formata EPUB ni mogoče uporabljati (Amazon Kindle, 2017).
- Sony Reader: Sony je prvo podjetje, ki je leta 2005 na trgu predstavil e-bralnik z uporabo e-ink tehnologije (e-papir). Sonyjev bralnik bere skoraj vse formate, v največji uporabi pa je format EPUB. Sony ponuja različne verzije e-bralnikov z različnimi lastnostmi, gradivo pa je mogoče dobiti preko Sonyjeve spletne trgovine in nekaterih javnih spletnih knjižnic.
- Barnes & Noble Nook: Nook se je na trgu pojavil leta 2009. Je edini bralnik, ki poleg e-ink tehnologije (e-papir) ponuja tudi barvno verzijo z uporabo LCD-zaslona. Nook je mogoče uporabljati kot e-bralnik ali kot aplikacijo na kateri drugi napravi. E-knjige je mogoče naročiti in naložiti preko njihove spletne trgovine.
- Kobo eReader: Kanadsko podjetje Kobo je svojo prvo verzijo e-bralnika na trgu ponudilo leta 2010 z uporabo e-ink tehnologije (e-papir) in je bistveno cenejši od drugih ponudnikov. E-knjige je najhitreje in najpreprosteje naročiti kar preko njihove spletne trgovine.

1.1.2.3 Formati za e-knjige

Formatov, ki se uporabljajo za zapis knjig v elektronski obliki, je veliko, od navadnih tekstovnih datotek do različnih odprtih ali lastniških standardov. Enoten standard ne obstaja. Nekateri formati e-knjig ponujajo tudi dodatne funkcionalnosti, kot so nebesedilne povezave do raznih vsebin, vključevanje grafičnih vsebin, možnost dodajanja zapiskov, označevanje besedila idr. (Elektronska knjiga, 2017).

Najpogostejši formati, v katerih se zapisujejo elektronske knjige, so:

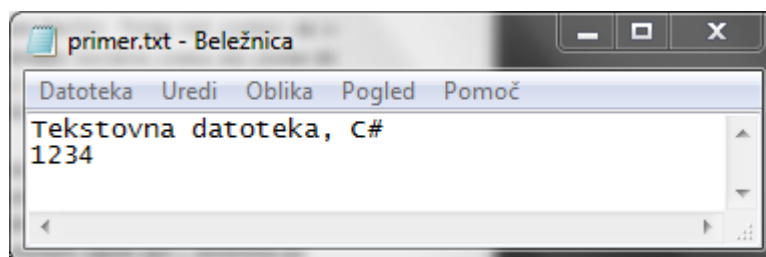
- format TXT (tekstovna datoteka),
- format HTML in XML,
- format WORD (DOC ali DOCX),
- format PDF,
- format EPUB,
- format Mobipocket ali MOBI,
- format AZW,
- format DjVu,
- format iBook.

Najstarejša oblika formata je **tekstovna datoteka** s končnico .txt. Gre za vrsto računalniške datoteke, ki je strukturirana kot zaporedje vrstic (Zarley, 2017). Bistvena lastnost formata TXT je v nezmožnosti zapisa barve besedila in različnih vrst pisav.

Tekstovna datoteka vsebuje nize znakov oz. zlogov, ki so ljudem berljivi. Poleg teh znakov so v tekstovnih datotekah zapisani določeni t. i. kontrolni znaki (Dragar, brez datuma).

V nadaljevanju je prikazan primer tekstovne datoteke.

Slika 1: Tekstovna datoteka z 2 vrsticama, odprta z beležnico

Vir: Dragar (brez datuma).

HTML (ang. Hyper Text Mark-up Language) je označevalni jezik za izdelavo spletnih strani in predstavlja osnovo spletnega dokumenta. Dokument je prikazan v spletnem brskalniku in se z njim hkrati določi tudi zgradba in semantični pomen delov dokumenta. V bistvu jezik HTML opisuje le, kako naj brskalnik uredi besedilo in slike. Jezik HTML je zapisan znotraj znakov za večje in manjše znotraj vsebine spletne strani (HTML, 2017).

XML (ang. Extensible Mark-up Language) je preprost računalniški jezik, ki omogoča format za opisovanje strukturiranih podatkov. Namenjen je množični izmenjavi različnih podatkov na spletu. XML spreminja mnogo aspektov računalništva, predvsem na področju komuniciranja aplikacij in strežnikov (Curk & Budimir, 2017; XML, 2017).

DOC in DOCX sta obliki formata, ki ga uporablja Office Word ali Open Office Writer. Prednost teh dveh formatov je, da se ju z lahko pretvori v katerikoli drug format za branje e-knjig (Ever, 2015b; Comparison of e-book formats, 2017). Datoteka DOC lahko vsebuje oblikovano besedilo, slike, tabele, grafe, grafikone, oblikovanje strani in nastavitve tiskanja (TechTarget, Inc., 2019).

PDF (ang. Portable Document Format) je oblika datoteke, ki omogoča izmenjavo dokumentov, neodvisno od programske opreme, strojne opreme ali operacijskega sistema. Razvit je bil s strani Adoba in je odprti standard, ki ga vzdržuje Mednarodna organizacija za standardizacijo ali ISO (ang. International Standard Organization). Format PDF je mogoče pregledovati z brezplačno programsko opremo Acrobat Reader (Adobe Inc., 2017).

Soustanovitelj Adoba dr. John Warnock je leta 1991 začel s projektom Camelot, katerega cilj je bil vsakomur omogočiti, da zajame dokumente iz katerekoli aplikacije in jih elektronsko pošlje, pregleda in natisne na katerikoli drugi napravi. Do leta 1992 se je Camelot razvil v PDF. Warnockova vizija je uspela in se še danes razvija naprej (Adobe Inc., 2017).

Danes je PDF oblika formata, ki ji zaupajo vsa podjetja in posamezniki na svetu. Datoteko v formatu PDF lahko pregledujemo, urejamo, natisnemo ali pošljemo komu drugemu. Ima pripomo .pdf in vsebuje popoln zapis dokumenta, torej besedilo, prelome, pisavo, grafične vsebine in druge podatke. V novejših različicah je razširjen nabor funkcij, kot so nadbesedilne povezave do drugih elementov, interaktivna polja za vnos, interaktivni 3D-elementi, video, zvok, zaznamki idr. Format PDF je javno dostopen, kar pomeni, da je dostopen vsakemu uporabniku, ki na svoji računalniški napravi odpre dokument v tej obliki (Portable Document Format, 2017). Možno ji je določiti tudi geslo z namenom preprečevanja kopiranja in urejanja. Prednost je tudi ta, da omogoča elektronsko podpisovanje dokumentov in s tem zmanjševanje tiskanja dokumentov (Adobe Inc., 2017).

Datoteka PDF je še posebno uporabna za dokumente, kot so članki, revije, brošure in letaki, saj omogoča ohranitev prvotnega grafičnega videza na spletu (TechTarget, Inc., 2017).

EPUB (ang. Electronic publishing) je oblika datoteke odprtega standarda za elektronske knjige, ki jo je razvil Mednarodni digitalni založniški forum ali IDPF (ang. International Digital Publishing Forum) in ima končnico .epub. Namenjena je vsem vrstam elektronskih publikacij, med drugim revijam, časopisom, pisarniškim dokumentom, strokovni literaturi in e-knjigam. Program EPUB, ki omogoča uporabo formata EPUB, se lahko prosto in brezplačno naloži na računalnik, tablico, pametni telefon ali elektronski bralnik. Ena izmed prednosti formata EPUB za bralnike je, da omogoča samodejno prilagajanje besedila e-knjige zaslonom različnih velikosti, torej zaslonom pametnih telefonov, računalnikov in naprav za branje e-knjig, prav tako pa podpira tudi vsebino v fiksni obliki (EPUB, 2017; Google Ireland Limited, 2017a).

Format EPUB je verjetno najpogostejši med vsemi oblikami in je široko podprt na vseh platformah. Večina bralnikov, kot so Apple iBooks, Barnes & Noble's Nook, Adobe Digital Editions, Aldiko na Androidu in druge aplikacije, podpira datoteke .epub (Guiding Media Pvt Limited, 2017).

Obstoječa verzija EPUB-a, ki je v uporabi, je verzija EPUB 3.1. Prvotna verzija EPUB 2 je bila standardizirana leta 2007 kot naslednik formata za odpiranje e-knjig, ki je bil originalno razvit leta 1999. Leta 2010 se je pojavila izboljšana verzija EPUB 2, ki se ni dolgo obdržala, saj jo je leta 2011 nadomestila verzija EPUB 3. Ta je pomembna iz več razlogov (Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije, 2013, str. 69):

- Bistvene izboljšave pri oblikovanju in postavljanju elektronskih publikacij.
- Izboljšana podpora jezikom.
- Omogočena integracija večmedijskih vsebin in interaktivnosti.
- Izboljšana podpora dostopnim vsebinam z izboljšavami semantike, možnostjo sinhronizacije avdio ali video posnetkov z besedilnimi vsebinami, podporo za matematične simbole ipd.

Na podlagi študije Model razvoja e-založništva v javnem interesu v Sloveniji ter primerjava s stanjem in podatki iz primerljivih evropskih držav (Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije, 2013, str. 69) je bilo ugotovljeno, da je pomembna pridobitev formata EPUB 3 racionalizacija poteka dela in distribucije e-knjig, kar pomeni, da jih založnikom ni več treba pripravljati v različnih formatih za različne prodajne kanale, ampak zadostuje ena sama datoteka.

Na pobudo Mednarodnega digitalnega založniškega foruma ali IDPF (ang. International Digital Publishing Forum) je bila februarja 2013 ustanovljena neprofitna organizacija Readium, ki se ji je doslej pridružilo precej založnikov, založniških združenj, izdelovalcev programske in strojne opreme ter mednarodnih združenj, in je pripomogla k uveljavitvi formata EPUB 3 (Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije, 2013, str. 70).

Od vseh formatov je EPUB najbližje temu, da postane mednarodni standard za e-knjige (Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije, 2013, str. 68).

Format **Mobipocket ali MOBI** se je pojavil leta 2000, leta 2005 pa ga je kupil Amazon. Gre za format odprtega standarda, ki omogoča objavo elektronskih knjig. Prvotno je bil namenjen mobilnim napravam, danes pa ga je mogoče brati na računalniku, tablici, pametnem telefonu, podpirata ga tudi e-bralnika Kindle in Kobo (Ever, 2015b). Elektronske knjige v formatu MOBI imajo končnico .PRC ali .MOBI. Format MOBI lahko prikazuje fiksno širino ali prilagodljivo vsebino, ki se prilagaja mediju uporabnika (Pomagalnik - Strokovnjak za digitalne medije, 2012).

Format **AZW** je bil ustvarjen s strani Amazona in je namenjen Kindle bralnikom. V osnovi izhaja iz formata MOBI, vendar z boljšim šifriranjem in kompresiranjem. Poleg Kindla je format AZW mogoče brati tudi na drugih elektronskih napravah, medtem ko e-knjige s formatom AZW lahko dobimo le preko Amazonove spletne trgovine (Pomagalnik - Strokovnjak za digitalne medije, 2012).

Format **DjVu** je specializiran za prikazovanje skeniranih dokumentov in e-knjige prikazuje v obliki slik. Odpremo ga s programom DjView in ima končnico .djvu (Ever, 2015b; Comparison of e-book formats, 2017).

Format **iBook** ima končnico .ibooks in ga je mogoče ustvariti z brezplačnim programom iBook Author na napravah iPad in Mac (Comparison of e-book formats, 2017).

1.1.2.4 Pretvorba iz enega formata v drugega

Na spletu je mogoče najti veliko programov, ki omogočajo pretvorbo iz enega formata v drugega. Najbolj razširjen program, ki to omogoča, je Calibre (Aguatera d.o.o., 2015).

Razlogi za pretvorbo e-knjige v drug format so (Aguatera d.o.o., 2015):

- e-knjiga je v datoteki, ki je ni mogoče brati na e-bralniku,
- menjava znamke e-bralnika,
- nakup e-knjige v določenem formatu, ki ni kompatibilen s kupčevim e-bralnikom.

1.1.2.5 Uporaba e-knjig

Nekatere e-knjige je mogoče uporabljati brezplačno, druge so plačljive. Brezplačne so tiste, ki jih uporabnik lahko brezplačno preko spleta prenese na računalnik ali drugo bralno napravo in pri tem ni potrebna nobena registracija. Za dostop do plačljivih e-knjig mora biti uporabnik registriran z veljavnim elektronskim naslovom in do e-knjige lahko dostopa šele po opravljenem plačilu (Doba Tim 2, 2011).

Plačljive e-knjige so avtorsko zaščitene in nimajo možnosti tiskanja ter kopiranja. Prav tako e-knjige ni mogoče brati z različnih bralnih naprav (Doba Tim 2, 2011).

Pri varni uporabi e-knjig je nujno potrebna zaščita avtorskih pravic ter zaščita uporabnika in njegovih osebnih podatkov v skladu z Zakonom o varstvu osebnih podatkov. Pri digitalizaciji in dostopnosti na spletu sta pomembna dejavnika varnost in zaščita objavljenih podatkov, najpomembnejša pa je zaščita prenosa avtorskih del. Načini za zaščito so zelo raznovrstni in učinkoviti.

Avtorska dela v elektronski obliki se varujejo s tehničnimi ukrepi, kot je upravljanje digitalnih pravic ali DRM (ang. Digital Rights Management), ki uporabnikom zaklepajo dostop in definirajo način uporabe do avtorskih del. Imetniki avtorskih pravic imajo tako trojno zaščito (Doba Tim 2, 2011):

- »temeljna« avtorskoppravna zaščita,
- tehnološka zaščita s tehničnimi ukrepi in
- pravna zaščita proti izogibanju tehničnim ukrepom.

Sistem DRM tako zastruje nadzor nad digitalnimi datotekami in nosilcem avtorskih pravic, omogoča nadzor nad njihovimi deli in posledično plačevanje uporabe za ta dela (Doba Tim 2, 2011).

1.1.2.6 Prednosti in slabosti elektronskih knjig

Prednosti e-knjig so naslednje (Ever, 2015a; Doba Tim 2, 2011; DigitPen d. o. o., lektoriranje, prevajanje in druge storitve, 2017):

- Lahko jo beremo na različnih napravah, kot so e-bralnik, računalnik, tablica, pametni telefon, in s tem sama po sebi ne zavzame veliko fizičnega prostora.
- Na enem mestu je mogoče imeti veliko število e-knjig, naj gre za leposlovje, strokovno literaturo, kuharske knjige, otroške in mladinske knjige, slikanice, duhovne knjige in druge priročnike.
- Zavzame zelo malo prostora.
- Ekološko varčnejša, saj ni potreben noben poseg v naravo.
- Cenejša, saj ni stroškov tiskanja, pošiljanja, poštnine, obdelave in posrednikov.
- Preprosto prenosljiva, kar nam omogoča, da jo lahko beremo povsod, tudi na poti.
- Preprosto dostopna, saj jo lahko kupimo v elektronski obliki preko spletne trgovine, dostavljena pa je takoj po opravljenem plačilu.
- Omogočeno je preprosto dodajanje in brisanje zaznamkov, podčrtovanje ter hiter pregled besedila.
- Primerna je tudi za slabovidne bralce, saj je mogoče spreminjati velikost pisave.
- Branje v različnih formatih (večina e-bralnikov odpira različne formate ali pa ponujajo brezplačen program za branje e-knjig v njihovem formatu).
- Nekateri e-bralniki omogočajo dostop do slovarjev, leksikonov in enciklopedij. To pomeni, da lahko uporabnik med branjem e-knjige preveri razlago določene besede.
- Ni treba imeti knjižne police, ki zavzame prostor v domu, pisarni ali katerem drugem prostoru.
- Prodaja e-knjig narašča vsako leto.

V nadaljevanju so predstavljene slabosti e-knjig (Ever, 2015a; Doba Tim 2, 2011):

- Piratstvo je eden izmed največjih problemov e-knjig, saj jih je danes preprosto prenesti s spleta in jih dobiti brezplačno. Tako so oškodovani avtorji in založniki.
- Visoke cene naprav. E-bralnik je smiselno imeti v primeru, da posameznik veliko bere. V nasprotnem primeru se ga ne splača kupiti.
- Knjigo v tiskani obliki imamo pri sebi in jo lahko vzamemo v roke kadarkoli želimo, medtem ko imajo e-bralniki in druge naprave omejeno baterijo, ki jo je treba vsake toliko časa napolniti.

- Omejitev jezika je ena izmed večjih slabosti e-bralnikov. Veliko ljudi bere le v svojem materinem jeziku, zato je izbira v nekaterih državah zelo omejena. To velja tudi za Slovenijo, saj je e-knjig v slovenščini zelo malo.
- Treba se je naučiti, kako upravljati e-bralnik in priti do e-knjig.
- E-bralnik, na katerem se prebirajo e-knjige, se lahko uniči.
- Pri e-knjigah manjka stik s pravo knjigo, ki jo držimo v roki. Prav tako ima knjižnica drugačen čar kot virtualna knjižnica.
- E-bralnik in e-knjiga še vedno nista tako priljubljena kot tiskana knjiga.

1.2 Primerjava elektronskih knjig s tiskanimi

1.2.1 Primerjava e-knjig s tiskanimi

V podpoglavju *1.1.2.6. Prednosti in slabosti elektronskih knjig* so že predstavljene prednosti in slabosti e-knjig. Zato se bom v tem delu bolj osredotočila na druge podobnosti oz. razlike med tiskanimi in elektronskimi knjigami.

V zadnjih letih se pogosto pojavlja vprašanje, ali bodo e-knjige prevladale nad tiskanimi. Zaradi napredka tehnologije bodo e-knjige imele na trgu vedno večji pomen, čeprav trenutno še vedno veliko ljudi prisega na tiskano knjigo. Razlog za to je tudi računalniška nepismenost, predvsem pri starejših ljudeh, ki gredo težko v korak s časom. V raziskavi Izzivi vpeljevanja e-knjig v splošne knjižnice je predstavljena primerjava knjige v tiskani obliki in knjige v elektronski obliki z vidika bralca (Klemen, 2014). Ta je prikazana v tabeli 4.

Tabela 4: Primerjava knjige v tiskani obliki in knjige v e-obliki z vidika bralca

VIDIK BRALCA	KNJIGA V TISKANI OBLIKI	E-KNJIGA
občutek listanja	da	da (zasloni na dotik)
občutek branja	da	da
odvisnost od zunanjih virov svetlobe	da	deloma (novejši bralniki omogočajo branje z integrirano LED-osvetlitvijo)
prilagajanje vsebine	ne	da (pisava, velikost, tipografija)
dopolnjevanje vsebine	dopisovanje, podčrtavanje	dodajanje in urejanje zaznamkov, opomb, označevanje delov besedil v bralniku, prenos v druge naprave

se nadaljuje

Tabela 4: Primerjava knjige v tiskani obliki in knjige v e-obliki z vidika bralca (nad.)

VIDIK BRALCA	KNJIGA V TISKANI OBLIKI	E-KNJIGA
razumevanje besedila	zunanji vir (npr. slovarji)	integrirani slovarji, povezovanje z zunanjimi viri (Google)
neposredni družbeni vidik branja	ne	povezava preko socialnih omrežij, deljenje delov besedila, hkrati branje s tisoči po svetu
prenosljivost medija	teža posamezne knjige	teža bralnika, na njem je lahko več tisoč naslovov knjig
možnost takojšnje izbire zelenega naslova	ena knjiga hkrati	dostop do celotne zbirke e-knjig, omogočen dostop do e-knjigarn
podpora alternativnim uporabam	ne	branje »text to speech«, poslušanje zvočnih knjig, glasbe, pregledovanje slikovnih vsebin, uporaba spleta
kupovanje knjig	fizični obisk knjigarne ali preko spletne knjigarne	dostop preko enega spletnega klika do milijonov naslovov
cena (EU)	načeloma nižja kot elektronska knjiga, posebno mehka vezava	načeloma enaka kot pri tiskanih ali celo višja (problematika DDV-ja v državah EU)
izbira naslovov	bogata	okrnjena, posebno v državah, kjer ni svetovni jezik prevladujoč
možnost izposoje	lastni izvod komurkoli	omejena glede na politiko posameznih platform
avtorskoppravne dileme	ne, kupljen izvod je v trajni lasti bralca	da, ni razrešen problem trajnega lastništva
odvisnost od knjižnice	načeloma da	načeloma ne

Vir: Klemen (2014).

1.2.2 Razlike v procesu izdajanja knjige v tiskani in elektronski obliki

Če primerjamo izdajo knjige v tiskani obliki in izdajo knjige v e-obliki, lahko opazimo, da nekateri koraki pri izdaji e-knjige odpadejo. E-knjige ni treba oblikovati za pripravo na tisk, hkrati tudi v celoti odpade postopek tiskanja knjige.

V nadaljevanju je vidna tabela 5, ki prikazuje postopke izdaje knjige v tiskani in elektronski obliki.

Tabela 5: Postopki izdaje knjige v tiskani in elektronski obliki

POSTOPKI IZDAJE KNJIGE	Tiskana oblika	Elektronska oblika
Registracija pravne osebe ali založbe	√	√
Knjiga, napisana v določenem formatu	√	√
Lektoriranje	√	√
Oblikovanje	√	√
Določitev kode CIP	√	√
Določitev kode ISBN	√	√
Tiskanje knjige	√	×
Distribucija knjige	√	√

Vir: Lastno delo.

2 IZDAJANJE ELEKTRONSKIH KNJIG NA TUJIH TRGIH

Razvoj informacijske tehnologije je v zadnjih letih povzročil vse večjo mednarodno povezanost in sodelovanje. Velik premik se je zgodil tudi na založniškem trgu. Ravno e-knjige so tiste, ki so omogočile hitrejši in lažji dostop do tujega založniškega trga. Avtorji lahko danes vstopajo na tuj trg kar preko spleta, saj je mogoče izdati knjige v elektronski obliki in jih ponuditi na trgu preko različnih programskih rešitev in spletnih trgovin.

Raziskava Bralna kultura in nakupovanje knjig v Sloveniji je pokazala, da se je v Sloveniji izoblikoval krog bralcev, ki kupuje knjige v tujih spletnih knjigarnah in bere knjige izključno v angleškem jeziku. Na podlagi ankete, ki je bila opravljena med 1037 anketiranci, je bilo ugotovljeno, da je med najbolj intenzivnimi kupci, to so tisti, ki so kupili 20 knjig letno, kar 89 % takih, ki berejo in kupujejo knjige v tujem jeziku, med tistimi, ki so kupili od 11 do 20 knjig, pa je takih 68 % (Ministrstvo za kulturo, 2014).

2.1 Programske rešitve za izdajo elektronskih knjig, ki se uporabljajo v tujini

V zadnjih letih se je na trgu pojavilo kar nekaj programskih rešitev oz. tehnologij, preko katerih je mogoč dostop do elektronskih knjig in gradiv, njihovo branje, nekatere pa omogočajo tudi objavo svoje e-knjige ali druge elektronske vsebine. V magistrskem delu sem se osredotočila na naslednjih pet programskih rešitev: Kindle, Barnes & Noble, Rakuten Kobo, VitalSource – Bookshelf in Rethink Book – Bookshout. Med naštetimi je globalno najbolj razširjen in poznan Kindle, ki ga je razvil največji spletni trgovec Amazon. V nadaljevanju je na kratko predstavljena vsaka izmed navedenih rešitev.

2.1.1 Programska rešitev Kindle

Kindle je programska rešitev za branje e-knjig, ki jo je razvil največji spletni trgovec Amazon. Za branje e-knjig je ponudil dve rešitvi: napravo Kindle in aplikacijo Kindle, ki jo je mogoče naložiti na računalnik, tablico ali pametni telefon. Kaj bo kateri uporabnik izbral, je odvisno od njegovih preferenc.

2.1.1.1 Kindle kot naprava za branje e-knjig (namenski e-bralnik)

Bralniki Kindle so družina tabličnih naprav za branje e-knjig, ki jih je ustanovil največji spletni trgovec Amazon. Pasivni zaslon s tehnologijo elektronskega papirja, ki simulira tiskan papir, prikazuje do 16 odtenkov sive. Kindle uporablja brezžično povezavo, ki uporabnikom omogoča kupovanje, prenašanje s spleta in branje e-knjig, e-časopisov, e-revij, spletnih dnevnikov in drugih digitalnih medijev. Uporabniki si lahko strani označijo, naredijo zaznamke, pripišejo opombe in poiščejo sopomenke besedam s pomočjo že vgrajenega slovarja (Regional, digitalni mediji d.o.o., 2012).

V nadaljevanju so prikazane naprave Kindle, ki si sledijo po generacijah (Kališnik, 2014; Amazon Kindle, 2017):

- Prva generacija: **Kindle 1** je bralnik prve generacije, ki je bil prvič predstavljen leta 2007. Ta je bil na voljo izključno v ZDA.
- Druga generacija: **Kindle 2** je bil začetnik bralnikov druge generacije. Ohišje je imelo tipkovnico in je bilo lepše ter tanjše od predhodnika. S Kindlom 2 je bila prvič predstavljena mednarodna različica, ki je bila dobavljiva po celem svetu. V okviru druge generacije se je kasneje pojavil **Kindle DX**, ki je imel večji zaslon in je bil zelo uporaben v raznovrstne praktične namene. Bil je prvi model Kindla, ki je podpiral branje formata PDF. Temu je leta 2010 sledila izboljšana različica **Kindle DX Graphite**, ki je imela boljši kontrast pri izpisu na zaslonu od predhodnika, posebnost pa je bila, da je celo podpiral govorca besedil in predvajal mp3.
- Tretja generacija: Kindle tretje generacije predstavlja **Kindle Keyboard** (Kindle 3), ki je prvi bralnik s tipkovnico QWERTY in je podpiral mednarodne znake »unicode«, med

katerimi so tudi šumniki. Na voljo je bil v različici z WiFi-jem ali pa z WiFi-jem v kombinaciji 3G-prenosom podatkov. Prednosti tega bralnika so povečan diskovni prostor, e-ink zaslon, predvajalnik mp3 in govorec besedil.

- Četrta generacija: Leta 2012 je Amazon predstavil bralnika četrte generacije **Kindle 4** in **Kindle Touch**. Ohišje obeh modelov je bilo lepše, tanjše in lažje. Kindle Touch je postal prvi Kindle z zaslonom na dotik.
- Peta generacija: Kasneje leta 2012 sta se pojavila **Kindle 5** in **Kindle Paperwhite (prva verzija)**, ki spadata v peto generacijo Kindla. Oba imata lepše in tanjše ohišje, pojavili pa so se tudi v črni barvi, medtem ko so bili vsi predhodniki v sivi barvi. Kindle Paperwhite (prva verzija) se je pojavil leta 2012 in se upravlja izključno z zaslonom na dotik. To pa ni največja novost, vgrajena je tudi ambientalna LED-svetilka.
- Šesta generacija: **Kindle Paperwhite (druga verzija)** je bralnik šeste generacije Kindle, ki je bil na trg postavljen leta 2013. V primerjavi s prvo verzijo ima nekaj izboljšav, in sicer zaslon prikazuje boljše kontraste, ambientalna LED-svetilka je svetlejša, ima 25 % hitrejši procesor ter dodatne funkcije v operacijskem sistemu.
- Sedma generacija: V sedmo generacijo bralnikov Kindle sodijo **Kindle 7** in **Kindle Voyage**, ki sta bila na trg postavljena leta 2014, ter **Kindle Paperwhite (tretja verzija)**, ki je na trg prišel leta 2015. Kindle 7 je prvi osnovni Kindle, ki je na voljo na mednarodnih trgih, kot so Indija, Japonska in Kitajska. Kindle Voyage je bil takrat postavljen za najboljši Kindle bralnik s številnimi izboljšavami, med najpomembnejšimi pa je izboljšana osvetlitev zaslona. Kindle Paperwhite (tretja verzija) je izboljšan v primerjavi z njegovim predhodnikom. Omogoča izboljšan pregled datoteke PDF, bolj zdržno baterijo in je prvi bralnik, ki vključuje novo pisavo Bookerly, ki jo je oblikoval Amazon in ima posodobljene funkcije oblikovanja.
- Osmo generacija: **Kindle Oasis (prva verzija)** je Amazon postavil na trg leta 2016. Ima podobne lastnosti kot njegovi predhodniki z nekaterimi razlikami. Ena stran naprave je debelejša in se nato zoži do roba. Vključuje usnjen etui za zaščito baterije naprave in s tem omogoča njeno daljšo življenjsko dobo. Ima tudi več prostora za shranjevanje. Njegova nesimetrična oblika z gumbi na eni strani omogoča lažje obračanje strani. V osmo generacijo Kindle naprav pa sodi tudi **Kindle 8**, ki je bil prav tako na trg postavljen leta 2016, vendar kasneje kot Kindle Oasis. Je prvi Kindle bralnik, ki uporablja Bluetooth in omogoča podporo bralniku zaslona za slabovidne bralce. Njegova baterija naj bi zdržala tudi do 4 tedne, napolnjena pa naj bi bila v samo štirih urah.
- Deveta generacija: Oktobra 2017 je Amazon predstavil **Kindle Oasis (druga verzija)**, ki je nadomestil prvotno verzijo Kindle Oasis. Ima več prostora in je bolj zmogljiv od svojega predhodnika, prav tako pa ima nesimetrično obliko, ki je primerna za enoročno listanje. Je vodoodporen in omogoča predvajanje avdio knjig.
- Deseta generacija: **All-new Kindle**, ki se je na trgu pojavil aprila 2019, z boljšo osvetlitvijo zaslona (Kowalczyke, 2019).

2.1.1.2 *Kindle kot aplikacija*

Kindle aplikacija je programska rešitev za branje e-knjig in se jo naloži na večnamensko napravo, kot so računalnik, tablica ali pametni telefon. Prednost tega je, da ni treba imeti Kindle bralnika. Večina ljudi že ima svoj računalnik, tablico ali pametni telefon, zato se jim zdi nesmiselno, da bi imeli še eno napravo, katere program lahko uporabijo na že obstoječi lastni napravi.

Aplikacija Kindle ima tako kot Kindle bralnik podobne lastnosti in omogoča nastavitve osvetlitve zaslona, velikosti pisave, barvo ozadja, razmik med vrsticami in še nekatere druge lastnosti. S tem je bralcu omogočeno, da si naredi branje čim bolj prijetno. Prav tako kot bralnik ima tudi aplikacija vgrajen slovar za razlago pomena besede (Randall, 2012).

Prednost Kindle aplikacije je, da jo ima lahko bralec naloženo na več različnih napravah z enim uporabniškim imenom. V primeru, da uporabnik bere knjigo na svojem telefonu in jo na določenem mestu neha brati, lahko kasneje branje nadaljuje na svojem računalniku na mestu, kjer je ostal nazadnje, saj aplikacija Kindle sinhronizira branje med napravami. Aplikacija sinhronizira tudi zaznamke, poudarke in opombe (Google Ireland Limited, 2017b).

Ne glede na to, na kateri napravi je aplikacija Kindle, ta izkorišča celoten zaslon za branje e-knjig. Meniji v aplikaciji so narejeni tako, da lahko uporabnik aplikacijo upravlja z eno roko. Omogočeno je tudi preklapljanje med poglavji (Holly, 2015).

2.1.1.3 *Kindle Direct Publishing*

Amazon zagotavlja storitev, da uporabnik preko brezplačne rešitve Kindle Direct Publishing sam izda e-knjigo oz. e-publikacijo, ki je nato dostopna v Kindle spletni trgovini. Rešitev omogoča pretvorbo datoteke v standardnem formatu, kot je npr. Word, v obliko, ki je primerna za izdajo na Kindle napravi ali Kindle aplikaciji.

Prednost tega je, da lahko uporabnik izda e-knjigo kadarkoli in pri tem ne potrebuje nobenega posrednika. V nadaljevanju so prikazani pogoji za objavo e-knjig v Amazonovi spletni trgovini preko Kindle Direct Publishing (Amazon.com, Inc., 2017c).

Kindle Direct Publishing omogoča dve ravni tantieme za posamezni naslov avtorjevega dela, in sicer 35 % in 70 % (Amazon.com, Inc., 2017a).

V primeru, da avtor izbere 70-% delež tantieme, morajo e-knjige izpolnjevati naslednje zahteve (Amazon.com, Inc., 2017a):

- Avtorjeva navedena cena dela mora ustrezati zahtevam glede določitve cene.

- Cena mora biti vsaj 20 % pod ceno, ki je zaračunana za knjigo v tiskani obliki.
- Naslovi del morajo biti dostopni za prodajo v vseh geografskih območjih, za katera ima avtor pravice.

Naslov avtorjevega dela je s tem tudi vključen v širok nabor Kindle spletne trgovine (Amazon.com, Inc., 2017a).

Avtor sam določi ceno posameznega naslova e-knjig glede na pogoje za določitev cen v posamezni državi in glede na delež tantieme. V tabeli 6 je prikazana določitev cene v USD, EUR in GBP (Amazon.com, Inc., 2017f).

Eden od pogojev, ki jih avtor upošteva pri določitvi cene e-knjige, je tudi velikost datoteke e-knjige. Večja kot je velikost datoteke, višja minimalna cena je predpisana za posamezni naslov, ki pa se razlikuje med državami (Amazon.com, Inc., 2017f).

Tabela 6: Določitev cene posameznega naslova e-knjige glede na valuto in državo v programski rešitvi Kindle Direct Publishing

Določitev cene v USD za Amazon.com	Minimalna cena (v USD)	Maksimalna cena (v USD)
35-% delež tantieme:		
manj kot 3 megabajte	0,99	200,00
med 3 in 10 megabajtov	1,99	200,00
nad 10 megabajtov	2,99	200,00
70-% delež tantieme	2,99	9,99
Določitev cene v GBP za Amazon.co.uk	Minimalna cena (v GBP)	Maksimalna cena (v GBP)
35-% delež tantieme:		
manj kot 3 megabajtov	0,99	150,00
med 3 in 10 megabajtov	1,49	150,00
nad 10 megabajtov	1,49	150,00
70-% delež tantieme	1,99	9,99
Določitev cene v EUR	Minimalna cena (v EUR)	Maksimalna cena (v EUR)
35-% delež tantieme:		
manj kot 3 megabajtov	0,99	215,00
med 3 in 10 megabajtov	1,99	215,00
nad 10 megabajtov	2,99	215,00
70-% delež tantieme	2,99	9,99

Vir: Amazon.com, Inc (2017f).

Vse e-knjige so še vedno upravičene do 35-% deleža tantieme, če naslov izpolnjuje zahteve glede določitve cen (Amazon.com, Inc., 2017a).

Kindle Direct Publishing vključuje različne programe, v katere lahko avtor vpiše svojo e-knjigo oz. e-publikacijo. Ti programi so: KDP Select, Kindle Unlimited (KU), Kindle Owners' Lending Library (KOLL).

V program **KDP Select** lahko svoje e-knjige vpiše vsak avtor ne glede na geografsko območje. Z vpisom e-knjige v KDP Select se avtor zaveže, da bo elektronska knjiga na voljo izključno preko Kindle Direct Publishing. Vse e-knjige in e-publikacije, ki so vpisane v KDP Select morajo biti naprodaj samo preko Kindle spletne trgovine. Če je elektronska oblika knjige ali publikacije na voljo za nakup preko katere druge spletne strani, potem ni ustrežna za vpis v program KDP Select. Kljub temu je lahko 10 % e-knjige, ki je vključena v KDP Select, kot vzorec na voljo na drugih spletnih mestih. V primeru kršitve tega pogoja je e-knjiga odstranjena iz programa KDP Select, vendar jo je mogoče ponovno vnesti takoj, ko avtor zagotovi, da ni več na voljo v elektronski obliki na drugem spletnem mestu. Tiskana oblika knjige, ki je vpisana v KDP Select, pa se lahko prodaja na vseh možnih prodajnih mestih (Amazon.com, Inc., 2017b).

Program KDP Select omogoča, da avtor z vpisom v ta program doseže več bralcev in zasluži več denarja. Pri tem lahko vpiše eno e-knjigo ali celoten katalog e-knjig. Vpis v KDP Select omogoča avtorju, da doseže 70-% delež tantieme za prodajo strankam v Braziliji, na Japonskem, v Indiji in Mehiki. Prav tako mu vpis v KDP Select omogoča dostop do določenih promocijskih ugodnosti (Amazon.com, Inc., 2017b).

Kindle Unlimited (KU) je program, ki je trenutno na voljo strankam v ZDA, Veliki Britaniji, Italiji, Španiji, Braziliji, Franciji, Mehiki, Kanadi, Nemčiji, Indiji, Avstraliji in na Japonskem. Z vpisom v Kindle Unlimited lahko uporabniki s plačilom mesečne naročnine preberejo toliko e-knjig, kot jih imajo na voljo, in jih hranijo tako dolgo, kot si želijo, pri tem pa ni treba, da so registrirani kot Amazonovi člani. Poleg e-knjig so strankam na voljo tudi avdio knjige in tekoče e-revije (Amazon.com, Inc., 2017e).

Ko se avtor registrira v KDP Select, je samodejno vpisan tudi v Kindle Unlimited. Kadar je stranka registrirana v Kindle Unlimited, bo avtor prejel določen delež honorarja, ko stranka prvič prebere strani avtorjeve e-knjige (Amazon.com, Inc., 2017e).

Kindle Owners' Lending Library (KOLL) je knjižnica za izposajo e-knjig, ki je dostopna samo lastnikom naprav Kindle s članstvom Amazon Prime v ZDA, Veliki Britaniji, Nemčiji, Franciji in na Japonskem. Ti imajo možnost, da si enkrat mesečno izposodijo e-knjigo, ki jo lahko preberejo kolikokrat želijo (Amazon.com, Inc., 2017d).

Z vpisom v KDP Select je e-knjiga vpisana v Kindle Owners' Lending Library (KOLL). Avtor je upravičen do avtorskega honorarja vsakič, ko stranka prvič prebere strani e-knjige. Ko ista stranka ponovno prebere strani te e-knjige, avtorju to ne bo prineslo dodatnega avtorskega honorarja (Amazon.com, Inc., 2017d).

Avtor je torej upravičen do plačila honorarja iz Kindle Unlimited ali Kindle Owners' Lending Library za strani, ki jih posamezna stranka prvič prebere v njegovi e-knjigi. Stranka lahko prebere avtorjevo knjigo tudi večkrat, vendar bo avtor prejel plačilo samo enkrat, in sicer ko stranka prvič prebere določeno število strani (Amazon.com, Inc., 2019).

V primeru, da avtor izbere opcijo s 35-% deležem tantieme, pomeni, da bo od vsake prodane enote avtorskega dela prejel 35-% delež celotne cene brez DDV-ja. Če avtor izbere opcijo s 70-% deležem tantieme, bo delež od avtorjevega dela znašal 70 % celotne cene brez DDV-ja, zmanjšano za stroške dostave prodane knjige v eno izmed držav, ki sodijo v območje 70 % ozemlja. Te države so: Andora, Avstralija, Avstrija, Belgija, Brazilija, Kanada, Francija, Velika Britanija, Guernsey, Nemčija, Gibraltar, Indija, Italija, Irska, otok Man, Japonska, Jersey, Lichtenstein, Luksemburg, Monako, Mehika, Nizozemska, Nova Zelandija, San Marino, Švica, Španija, ZDA in Vatikan. Knjige, ki so prodane strankam v navedenih državah, imajo možnost 70-% delež tantieme (Amazon.com, Inc., 2017a).

Če se e-knjiga prodaja za nižjo ceno od cene na seznamu brez DDV-ja z namenom ujemanja cene knjige v tiskani obliki, avtorju pripada 70 % od prodajne cene, zmanjšano za stroške dostave in DDV, za vsako posamezno knjigo prodano v države 70-% ozemlja (Amazon.com, Inc., 2017a).

70-% delež tantieme pripada le e-knjigam z avtorskimi pravicami. Vsa dela, ki so bila objavljena pred letom 1923 in so vključena v javno domeno ter druga dela v javni domeni, so upravičena le do 35-% deleža tantieme. V primeru, da se avtorsko delo nanaša na izvorno izdajo oz. izvorni prevod in prvotno ni bila v javni domeni, je upravičena do 70-% deleža tantieme (Amazon.com, Inc., 20107a).

2.1.2 Programska rešitev Barnes & Noble

Barnes & Noble je podjetje, ki preko spleta ponuja širok izbor knjig, e-knjig, revij, iger, iger, glasbe, DVD-jev ter drugih povezanih izdelkov in storitev. Leta 2009 je Barnes & Noble postal vodilni na področju elektronskih knjig, saj je v svoji e-knjigarni ponudil več kot milijon različnih naslovov in na trgu ponudil e-bralnik NOOK, ki ponuja barvni zaslon za branje in omogoča bralcu, da je e-knjiga naložena na e-bralnik le v nekaj sekundah (Barnes & Noble, Inc., 2018a).

Vsak avtor ima možnost, da svoje knjige ponuja v trgovini Barnes & Noble ali pa na njihovi spletni strani v elektronski obliki. V tem primeru mora avtor izpolnjevati določene pogoje, ki jih ima Barnes & Noble sklenjene s svojimi partnerji (Barnes & Noble, Inc., 2018b).

Da pride do obravnave naslova za izdajo e-knjige ali knjige v fizični obliki, ki bo dostopna preko spletne strani Barnes & Noble, mora ta izpolnjevati naslednja merila (Barnes & Noble, Inc., 2018b):

- Dodeljena mora biti ISBN oznaka.
- Prodajna cena ne sme biti nižja od 1 USD.
- Naslov in avtor morata biti navedena na hrbtni strani knjige.

2.1.2.1 *Barnes & Noble Press*

Barnes & Noble Press omogoča brezplačno, preprosto in hitro objavo in prodajo e-knjig na svoji spletni strani, hkrati pa ponuja tudi možnost tiskanja e-knjige. Namen podjetja je, da neodvisnim avtorjem in ustvarjalcem vsebine pomaga ustvariti svojo knjigo, ki jo lahko uporabijo za osebno uporabo ali v druge namene (Barnes & Noble, Inc., 2018d).

Objava preko Barnes & Noble Press vključuje tri korake (Barnes & Noble, Inc., 2018f):

1. Avtor izbere, ali želi izdati e-knjigo ali tiskano knjigo. Ko je knjiga enkrat v sistemu, lahko uporabnik brez problema ustvari tudi drugo obliko.
2. Preden se knjiga naloži v sistem, je treba oblikovati njeno notranjost in naslovno stran.
3. Nato se knjiga objavi. V primeru e-knjige bo ta na spletni strani Barnes & Noble prikazana v 72 urah. Če je knjiga izdana v tiskani obliki za lastno uporabo, bo ta dostavljena na domači naslov v enem tednu.

E-knjiga, izdana preko Barnes & Noble Press, je prikazana na spletni strani Barnes & Noble ter dostopna na katerikoli napravi z brezplačno aplikacijo NOOK ali e-bralnikih NOOK (Barnes & Noble, Inc., 2018e).

Po objavi e-knjige je pomembna njena promocija in prepoznavnost avtorja ter ne nazadnje prodaja. Barnes & Noble uporablja več načinov, ki pripomorejo k prodaji e-knjige, in sicer preko spletnih promocij in mesečnih tematskih objav, z e-poštnimi sporočili ljubiteljem zvrsti določene knjige, popustnimi opozorili ter programom NOOK First Look, ki bralcem omogoča, da imajo zgodnji dostop do novih knjig vsak mesec (Barnes & Noble, Inc., 2018c). Prav tako avtorjem ponuja nasvete in rešitve s področja marketinga in oblikovanja z namenom povečanja prepoznavnosti e-knjige (Barnes & Noble, Inc., 2018g). Od samega začetka prodaje e-knjige Barnes & Noble avtorjem omogoča podrobna in poglobljena poročila o prodaji njihovih knjig (Barnes & Noble, Inc., 2018g).

Vsak avtor ima možnost, da preko Barnes & Noble Press izda svojo e-knjigo kot samozaložnik. Pri tem ima dve možnosti, in sicer da svojo e-knjigo izda neposredno na spletni strani Barnes & Noble ali pa posredno preko distributerja. Avtor sam izbere, kako bo izdal e-knjigo, vendar pa mu neposredna objava na Barnes & Noble spletni strani prinaša določene ugodnosti, to sta mesečni avtorski honorar v višini 10 USD in 2-krat letno plačilo licenčnine ne glede na zaslužek (Barnes & Noble, Inc., 2018h).

Tabela 7 prikazuje delež avtorjevega honorarja in delež marže v primeru, da je e-knjiga izdana neposredno preko Barnes & Noble Press, in v primeru, da je e-knjiga izdana posredno preko distributerja za Barnes & Noble (Barnes & Noble, Inc., 2018i).

Tabela 7: Delež avtorjevega honorarja in delež marže podjetja Barnes & Noble v primeru, da je e-knjiga izdana neposredno preko Barnes & Noble Press, in v primeru, da je e-knjiga izdana posredno preko distributerja za Barnes & Noble

Cenovni razred (v USD)	Barnes & Noble Press		Distributer za Barnes & Noble	
	Delež avtorskega honorarja (v %)	Marža Barnes & Noble (v %)	Delež avtorskega honorarja (v %)	Marža distributerja za Barnes & Noble (v %)
0,99–2,98	40	60	35	65
2,99–9,99	65	35	70	30
10,00–199,99	65	35	35	65

Vir: Barnes & Noble, Inc. (2018i).

Iz tabele 7 je razvidno, da lahko avtor z objavo e-knjige neposredno preko Barnes & Noble Press zasluži do 65-% delež tantieme za posamezni naslov. Delež tantieme je odvisen od višine cene posamezne e-knjige (Barnes & Noble, Inc., 2018i).

Pri določitvi cene e-knjige je treba zagotoviti naslednje (Barnes & Noble, Inc., 2018j):

- Cena e-knjige ni višja od cene, določene pri drugem prodajalcu, na drugem spletnem mestu ali katerem drugem prodajnem kanalu.
- Cena ni višja od tiskane izdaje knjige.
- Cena ustreza minimalni in maksimalni cenovni politiki.

Avtor lahko po izdaji svojih e-knjig preko Barnes & Noble Press spremlja podatke o plačilu avtorskih honorarjev, ki mu pripadajo. Plačilo bo izdano ob naslednjih pogojih (Barnes & Noble, Inc., 2018j):

- Ko delež tantieme, ki pripada avtorju, preseže 10 USD in

- 60 dni po koncu koledarskega meseca, v katerem pride do prodaje avtorjevega dela.

2.1.3 Programska rešitev Rakuten Kobo

Rakuten.com je e-trgovina, locirana v Kaliforniji v ZDA, ki ponuja širok spekter produktov, med katerimi so tudi e-knjige. So del družine Rakuten Inc., enega od vodilnih svetovnih podjetij za spletne storitve. Sodeluje z najrazličnejšimi trgovci, ki ponujajo razne produkte, in skrbi za dolgotrajne odnose s strankami. Podjetje ponuja program Rakuten Super Point, ki omogoča nagrajevanje zvestih kupcev in jim ponuja številne ugodnosti (Rakuten, Inc., 2018b).

Podjetje Rakuten upravlja največjo spletno trgovino na Japonskem in deluje na globalnem področju v mnogih poslovnih praksah. V lasti ima tudi številne druge spletne strani in storitve, med katerimi je tudi programska rešitev Kobo (Rakuten, Inc., 2018a).

Rakuten Kobo je programska rešitev, ki omogoča dostop do e-knjig in njihovo branje. Ponuja eno izmed največjih e-knjigarn na svetu z milijoni različnih naslovov e-knjig v 77 različnih jezikih, kot so svetovne uspešnice, samoobjava gradiva, revije, otroške knjige in drugo (Rakuten Kobo Inc., 2018e). Branje e-knjig, kupljenih pri Kobo, je možno na tri načine, in sicer preko spletne strani Rakuten Kobo, Kobo aplikacije ali Kobo e-bralnika. Platforma Kobo za branje e-knjig podpira formate EPUB, EPUB3 in PDF (Rakuten Kobo Inc., 2018e).

Aplikacija Kobo je brezplačna in jo je mogoče naložiti na osebni računalnik, tablico ali pametni telefon. Omogoča sinhronizacijo računa oz. uporabniškega imena, kar pomeni, da lahko uporabnik začne brati e-knjigo na eni napravi in jo nadaljuje na drugi napravi, pri tem pa si bo program zapomnil, kje je uporabnik zaključil branje te e-knjige (Rakuten Kobo Inc., 2018l).

Poleg aplikacije Kobo je Rakuten ponudil tudi svoj e-bralnik Kobo. Kobo e-bralniki so prijetni, preprosti za uporabo in posebej zasnovani za »knjižne molje«. Uporabljajo e-ink tehnologijo in omogočajo branje e-knjige, kot da bi bila ta na papirju. Imajo tudi naslednje pozitivne lastnosti (Rakuten Kobo Inc., 2018a):

- prostor za shranjevanje več tisoč knjig,
- vgrajeno nočno lučko za boljše nočno branje in
- preprosto prilagodljive funkcije.

2.1.3.1 Kobo Writing Life

Kobo Writing Life je portal za brezplačno samoobjavo e-knjig ali druge vrste e-gradiva na programski rešitvi Rakuten Kobo, hkrati pa omogoča avtorjem preprosto ustvarjanje,

urejanje in objavlanje e-knjig. Vsebina je nato dostopna milijonom bralcev v več kot 200 državah (What is Kobo Writing Life?, 2018). Avtor ima pri objavi svojega dela proste roka za določitev cene in vodenja lastne promocije (Rakuten Kobo Inc., 2018b).

Uporabnik, ki želi izdati e-knjigo, si mora najprej ustvariti uporabniški račun, šele nato lahko na portal Kobo Writing Life naloži svojo e-knjigo in določi ceno za prodajo. E-knjiga se bo na spletni strani in v katalogu Kobo pojavila v 72 urah (Rakuten Kobo Inc., 2018f).

Objava e-knjige v Kobo Writing Life vključuje naslednje korake (Rakuten Kobo Inc., 2018g):

1. Ustvarjanje in potrditev uporabniškega računa: Uporabnik mora ustvariti uporabniški račun in ga potrditi preko elektronske pošte. Šele nato lahko v Kobo Writing Life začne pisati svojo knjigo.
2. Ustvarjanje bančnega računa za prejeta plačila: Ta korak je obvezen, če želi uporabnik objaviti svojo e-knjigo. Dokler bančni račun ni vnesen v sistem, avtor ne more objaviti svoje e-knjige. Plačila od tantieme, ki pripadajo avtorju, lahko prejme preko programa »Electronic Fund Transfer« direktno na svoj bančni račun (Rakuten Kobo Inc., 2018c).
3. Ustvarjanje in objava e-knjige: Pri ustvarjanju e-knjige mora avtor izpolniti podatke o naslovu in morebitnem podnaslovu knjige, imenu avtorja in izdajatelja, številki ISBN, jeziku, povzetku knjige, naslovnici ter kategoriji knjige oz. zvrst knjige. Nato naloži in objavi svojo e-knjigo. Ko je e-knjiga že objavljena v trgovini Kobo, lahko avtor kadarkoli spremeni njene informacije in vsebino.
4. Sledenje prodaji in pregled prejetih plačil: Vsakemu avtorju je poslano mesečno poročilo o prodaji in znesku tantieme, ki ga je prejel v tem mesecu. V primeru, da v tem mesecu ni zaslužka od tantieme, avtor mesečnega poročila o prodaji ne bo prejel. Avtor je sam odgovoren za spremljanje poročil o svoji prodaji.
5. Promocija in prodaja e-knjige: Čeprav je e-knjiga že izdana, še ne pomeni, da se bo prodajala sama od sebe. Vsak avtor mora poskrbeti za promocijo in prodajo svoje e-knjige.

Kobo Writing Life omogoča dva programa za določitev cen e-knjig:

- Standardni program za izdajatelja e-knjige in
- Neodvisni program za izdajatelja e-knjige.

Pri **Standardnem programu za izdajatelja e-knjige** maloprodajna cena za e-knjigo, ki jo predlaga avtor, ne sme vključevati nobenih dobrin ali storitev, vendar pa mora vključevati DDV. Kobo vsakemu avtorju e-knjige plača 45 % maloprodajne cene za vsako prodano e-knjigo. To velja v primeru, da delo avtorja ni vključeno v Neodvisni program za izdajatelja e-knjige. Kobo lahko po lastni presoji določi dejansko maloprodajno ceno, ki jo plača kupec za vsak posamezni naslov e-knjige (Rakuten Kobo Inc., 2018d).

V primeru **Neodvisnega programa za izdajatelja e-knjige** bo avtor prejel 70-% delež tantieme glede na maloprodajno ceno e-knjige pod pogojem, da je ta (Rakuten Kobo Inc., 2018d):

- večja ali enaka 2,99 USD v ZDA,
- večja ali enaka 1,99 GBP v Angliji,
- večja ali enaka 2,99 CAD v Kanadi,
- večja ali enaka 2,99 AUD v Avstraliji,
- večja ali enaka 1,99 EUR v Evropski uniji,
- večja ali enaka 2,99 NZD v Novi Zelandiji,
- večja ali enaka 15,99 HKD v Hong Kongu,
- večja ali enaka 299 JPY na Japonskem,
- večja ali enaka 2,99 CHF v Švici,
- večja ali enaka 5,99 TRY v Turčiji,
- večja ali enaka 7,99 BRL v Braziliji,
- večja ali enaka 39,99 MXN v Mehiki,
- večja ali enaka 70 TWD na Tajskem,
- večja ali enaka 29,99 ZAR v Južni Afriki,
- večja ali enaka 99,99 PHP v Filipinih,
- večja ali enaka 149,99 INR v Indiji
- in vsaj 20 % pod prodajno ceno knjige, ki je izdana v fizični obliki.

Za dela, ki imajo prodajno ceno nižjo od minimalno določene višine cene e-knjige, bo avtor prejel 45-% delež tantieme glede na prodajno ceno (Rakuten Kobo Inc., 2018d).

Avtor nikakor ne sme objaviti (Rakuten Kobo Inc., 2018d):

- del, ki so v javni domeni,
- del, ki so bila objavljena pred letom 1923 v ZDA,
- del, od katerih je minilo manj kot 50 let od avtorjevega življenja v Kanadi, Novi Zelandiji, na Japonskem in v Hong Kongu,
- del, od katerih je minilo manj kot 70 let od avtorjevega življenja v Avstraliji, Evropski uniji in Angliji.

E-knjiga posameznega avtorja je preko programske rešitve Kobo na voljo za prodajo na vseh geografskih področjih (Rakuten Kobo Inc., 2018d).

Vsaka e-knjiga, ki je del Neodvisnega programa za izdajatelja e-knjige, mora ves čas izpolnjevati pogoje, da avtor prejme plačilo po teh pogojih. V primeru, da pogoji ne ustrezajo več programu Neodvisnega programa za izdajatelja e-knjige, se bo plačilo avtorju za e-knjigo obravnavalo po načelih Standardnega programa za izdajatelja e-knjige (Rakuten Kobo Inc., 2018d).

Za e-knjige, ki so javno dostopne (v javni domeni), bo avtor prejel 20-% delež tantieme glede na maloprodajno ceno e-knjige (Rakuten Kobo Inc., 2018k).

Kobo skozi Kobo Writting Life zagotavlja, da avtorji dobijo izplačilo 45 dni po koncu vsakega mesečnega obdobja, če so dosegli minimalni znesek 50 USD pri prodaji. Minimalni znesek velja za vse države v skupnem znesku (Rakuten Kobo Inc., 2018c).

Z objavo e-knjige preko Kobo Writting Life bo ta na voljo v Kobo e-knjigarni, prav tako bo s pomočjo strateških partnerjev podjetja Kobo dostopna tudi v drugih spletnih knjigarnah po vsem svetu (Rakuten Kobo Inc., 2018h).

2.1.4 Programska rešitev VitalSource – Bookshelf

VitalSource je podjetje, ki ponuja digitalni bralni in učni sistem v sodelovanju z različnimi inštitucijami, šolami, založbami, akademskimi skupinami in učenci z različnih področij (VitalSource Technologies LLC, 2018d). Podjetje je na trgu ponudilo platformo Bookshelf, ki omogoča dostop do raznih digitalnih izobraževalnih vsebin. Namenjena je predvsem izobraževalnim ustanovam ter študentom in učiteljem, ki uporabljajo digitalna gradiva pri svojem delu. S platformo želi podjetje izboljšati učne izkušnje učencev z ustvarjanjem digitalnih vsebin in zmanjšati stroške učnih gradiv (VitalSource Technologies LLC, 2018b).

Bookshelf je svetovna vodilna platforma za distribucijo, dostop in uporabo najrazličnejših učnih gradiv (VitalSource Technologies LLC, 2018e). Mogoče jo je naložiti na računalnik, tablico ali pametni telefon. Uporaba gradiva preko Bookshelf prinaša številne prednosti, kot so (VitalSource Technologies LLC, 2018a):

- Prihranek časa, saj z uporabo različnih funkcij omogoča hitrejše in preprostejše učenje.
- Prihranek denarja, saj v povprečju študent zapravi manj za digitalno vsebino kot tiskano.
- Ohranjanje dreves in narave.

Platforma Bookshelf ima naslednje lastnosti (VitalSource Technologies LLC, 2018a):

- Avtomatsko sinhronizira zadnjo stran branja in zaznamke med različnimi napravami.
- Omogoča vstavljanje opomb in zapiskov ter nenehen pregled zapiskov digitalnih gradiv.
- Omogoča izvoz zapiskov v aplikacijo Microsoft OneNote.
- Zagotavlja prenos e-gradiva na napravo, kar pomeni, da je mogoče gradivo uporabljati kjerkoli in kadarkoli brez spletne povezave.
- Vključuje orodje, s katerim je mogoče označiti besedilo in poslušati gradivo, ne da bi moral gledati v napravo.
- Ima funkcijo, s katero je mogoče preprosto najti določeno besedilo med celotno zbirko gradiv.
- S postavitvijo na določeno besedo omogoča njeno razlago v Wikipediji.

- Omogoča prihranek do 80 % pri nakupu e-gradiva v primerjavi z gradivom v tiskani obliki.

Uporabnik, ki želi uporabljati e-gradivo na platformi Bookshelf, mora plačati licenčnino. Vsak uporabnik mora e-gradivo uporabljati le za lastno potrebo in ga ne sme zlorabljati. Uporaba gradiva v komercialne namene, ravnanje z e-gradivom v nasprotju s pravili ali uporaba e-gradiva za ustvarjanje dobička je strogo prepovedana (VitalSource Technologies LLC, 2018h).

2.1.4.1 VitalSource Content Studio

VitalSource Content Studio je digitalno orodje, ki omogoča izdelavo in objavo digitalnih izobraževalnih vsebin za globalni trg in uporabnike (VitalSource Technologies LLC, 2018f).

E-gradiva, objavljena v VitalSource Content Studio, so v formatu EPUB 3. Izdelava in objava e-gradiv je preprosta in avtor za to ne potrebuje dodatnega znanja o spletnih straneh ali programskih jezikih. Omogočeno je vključevanje interaktivnih elementov v vsebino e-gradiva, kot so video posnetki, ocenjevalna vprašanja, prezentacije na diapozitivih idr. Ker je vsebina, ustvarjena v VitalSource Studio, skladna s specifikacijami EPUB 3, je dostopna na večini naprav, kot so računalnik, tablica in mobilni telefon (VitalSource Technologies LLC, 2018c).

Vsa e-gradiva, ki so ustvarjena v VitalSource Content Studio, lahko avtor po želji objavi na platformi Bookshelf (VitalSource Technologies LLC, 2018c).

Objava digitalne vsebine preko VitalSource Studio vključuje naslednje korake (VitalSource Technologies LLC, 2018g):

1. Ustvarjanje vsebine: Ko avtor ustvari uporabniški račun, lahko preko VitalSource vnese vsebino, ki jo želi objaviti. Vsebinska lahko vključuje naslov, besedilo, slike, avdio in video posnetke, povezave HTML in drugo.
2. Izdelava vsebine: Ko je vsebina ustvarjena, jo je treba pretvoriti v format EPUB 3. V primeru napak bo avtor obveščen in bo lahko nepravilnosti tudi odpravil. Ko je vsebina uspešno pretvorjena v EPUB 3, lahko avtor izvede predogled vsebine in objavo vsebine v Bookshelf.
3. Predogled vsebine: Predogled omogoča, da avtor svojo vsebino pregleda v platformi Bookshelf, preden je ta na voljo drugim uporabnikom. V primeru, da avtor opazi napako v vsebini, jo lahko odpravi, vendar se mora vrniti na začetek in po popravku vsebino ponovno izvoziti v format EPUB 3. Vsebinska, ki je v predogledu, ima v platformi Bookshelf oznako »Preview«.
4. Objava vsebine: Pred objavo vsebine mora avtor v sodelovanju z VitalSource izpolniti metapodatke svojega izdelka. Če ta del ni narejen, objava vsebine ni mogoča. Ko je

vsebina pripravljena, jo lahko avtor objavi v platformi Bookshelf. V primeru, da avtor najde napako v vsebini, jo lahko, kljub temu da je vsebina že vidna drugim uporabnikom, odpravi ter ponovno izvozi v EPUB 3 in objavi v platformi Bookshelf.

Kljub temu da je preko VitalSource Content Studio možno objaviti gradivo na platformi Bookshelf, nisem nikjer dobila informacije o tem, ali ima avtor, ki je gradivo objavil, od tega tudi kakšno korist oziroma ugodnost.

2.1.5 Programska rešitev Bookshout

Rethink Books je tehnološko podjetje, ki je ustvarilo platformo in aplikacijo Bookshout za elektronske knjige. Ustanovljeno je bilo leta 2010, platformo in aplikacijo Bookshout pa je na trgu ponudilo leta 2012. Podjetje ponuja več kot 1 milijon e-knjig in sodeluje z več kot 1000 različnimi založniki (Bookshout, 2018).

Aplikacijo Bookshout je mogoče naložiti na osebni računalnik, tablico ali pametni telefon. Ponuja širok seznam e-knjig in uporabniku omogoča, da najprej prebere začetno poglavje, preden se odloči za nakup. Narejena je tako, da lahko bralec na raznih socialnih omrežjih objavi in deli informacije o e-knjigi (Bloomberg L.P., 2018). Tako imajo avtorji možnost, da se povežejo z bralci (Facebook, Inc., 2018).

Bookshout platforma in aplikacija za branje e-knjig je posebna zato, ker uporabnikom omogoča ne samo branje e-knjig, ampak tudi razpravljanje, pogovore in deljenje izkušenj z drugimi uporabniki z vsega sveta preko raznih socialnih omrežij, kot sta Facebook in Twitter. Tako se uporabnike spodbuja k skupnemu nakupu e-knjig in ustvarjanju bralnih krogov za razne skupine in prijatelje, hkrati pa se lahko ti povežejo in komunicirajo tudi z avtorjem. Na primer preko socialnega omrežja Facebook lahko uporabniki ustvarijo skupine bralnih krogov, ki so lahko različnih velikosti, zasebni ali javni ter virtualni ali s fizično lokacijo dobivanja. Vsak član bralnega kroga lahko vidi in dodaja razne opombe in komentarje. Nekatera dela, ki jih ponuja Bookshout, so brezplačna, druga so plačljiva (Christian Communication Network LLC., 2018).

Za bralce je Bookshout bogatejša izkušnja, saj lahko izmenjajo mnenja z drugimi bralci in preberejo zapiske avtorja, avtorji pa lahko dobijo povratno informacijo o tem, kaj bralci menijo o njihovi knjigi. Tudi za založnike je Bookshout izjemna pridobitev, saj jim omogoča, da odkrijejo, kaj je bralcem všeč pri določeni knjigi in kaj ne, kateri so najljubši odlomki knjige idr. (Muir, 2018).

Bookshout tehnologija deluje na Android napravah, iPadu, iPhoneu, Kindlu in Nooku ter na osebem računalniku. Ima tudi lastniško shemo za upravljanje digitalnih pravic (DRM) (Bookshout, 2018).

2.1.5.1 Bookshout za avtorje

Rethink Books avtorjem ponuja možnost objave e-knjig na njihovi platformi Bookshout. Postopek za objavo e-knjige preko Bookshout platforme je naslednji (RethinkBooks, LLC., 2018b):

1. Postavitev naročila: Avtor se najprej registrira na Bookshout spletni strani s podatki, kot so ime in priimek, telefonska številka, ime podjetja ali organizacije, če ta obstaja, številka ISBN ter število kod, ki jih potrebuje. Število kod pomeni število načrtovanih e-knjig, ki naj bi bile prodane. Več kod kot avtor zakupi, manjši je strošek za posamezno kodo.
2. Potrditev odobritve: Bookshout seznanja avtorja o upravljanju računa.
3. Pridobitev kode e-knjig: Bookshout bo ustvaril kodo za e-knjige in jih posredoval na e-pošto v datoteki CSV. Ta datoteka bo vsebovala kodo e-knjige in povezavo do vsake e-knjige posebej.
4. Distribucija kode: Vsak avtor lahko po pridobitvi kod z njimi tudi upravlja in distribuira.

Postopek izdaje e-knjig poteka tako, da avtor zakupi število kod, ki pomenijo količino e-knjig. Več kod kot zakupi, manjši je strošek na enot. V primeru, da avtor načrtuje, da bo prodal do 24 e-knjig, je strošek za posamezno kodo 2,5 USD, medtem ko je pri načrtovani prodaji med 100.000 in 249.999 e-knjig, strošek posamezne kode 0,40 USD. V tabeli 8 je prikazana standardna cena kode e-knjige glede na število kod, ki jih avtor zakupi (RethinkBooks, LLC., 2018c).

Tabela 8: Standardna cena kode e-knjige

Količina kod	Strošek na kodo (v USD)	Naslov URL (v USD)	Podatki o prodaji
1–24	2,50	250,00	vključeni
25–99	2,25	250,00	vključeni
100–499	2,00	250,00	vključeni
500–999	1,50	brez doplačila	vključeni
1.000–4.999	1,25	brez doplačila	vključeni
5.000–9.999	1,00	brez doplačila	vključeni
10.000–24.999	0,75	brez doplačila	vključeni
25.000–49.999	0,60	brez doplačila	vključeni
50.000–99.999	0,50	brez doplačila	vključeni
100.000–249.000	0,40	brez doplačila	vključeni
250.000+	po dogovoru	brez doplačila	vključeni

Vir: RethinkBooks, LLC. (2018c).

Bookshout ponuja avtorjem možnost, da povečajo prodajo svoje e-knjige na naslednje načine (RethinkBooks, LLC., 2018a):

- Promocija blagovne znamke.
- Brezplačno darilo ob nakupu.
- Program zvestobe, na primer nagrajevanje strank, ki prvič postanejo kupec pri določenem avtorju.
- Z organizacijo marketinškega dogodka avtorja.
- S pomočjo oglaševalske kampanje.
- Prodaja v trgovinah na drobno.

2.2 Razlike med programskimi rešitvami za izdajo elektronskih knjig, ki se uporabljajo v tujini

Tabela 9 prikazuje, katere lastnosti imajo programske rešitve Kindle, Barnes & Noble, Rakuten Kobo, VitalSource Bookshelf in Bookshout. Vse obravnavane programske rešitve so namenjene branju e-knjig ali drugih e-gradiv, medtem ko objavo e-knjig omogočajo le nekatere od navedenih.

Tabela 9: Lastnosti posameznih programskih rešitev

Aktivnosti/programska rešitev	Kindle	Barnes & Noble	Rakuten Kobo	VitalSource Bookshelf	Bookshout
Branje e-knjig ali drugih e-gradiv.	√	√	√	√	√
Označevanje besedila.	√	√	√	√	√
Vstavljanje opomb.	√	√	√	√	Ni podatka
Vgrajen slovar, ki omogoča razlago besed.	√	√	√	√	√
Določitev velikosti pisave.	√	√	√	Ni podatka	Ni podatka
Sinhronizacija branja med napravami.	√	√	√	√	√
Objava e-knjig ali drugih e-gradiv.	√	√	√	√	×

Vir: Lastno delo.

2.3 Prihodkovna ocena izdaje elektronskih knjig za avtorja na tujem trgu

V tem podpoglavju sem se osredotočila na primerjavo prihodkov pri izdaji e-knjig v posamezni programski rešitvi. Prihodek je prikazan z vidika avtorja, ki neposredno izda e-knjigo v posamezni programski rešitvi, in glede na višino cene posamezne e-knjige.

Programski rešitvi VitalSource Bookshelf in Bookshout v analizo prihodkov pri neposredni izdaji e-knjige z vidika avtorja nista zajeti. Na spletni strani Vitalsource ni podatka o tem, kakšen delež pripada avtorju oz. izdajatelju e-gradiva, če izda e-knjigo preko njihove programske rešitve. Prav tako sem poslala elektronsko sporočilo na podporo Vitalsource, vendar konkretnega odgovora nisem prejela. V primeru programske rešitve Bookshout sem ugotovila, da je način za izdajo e-knjig nekoliko drugačen, prav tako nisem zasledila podatka o tem, kolikšen delež od prodanih e-knjig v programski rešitvi Bookshout pripada avtorju.

Naredila sem primerjavo ocene prihodka izdaje e-knjige v programskih rešitvah **Kindle Direct Publishing**, **Barnes & Noble Press** in **Rakuten Kobo Life** z vidika posameznega avtorja. V vseh primerih je objava e-knjige za avtorja brezplačna, vendar določen delež prihodka od prodane e-knjige pripada ponudniku programske rešitve. Prednost tega je, da lahko izdajatelj izda e-knjigo kjerkoli in kadarkoli, potreben je le dostop do spleta.

Amazon, Barnes & Noble in Rakuten so ponudili posebno programsko rešitev, v kateri je možna objava e-knjig. Vsak ponudnik te rešitve ima svoje pogoje in pravila za objavo e-knjig. Amazon je ponudil rešitev Kindle Direct Publishing, Barnes & Noble je ponudil rešitev Barnes & Noble Press in Rakuten Kobo je ponudil rešitev Kobo Writing Life. Vse navedene rešitve omogočajo avtorju objavo e-knjige, pri tem pa ne potrebujejo ničesar razen dostopa do spletne strani. Vsakemu avtorju, ki izbere enega od načinov za objavo e-knjig, pripada določen delež tantieme od posameznega naslova e-knjige.

Najprej so v nadaljevanju predstavljene bistvene značilnosti vsake posamezne storitve, ki jo ponuja programska rešitev in so pomembne za primerjavo izdaje e-knjige v posamezni programski rešitvi.

Kindle Direct Publishing omogoča dve ravni tantieme za posamezno e-knjigo, in sicer 35-% in 70-% delež. Avtor sam določi ceno e-knjige, ki pa je odvisna od velikosti datoteke in deleža tantieme, ki avtorju pripada. 70-% delež tantieme pripada avtorju le v primeru, da so izpolnjeni določeni pogoji. Več o tem je že bilo predstavljeno v poglavju 2.1.1.3. *Kindle Direct Publishing*. V vsakem primeru pa avtorju pripada 35-% delež tantieme.

V primeru, da se avtor odloči za 35-% delež tantieme, je minimalna cena e-knjige odvisna od njene velikosti. Če je velikost e-knjige manj kot 3 megabajte, mora biti minimalna cena e-knjige 0,99 USD, če je velikost e-knjige med 3 in 10 megabajtov, je minimalno določena cena e-knjige 1,99 USD in če je velikost e-knjige več kot 10 megabajtov, je minimalno

določena cena e-knjige 2,99 USD. Maksimalno določena cena e-knjige, ne glede na velikost e-knjige, je 200,00 USD. Avtor, ki se odloči za 70-% delež tantieme in ustreza vsem pogojem, mora upoštevati minimalno določeno ceno e-knjige 2,99 USD in maksimalno določeno ceno e-knjige 9,99 USD ne glede na velikost e-knjige.

Vsak avtor ima možnost, da preko **Barnes & Noble Press** izda svojo e-knjigo, bodisi neposredno na spletni strani Barnes & Noble bodisi posredno preko distributerja. Neposredna objava avtorju prinaša določene ugodnosti, kot sta mesečni avtorski honorar v višini 10 USD in 2-krat letno plačilo licenčnine ne glede na zaslužek.

V primeru neposredne objave na spletni strani Barnes & Noble pripada avtorju 40-% delež tantieme, če znaša cena e-knjige med 0,99 in 2,98 USD, in 65-% delež tantieme, če znaša cena e-knjige med 2,99 in 199,99 USD. Objava e-knjige pa je mogoča tudi preko distributerja za Barnes & Noble. V tem primeru je delež avtorjevega honorarja nižji. In sicer če je cena e-knjige med 0,99 in 2,98 USD ter med 10 in 199,99 USD, pripada avtorju 35-% delež tantieme, če pa je cena e-knjige med 2,99 in 9,99 USD, pa avtorju pripada 70-% delež tantieme.

Rakuten Kobo Life za avtorje ponuja dve ravni tantieme pri objavi e-knjige. 70-% delež tantieme je odvisen od cene e-knjige v posamezni državi. Če vzamem za primer ZDA, bo avtor prejel 70-% delež tantieme, če bo maloprodajna cena e-knjige večja ali enaka 2,99 USD. V Evropski uniji bo avtor prejel 70-% delež tantieme, če bo maloprodajna cena e-knjige večja ali enaka 1,99 EUR. 70-% delež tantieme, ki pripada avtorju in je odvisen od določene višine cene e-knjige v posamezni državi, je prikazan v poglavju 2.1.3.1 *Kobo Writing Life*. V vsakem primeru pa bo avtor prejel 45-% delež tantieme ne glede na maloprodajno ceno e-knjige.

Ker so na spletni strani posameznega ponudnika programskih rešitev objavljene cene v USD, sem za primerjavo deleža tantieme, ki pripada avtorju pri izdaji e-knjig, in cen e-knjig v različnih programskih rešitvah vzela podatek v USD.

Med izbranimi programskimi rešitvami, torej Kindle Direct Publishing, Barnes & Noble Press in Kobo Writing Life, za izdajo e-knjig na tujem trgu je možno ugotoviti, da vse tri rešitve ponujajo vsaj dve ravni tantieme, ki pripada avtorju.

Kindle Direct Publishing je edina programska rešitev, pri kateri na določitev cene e-knjige vpliva velikost njene datoteke. V primerjavi z Barnes & Noble Press in Kobo Writing Life tega podatka ni bilo zaslediti. V vseh treh primerih pa je mogoče opaziti, da je delež tantieme, ki pripada avtorju, višji, če je cena e-knjige višja, kar je tudi razvidno iz tabele 10.

V primeru Kindle Direct Publishing avtorju pripada 70-% delež tantieme, če je cena e-knjige višja ali enaka 2,99 USD, ne glede na velikost e-knjige, vendar pod določenimi pogoji. V

Kindle Direct Publishing je možno tudi, da je delež tantieme, ki pripada avtorju, 35-%, kljub temu da je cena višja od 2,99 USD. Za programsko rešitev Barnes & Noble Press velja podobno, in sicer če cena e-knjige preseže 2,99 USD, avtorju pripada 65-% delež tantieme pod pogojem, da gre za neposredno objavo e-knjige in ne preko posrednika. Če vzamem še primer programske rešitve Kobo Writing Life, pripada avtorju 70-% delež tantieme, če je cena za ZDA enaka ali višja od 2,99 USD.

V vsakem primeru avtorju pri izdaji e-knjige pripada minimalno določeni znesek tantieme. V primeru Kindle Direct Publishing je to 35-% delež, vendar mora biti minimalno določena cena e-knjige 0,99 USD. V programski rešitvi Barnes & Noble Press je minimalni delež tantieme 40 %, vendar mora biti cena e-knjige tudi v tem primeru med 0,99 in 2,98 USD. Pri programski rešitvi Kobo Writing Life avtorju pripada vsaj 45-% delež tantieme, vendar za razliko od drugih dveh programskih rešitev nima minimalno določene cene e-knjige, ima pa maksimalno določeno ceno e-knjige, ki znaša 2,98 USD.

Iz tabele 10 je razvidno, da so cene e-knjig in deleži tantieme, ki pripadajo avtorju, med sabo primerljivi. Minimalno določeni delež tantieme se med programskimi rešitvami Kindle Direct Publishing, Barnes & Noble Press in Kobo Writing Life giblje med 35 % in 45 %, medtem ko je maksimalno določeni delež tantieme med 65 % in 70 %. Prav tako je mogoče opaziti, da je minimalno določena cena e-knjige 0,99 USD, za programsko rešitev Kobo Writing Life pa ta podatek ni znan. Iz tabele je razvidno tudi, da je višji delež tantieme možen le v primeru, da je tudi cena e-knjige višja, torej mora biti nad 2,99 USD, v vseh treh programskih rešitvah, pri tem pa je za vsako rešitev treba upoštevati še posebne pogoje, ki so bili že predstavljeni v posameznih podpoglavjih poglavja 2.1. *Programske rešitve za izdajo elektronskih knjig, ki se uporabljajo v tujini.*

Kolikšen delež od posamezne e-knjiga pripada avtorju je odvisno od določenih pogojev in cene posamezne e-knjige.

V nadaljevanju je prikazana tabela 10, ki prikazuje cene e-knjig v USD in deleže tantieme, ki pripadajo avtorju, v programskih rešitvah Kindle Direct Publishing, Barnes & Noble Press in Kobo Writing Life.

Tabela 10: Cene e-knjig (v USD) in deleži tantieme, ki pripadajo avtorju, v treh programskih rešitvah na tujih trgih

Delež tantieme (v %)	Kindle Direct Publishing		Barnes & Noble Press		Kobo Writing Life	
	Min. cena v USD	Maks. cena v USD	Min. cena v USD	Maks. cena v USD	Min. cena v USD	Maks. cena v USD
35	0,99	200,00				
70	2,99	9,99				
40			0,99	2,98		
65			2,99	199,99		
45					ni določena	2,98
70					2,99	neomejeno

Vir: Lastno delo.

3 ELEKTRONSKE KNJIGE NA SLOVENSKEM TRGU

V Sloveniji se razvoj elektronskih knjig v primerjavi z ZDA odvija počasneje. Razlogi za to so naslednji (Kovač, 2010):

- Slovenija nima tako velike spletne knjigarne, kot je Amazon v ZDA, ki bi lahko investirala v razvoj in prodajo e-knjig.
- Avtorske pravice, za katere se pri e-knjigah v ZDA plačuje več kot pri tiskanih knjigah.
- Odločitev Evropske komisije, da se prodaja e-knjig šteje za storitev, pri katerih izjem z nižjo davčno stopnjo v EU ne sme biti. Posledično je davek na e-knjige višji od davka na tiskane knjige.
- Izjemno močan položaj angleščine v evropski kulturni komunikaciji.

Knjigotrška poslovna politika na področju e-knjig je vpeljana po ameriških merilih, kar pa še dodatno utrjuje evropska davčna politika. Problem se pojavlja tudi na kulturnem področju, saj je angleški jezik močno prisoten v evropski kulturni komunikaciji, to pa je opaziti pri knjižnih uspešnicah, ki se v neangleško govorečih državah pojavljajo vse pogosteje v angleškem jeziku. Res je, da so se razvojni stroški za e-knjižno infrastrukturo bistveno zmanjšali, zato je podvig s finančnega vidika uresničljiv tudi v slovenski jezikovni kulturi. Da bi se bolj približali ameriškemu trgu, je potrebno uravnavanje različnih kulturnih, političnih in finančnih interesov, kar pa je mogoče le ob pomoči države in ob sodelovanju mobilnih operaterjev, založnikov in knjigotržcev (Kovač, 2010).

3.1 Programske rešitve za elektronske knjige na slovenskem trgu

3.1.1 Programska rešitev Biblos

V Sloveniji se je na področju elektronskega založništva razvil spletni portal oz. programska rešitev Biblos, ki omogoča izposajo in nakup elektronskih knjig. Biblos je torej prva slovenska e-knjižnica in e-knjigarna, ki je namenjena izključno slovenskemu trgu. Gre za programsko rešitev, ki jo je mogoče uporabljati preko spletne strani, osebnega računalnika, tablice, pametnega telefona in namenskega e-bralnika (Beletrina, zavod za založniško dejavnost, 2018a).

Prijava preko **spletne strani Biblos** je mogoča s knjižničnimi podatki za izposajo, ki se dobijo v knjižnici, ali z Biblos računom za izposajo in nakup. Ko uporabnik to uredi, si lahko na spletni strani Biblos izposoja in kupuje e-knjige (Beletrina, zavod za založniško dejavnost, 2018a).

Za branje e-knjig na **osebnem računalniku** mora uporabnik imeti program Adobe Digital Editions. Ko je program nameščen na osebni računalnik, si lahko z uporabniškim imenom Biblos izposoja in kupuje e-knjige (Beletrina, zavod za založniško dejavnost, 2018a).

Do e-knjig je mogoče dostopati tudi na **mobilnem telefonu ali tablici** z aplikacijo Biblos. Aplikacija se iz trgovine namesti na mobilni telefon in se prijavi z Biblos uporabniškim imenom. Po prijavi si lahko uporabnik izposoja in kupuje e-knjige (Beletrina, zavod za založniško dejavnost, 2018a).

Izposojene in kupljene e-knjige z Biblosa lahko uporabnik prenese tudi na svoj **e-bralnik**, vendar samo s pomočjo programa Adobe Digital Editions. E-knjige je mogoče brati na tistih e-bralnikih, ki omogočajo Adobe ID aktivacijo. Na e-bralniku Kindle e-knjig iz Biblosa ni mogoče brati (Beletrina, zavod za založniško dejavnost, 2018a).

3.2 Stroškovna ocena izdaje elektronskih knjig na slovenskem trgu

Stroški so danes eden od ključnih dejavnikov, ki jih podjetja upoštevajo pri najrazličnejših odločitvah. Prav tako je za založbo pomembno, da je obseg prometa pri izdaji e-knjig višji od stroškov, ki pri tem nastanejo. Za avtorja pa je bistvenega pomena, da ima pri izdaji e-knjige pokrite stroške in dobiva avtorski honorar od prodane knjige.

Pri pretvorbi knjige v e-knjigo izbranega formata nastane strošek pretvorbe knjige v izbrani format. Na slovenskem trgu najpogosteje prihaja do pretvorbe v format EPUB. V naslednjem podpoglavju je prikazan strošek pretvorbe knjige v e-knjigo formata EPUB, ki ga navaja Biblos.

3.2.1 Strošek pretvorbe knjige v e-knjigo formata EPUB na slovenskem trgu

Biblos navaja dva možna načina pretvorbe knjige v e-knjigo formata EPUB. Prvi je osnovni in vključuje pretvorbo z že urejenim prelomom strani, medtem ko drugi način omogoča pretvorbo skupaj z urejanjem preloma strani. Strošek pretvorbe iz izhodiščnega formata v format EPUB pri pretvorbi, ki že ima urejene prelome strani, znaša od 0,37 EUR do 0,73 EUR na stran in mu moramo prišteti še DDV. Strošek pretvorbe iz izhodiščnega formata v format EPUB skupaj z urejanjem preloma knjige pa znaša od 0,73 EUR do 1,10 EUR na stran in se mu prišteje še DDV. Hkrati je v obeh primerih treba upoštevati še fiksni strošek v višini 20,00 EUR in DDV na posamezno knjigo. Strošek pretvorbe knjige iz izhodiščnega formata v EPUB je prikazan v tabeli 11 (Beletrina, zavod za založniško dejavnost, 2018b).

Tabela 11: Strošek pretvorbe knjige v e-knjigo iz izhodiščnega formata v format EPUB (brez DDV-ja)

PRETVORBA V EPUB	CENA
Osnovna pretvorba	
Pretvorba knjige iz izhodiščnega formata (PDF, Word ali katera druga oblika) z že urejenim prelomom strani v obliko EPUB.	20,00 EUR na knjigo + od 0,37 do 0,73 EUR na stran (1.800 znakov s presledki)
Pretvorba s prelomom	
Pretvorba knjige iz izhodiščnega formata (PDF, Word ali katera druga oblika) in prelomom strani v obliko EPUB.	20,00 EUR na knjigo + od 0,73 do 1,10 EUR na stran (1.800 znakov s presledki)

Vir: Beletrina, zavod za založniško dejavnost (2018).

4 EMPIRIČNA RAZISKAVA O IZDAJI ELEKTRONSKIH KNJIG NA SLOVENSKEM TRGU IN PROGRAMSKIH REŠITVAH, V KATERIH SO ELEKTRONSKE KNJIGE, KI JIH SLOVENSKE ZALOŽBE IZDAJAJO, DOSTOPNE

V namene raziskovalnega dela magistrskega dela je bil pripravljen vprašalnik, sestavljen iz dveh delov. V prvi del je vključenih devet vprašanj, medtem ko drugi del vključuje štiri vprašanja. Prvi del se nanaša na izdajo e-knjig, primerjavo e-knjig s tiskanimi knjigami, programske rešitve, v katerih so e-knjige izdane, distribucijo e-knjig, prav tako vključuje vprašanje, ali slovenske založbe izdajajo kakšne e-knjige na tujem trgu. V drugem delu vprašalnika sem se osredotočila na stroške založb pri izdajanju knjig v tiskani in elektronski obliki ter stroške programskih rešitev, ki jih imajo slovenske založbe, ki izdajajo knjige v elektronski obliki. Vprašalnik je v Prilogi 1 magistrskega dela.

Raziskave sem se lotila tako, da sem najprej preko spleta našla različne založbe, ki so na slovenskem trgu, in proučila, katere od njih sploh izdajajo e-knjige. Izbrala sem naslednjih 19 založb:

- Mladinska knjiga Založba, d. d.,
- DZS, založništvo in trgovina, d. d.,
- Genija, d. o. o.,
- Beletrina, zavod za založniško dejavnost¹,
- Eno, d. o. o.,
- Založba Goga,
- Založba Sanje, d. o. o.,
- Založba ICO, d. o. o.,
- Založba Obzorja, d. d.,
- Didakta, d. o. o.,
- Založba Rokus Klett, d. o. o.,
- Lexpera, d. o. o. (prej GV založba),
- Založba Forum Media, d. o. o.,
- Umco, d. d.,
- Založba Aritelj,
- Založba Turistika, Chvatal in co., d. n. o.,
- Založba Miš, d. o. o.,
- Ara založba, d. o. o.,
- Založba CF.

Z založbami sem komunicirala na različne načine. Vsem založbam, razen založbi Eno, d. o. o., in Založba Sanje, d. o. o., sem najprej poslala elektronsko sporočilo z vprašalnikom. Založbo Eno, d. o. o., sem poklicala in z njimi opravila telefonski intervju, prav tako sem poklicala Založbo Sanje, d. o. o., ki pa za sodelovanje ni bila zainteresirana. Z založbo Mladinska knjiga Založba, d. d., in zavodom Beletrina sem se preko elektronskega sporočila dogovorila za intervju v živo in ga tudi opravila. Na vprašalnik sta podali odgovore Založba ICO, d. o. o., in založba Didakta, d. o. o.

Izkazalo se je, da Založba Turistika v svoji ponudbi nima e-knjig, prav tako ne Založba Forum Media, d. o. o., Založba Rokus Klett pa je navedla, da izdajajo le šolsko gradivo in na vprašalnik niso znali odgovoriti.

Nekatere založbe v raziskavi niso želele sodelovati, druge pa se na elektronsko sporočilo ali telefonski klic niso odzvale.

---

¹ Beletrina bo v magistrskem delu zaradi poenotenja pri interpretaciji imenovana kot založba.

4.1 Izdaja e-knjig na slovenskem trgu in programske rešitve, s katerimi so e-knjige, ki jih slovenske založbe izdajajo, dostopne

Prvi del vprašalnika se nanaša na:

- razloge za izdajo e-knjig (vprašanje št. 1),
- število izdanih e-knjig posamezne založbe (vprašanje št. 2),
- programske rešitve, v katerih se e-knjige izdajajo, in razloge za njihovo izbiro (vprašanje št. 3),
- zvrsti literature e-knjig, grafično oblikovanje e-knjig in kaj programska rešitev, ki jo založbe uporabljajo, omogoča s tega vidika (vprašanje št. 4),
- postopek izdaje e-knjige v primerjavi s tiskano knjigo in format, v katerem je e-knjiga napisana (vprašanje št. 5),
- distribucijske poti e-knjig (vprašanje št. 6),
- nedovoljena kopiranja e-knjig in izkušnje založb v takšnih primerih (vprašanje št. 7),
- primerjavo pri izdaji tiskane in elektronske oblike knjige in kako sta ena drugi prilagojeni (vprašanje št. 8),
- izdajo e-knjig slovenskih založb na tujem trgu (vprašanje št. 9).

4.2 Stroškovna ocena izdaje e-knjig na slovenskem trgu in vpliv stroška pri izbiri programskih rešitev, v katerih so e-knjige dostopne

Drugi del vprašalnika, ki je v Prilogi 1, se nanaša na stroškovno oceno izdaje e-knjig na slovenskem trgu in vpliv stroška pri izbiri programske rešitve, s katero so e-knjige dostopne. Ta del zajema štiri vprašanja. Prvo vprašanje se nanaša na kriterije, ki jih založbe upoštevajo, ko se odločijo za izdajo e-knjig v izbrani programski rešitvi. V drugem vprašanju sem se osredotočila na stroške, ki jih založbe upoštevajo pri izdaji knjig v elektronski obliki. Zanimalo me je tudi, ali je strošek vplival na izbiro programske rešitve, s katero so e-knjige dostopne. Tretje vprašanje vključuje primerjavo stroškov v primeru izdaje knjige v tiskani in elektronski obliki. V četrti točki pa me je zanimala razlika v stroških, če e-knjiga vključuje slike, grafične elemente in barvne strani.

5 ANALIZA IN REZULTATI RAZISKAVE

5.1 Analiza izdaje elektronskih knjig na slovenskem trgu in programske rešitve, s katerimi so elektronske knjige, ki jih slovenske založbe izdajajo, dostopne

V raziskavi je sodelovalo pet založb: Mladinska knjiga Založba, d. d., Beletrina, Eno, d. o. o, Založba ICO, d. o. o., in Didakta, d. o. o. Mladinska knjiga Založba, d. d., in Beletrina sta večji založbi in pokrivata večji del založniškega trga v Sloveniji, medtem ko so založbe Eno, d. o. o, Založba ICO, d. o. o. in Didakta, d. o. o., manjše in pokrivajo manjši del slovenskega založniškega trga.

5.1.1 Razlogi za izdajo e-knjig na slovenskem trgu

Pri vprašanju št. 1 prvega dela vprašalnika Priloge 1 sem založbe spraševala, kakšen je razlog, da so se odločili za izdajo e-knjig. Odgovori petih založb so med seboj podobni. Večina založb je z izdajo e-knjig začela zaradi sledenja trendu v svetu in priljubljenostjo branja knjig v elektronski obliki. Poleg tega so navedeni razlogi še širjenje dobre literature v elektronski obliki, večja ponudba na trgu, raziskava novega trga in pridobitev novih strank, ki berejo e-knjige. Beletrina pa je kot razlog navedla, da želijo z izdajo e-knjig podpreti slovenski založniški trg, saj ne želijo, da bi bralci prešli na branje v tujem jeziku.

5.1.2 Število izdanih e-knjig na slovenskem trgu

Vprašanje št. 2 prvega dela vprašalnika Priloge 1 je vključevalo vprašanja o tem, koliko izdanih e-knjig ima vsaka založba, koliko so jih izdali v zadnjem letu ter ali se njihovo število povečuje ali zmanjšuje. Odgovori na to vprašanje so se med založbami precej razlikovali. Mladinska knjiga Založba, d. d., izda približno 100 e-knjig na leto, Beletrina okoli 50 e-knjig na leto, medtem ko ostale založbe izdajo manj kot deset e-knjig na leto, v svoji ponudbi pa imajo manj kot 50 e-knjig. Razlog za takšne razlike med založbami je ta, da sta Mladinska knjiga Založba, d. d., in Beletrina na trgu prevladujoči in pokrivata večji del slovenskega založniškega trga, medtem ko so ostale založbe manjše in pokrivajo manjši del trga. Podatka o tem, ali se izdaja e-knjig v zadnjem letu povečuje ali zmanjšuje, pri večini založb nisem dobila, sta pa dve manjši založbi omenili, da se zmanjšuje.

Na podlagi odgovorov založb lahko sklepam, da se elektronsko založništvo na slovenskem trgu razvija dokaj počasi. Večje založbe sledijo trendu v svetu in ponujajo širok spekter e-knjig, medtem ko manjše založbe izdajajo e-knjig ne posvečajo veliko pomena.

5.1.3 Programske rešitve za izdajo e-knjig na slovenskem trgu

Z vprašanji v tem podpoglavju sem se osredotočila na to, s katerimi programskimi rešitvami so e-knjige, ki jih slovenske založbe izdajajo, dostopne, kateri format e-knjige pri tem uporabljajo in njihove razloge za izbiro te programske rešitve.

Na slovenskem trgu prevladujejo tri platforme ali programske rešitve, v katerih so e-knjige, ki jih vprašane slovenske založbe ponujajo, dostopne. To so Biblos², Emka.si in iBooks. Vse založbe izdajajo e-knjige v programski rešitvi Biblos, nekatere pa še v programskih rešitvah Emka.si in iBooks. Mladinska knjiga Založba, d. d., izdaja e-knjige v vseh treh programskih rešitvah, Založba ICO, d. o. o., in Didakta, d. o. o., izdajata e-knjige v Biblosu in Emka.si

---

² Biblos je distribucijska platforma ali aplikacija, preko katere končni uporabnik dostopa do e-knjig. V magistrskem delu se bo zaradi poenotenja pojmov uporabljal izraz programska rešitev Biblos.

ter založba Eno, d. o. o., v Biblosu in iBooksu. Beletrina idaja e-knjige le v programski rešitvi Biblos.

Emka.si je programska rešitev Mladinske knjige Založba, d. d., ki so jo najeli v tujini in je namenjena ponudbi e-knjig na slovenskem trgu. Biblos je platforma ali programska rešitev, ki jo je razvila Beletrina, in je namenjena širši distribuciji e-knjig na slovenskem trgu. Programska rešitev iBooks je rešitev, ki jo ponuja Apple, in je razširjena po celem svetu. E-knjige, ki jih vprašane založbe izdajajo v iBooksu, so namenjene slovenskemu trgu in so v slovenskem jeziku.

Na vprašanje, v katerem formatu so e-knjige izdane, so vse vprašane založbe odgovorile, da je to EPUB, v programski rešitvi iBooks pa se uporablja tudi format MOBI.

Vprašanje št. 3 prvega dela vprašalnika zajema tudi vprašanje o razlogu za izbiro programske rešitve, s katero so e-knjige, ki jih slovenske založbe izdajajo, dostopne.

Mladinska knjiga Založba, d. d., izdaja e-knjige, ki so dostopne v treh platformah ali programskih rešitvah. Razlog za izbiro programske rešitve Emka.si je, da je to cenejša in najbolj ugodna rešitev. V primeru, da bi se odločili za razvoj lastne programske rešitve, bi bili stroški previsoki. Za Biblos so se odločili, ker je tako mogoče dostopati do slovenskih knjižnic. Začetki izdaje e-knjig so se pri Mladinski knjigi Založbi, d. d., začeli v programski rešitvi iBooks, saj je bila takrat to najbolj ugodna in preprosta rešitev za izdajo e-knjig. Te rešitve danes skoraj ne uporabljajo več.

Beletrina navaja, da je razlog za izbiro platforme ali programske rešitve, s katero so e-knjige dostopne, v načinu distribucije, ki podpira širši nabor naprav na trgu, na katerih se e-knjige lahko prebirajo.

Manjše založbe, in sicer Založba ICO, d. o. o., Eno, d. o. o. in Didakta, d. o. o., ponujajo e-knjige, ki so dostopne v vsaj eni od navedenih platform ali programskih rešitev na slovenskem trgu, to so Biblos, Emka.si in iBooks. Razlog za izdajo e-knjig v Biblosu in Emka.si je ta, da sta to že uveljavljeni in razširjeni platformi ali programski rešitvi na slovenskem trgu, razlog za ponudbo e-knjig v programski rešitvi iBooks pa je v razširjenosti te rešitve v svetu.

Na podlagi odgovorov založb ugotavljam, da so manjše založbe izbrale programske rešitve, s katerimi so njihove e-knjige dostopne, zaradi že uveljavljenosti teh rešitev na trgu. Prevladujoči založbi na slovenskem trgu, to sta Mladinska knjiga Založba, d. d., in Beletrina, imata vsaka svoje razloge za izbiro programske rešitve, s katero se dostopa do e-knjig.

5.1.4 Zvrsti literature in grafično oblikovanje e-knjig v izbrani programski rešitvi

Mladinska knjiga Založba, d. d., Beletrina, Eno, d. o. o., in Didakta, d. o. o., so navedle, da v elektronski obliki izdajajo vse zvrsti literature, tudi tiste, ki vsebujejo slike, grafične elemente in barvne strani, medtem ko je Založba ICO, d. o. o. navedla, da v elektronski obliki izdaja le leposlovje, vendar lahko ta vsebuje tudi slike in določene grafikone.

Mladinska knjiga Založba, d. d., je dodala še, da v elektronski obliki izdajajo vse zvrsti literature, za katere dobijo pravice od avtorja in kar je tehnično izvedljivo za pretvorbo. Beletrina izdaja vse zvrsti literature v elektronski obliki, čeprav imajo v večini poezijo in klasične literarne zvrsti. Navaja, da je pri e-knjigah, ki vsebujejo slike in grafične elemente, več dela pri pretvorbi v e-obliko. Založbi Eno, d. o. o., in Didakta, d. o. o., v elektronski obliki izdajata vse zvrsti literature, tudi kompleksnejše pretvorbe. Založba ICO, d. o. o., izdaja v e-obliki tudi literaturo, ki vsebuje slike in grafične elemente.

Na podlagi odgovorov sem ugotovila, da skoraj vse založbe izdajajo vse zvrsti literature, tudi tisto, ki vsebuje slike, grafiko in barvne strani, so pa vseeno bolj naklonjene izdaji literature, ki je bolj preprosta za pretvorbo v elektronsko obliko. Pri izdaji e-knjig jim je pomembno, da je pretvorba v elektronsko obliko izvedljiva. Ne glede na to, kakšna zvrst literature je, so e-knjige dostopne v isti programski rešitvi. E-knjiga, ki vsebuje slike, grafiko in barvne strani, je dostopna v isti programski rešitvi kot e-knjiga, ki vključuje samo besedilo. Na podlagi odgovorov založb sem ugotovila tudi, da zvrst literature ne vpliva na programsko rešitev, s katero so e-knjige dostopne.

5.1.5 Postopek izdaje e-knjig in formati, ki se pri tem uporabljajo

Zanimalo me je, v katerem formatu mora biti e-knjiga prvotno napisana, da se lahko pretvori v format, ki se uporablja za izdajo e-knjig. Prav tako me je zanimalo, v čem se izdaja e-knjige razlikuje od tiskane izdaje knjige. V nadaljevanju so podane ugotovitve na podlagi odgovorov založb.

Vse založbe so odgovorile, da postopek izdaje e-knjig poteka tako, da so knjige najprej izdane v tiskani obliki, šele nato v elektronski, ali pa sta tiskana in elektronska oblika knjige izdani hkrati. Format, ki se pripravi za izdajo knjige v tiskani obliki, se kasneje za izdajo v elektronski obliki pretvori v format, v katerem je e-knjiga v izbrani programski rešitvi izdana. Založbe navajajo, da je več dela pri pretvorbi e-knjig, ki vsebuje slike, grafiko in barvne strani, saj je ta postopek s tehničnega vidika bolj zahteven in je potrebnega več časa za pretvorbo v elektronsko obliko.

5.1.6 Distribucijska pot e-knjig

Kot je bilo že podano v podpoglavju *5.1.3 Programske rešitve za izdajo e-knjig na slovenskem trgu* se e-knjige založb, ki so odgovarjale na vprašalnik, izdajajo s programskimi rešitvami Biblos, Emka.si in iBooks. Na podlagi odgovorov sem ugotovila, da se mora bralec najprej registrirati v programski rešitvi, v kateri se e-knjige izdajajo, šele nato lahko e-knjige kupuje ali si jih izposodi.

V programski rešitvi Biblos lahko bralec e-knjige kupuje ali pa si jih izposodi, medtem ko lahko e-knjige v programski rešitvi Emka.si in iBooks samo kupuje.

Pogoj za izposojanje e-knjig v programski rešitvi Biblos je članstvo splošne knjižnice, za kar mora bralec plačati letno članarino. Bralec lahko knjige bere na osebni oz. prenosni računalnik ali na mobilni napravi, kot so tablica, telefon in bralnik. V primeru, da želi bralec v Biblosu e-knjigo kupiti, si mora ustvariti Biblos račun, torej se mora registrirati z uporabniškim imenom in geslom, pri tem pa dobi licenco v trajno last. E-knjigo v Biblosu lahko bralec bere na največ 5 različnih napravah, ki pa morajo biti vse avtorizirane z istimi uporabniškimi podatki.

Za nakup e-knjige v programski rešitvi Emka.si se mora bralec najprej registrirati in si ustvariti uporabniško ime, šele nato lahko e-knjige kupuje. Prav tako je mogoče, da si bralec naloži aplikacijo Emka.si na tablico ali pametni telefon, kjer lahko prebira e-knjige.

Če želi bralec e-knjige prebirati v programski rešitvi iBooks, mora imeti računalnik znamke MacBook, iPod ali iPhone, na katerih ima naloženo aplikacijo iBooks. Za nakup e-knjig v programski rešitvi iBooks mora imeti bralec pri Applu ustvarjen uporabniški račun.

Da nekdo postane uporabnik programskih rešitev, se mora registrirati v program. Če ni registriran, e-knjig ne more kupovati in jih prebirati.

5.1.7 Nedovoljeno kopiranje e-knjig

Na podlagi odgovorov založb sem ugotovila, da nedovoljeno kopiranje e-knjig v Sloveniji ne predstavlja velikega problema in da do tega v večini primerov niti ne prihaja. Mladinska knjiga Založba, d. d., meni, da do nelegalnega kopiranja e-knjig ne prihaja, večji problem pa vidijo pri šolskih gradivih in učbenikih, ki se nedovoljeno distribuirajo naprej. Beletrina in Eno, d. o. o., menita, da je tehnologija toliko napredovala in so programske rešitve tako zaščitene, da je nedovoljeno kopiranje e-knjig oteženo in skoraj nemogoče. Dve založbi, in sicer Založba ICO, d. o. o., in Didakta, d. o. o., z nedovoljenim kopiranjem e-knjig nimata nobenih izkušenj.

Na splošno lahko sklepam, da nedovoljeno kopiranje e-knjig v Sloveniji ne predstavlja večjih težav pri založbah in da do tega prihaja samo v redkih primerih. Prav tako je tehnologija že tako razvita, da je nedovoljeno kopiranje in distribuiranje e-knjig skoraj onemogočeno.

5.1.8 Primerjava in razlike med tiskano knjigo in e-knjigo

Zanimalo me je, katera oblika knjige – tiskana ali elektronska – je najprej izdana in zakaj ter kako sta tiskana in elektronska oblika knjige prilagojena ena drugi. Prav tako sem založbe vprašala, katera oblika knjige je zanje strateško pomembnejša. V nadaljevanju so podani odgovori založb in ugotovitve na podlagi odgovorov.

Vse vprašane založbe so na vprašanje, katera izdaja knjige – tiskana ali elektronska – je zanje strateško pomembnejša, odgovorile, da je to tiskana verzija knjige. Vse knjige, ki se izdajo v elektronski obliki, so predhodno že izdane v tiskani obliki ali pa se izdajo hkrati s tiskano verzijo knjige.

Beletrina je odgovorila, da se z izdajo tiskane knjige hkrati izda tudi e-knjiga, Mladinska knjiga Založba, d. d., izdaja e-knjige hkrati ali kasneje kot tiskano knjigo, pri drugih založbah pa se vedno najprej izda tiskana knjiga in nato e-knjiga.

Na podlagi odgovorov založb sem ugotovila, da se pri vseh založbah najprej knjiga pripravi za tisk, šele nato gre v pretvorbo v elektronsko obliko. Razlika med tiskano in elektronsko obliko knjige je torej le v izhodnem procesu: pri tiskani izdaji gre knjiga v tisk, pri elektronski pa v pretvorbo v format, v katerem je e-knjiga izdana.

5.1.9 Izdaja e-knjig na tujem trgu

V raziskavi, ki sem jo izvedla s slovenskimi založbami, me je zanimalo, ali so založbe izdale kakšno e-knjigo na tujem trgu in v kateri programski rešitvi so to naredile.

Na podlagi odgovorov založb sem ugotovila, da slovenske založbe primarno izdajajo e-knjige za slovenski trg. Mladinska knjiga Založba, d. d., in Didakta, d. o. o., e-knjig na tujem trgu nista izdali. Tri založbe, in sicer Beletrina, Založba ICO, d. o. o., in Eno, d. o. o., so navedle, da so izdale nekaj e-knjig, ki jih distribuirajo preko Amazonove spletne knjigarne in so v tujem jeziku.

Založba ICO, d. o. o., je še dodala, da so poskušali priti tudi na tuji trg preko drugih platform, vendar ni bilo učinka in so e-knjige s teh platform umaknili. Pripomnili so še, da je na tujem trgu težko uspeti, saj je trg zelo obsežen in založba potrebuje veliko sredstev za promoviranje e-knjige.

Slovenske založbe primarno izdajajo e-knjige za slovenski trg. E-knjig v tujem jeziku nimajo ali pa jih imajo le nekaj in jim ne posvečajo veliko pozornosti.

5.2 Analiza stroškovne ocene izdaje elektronskih knjig na slovenskem trgu in vpliv stroška pri izbiri programskih rešitev, v katerih so elektronske knjige dostopne

Drugi del vprašalnika, ki je v Prilogi 1, se nanaša na stroškovni del slovenskih založb pri izdaji knjig v elektronski obliki na slovenskem trgu. Odgovore in ugotovitve na vprašalnik sem razdelila v štiri podpoglavja.

5.2.1 Kriteriji pri izbiri programske rešitve, s katero so e-knjige dostopne, in vpliv stroškov pri tem

Prvo vprašanje drugega dela vprašalnika, ki je v Prilogi 1, vključuje kriterije pri izbiri programske rešitve, s katero so e-knjige, ki jih slovenske založbe izdajajo, dostopne. Zanimalo me je tudi, kakšno vlogo ima pri tem strošek programske rešitve za založbo in ali je ta pomemben dejavnik pri izbiri programske rešitve.

Mladinska knjiga Založba, d. d., je odgovorila, da so iskali programsko rešitev, ki bo najbolj ugodna ter bo omogočala dobro storitev za uporabnika in hiter nakup e-knjige. Za lastno programsko rešitev se niso odločili, saj obseg prometa ni tako visok in se jim s stroškovnega vidika to ne bi izplačalo. Beletrina navaja, da je strošek glavni kriterij, ki je vplival na razvoj programske rešitve, s katero so e-knjige dostopne.

Založba ICO, d. o. o., in Didakta, d. o. o., sta navedli, da sta se za izbrani programski rešitvi, Biblos in Emka.si, odločili, ker sta na slovenskem trgu že uveljavljeni. Založba ICO, d. o. o., je še dodala, da stroški pri tem niso vplivali na odločitev, medtem ko založba Didakta, d. o. o., navaja, da se za lastno programsko rešitev niso odločili zaradi visokih stroškov.

Pomemben kriterij, ki ga je založba Eno, d. o. o., upoštevala pri izbiri programske rešitve, je hitrejša izvedba in večji nadzor pri izdelavi e-knjig. Pri tem strošek ni bil tako pomemben.

Na podlagi odgovorov založb sem ugotovila, da pri založbah, ki izdajajo e-knjige v programskih rešitvah, ki niso njihove, strošek ni imel ključne vloge. Pomembno jim je bilo, da je izbrana programska rešitev na trgu že uveljavljena, da je izdaja e-knjig hitra in da se pri tem izvaja nadzor. Založbam, ki so razvile svojo programsko rešitev ali imajo programsko rešitev, ki je najeta, je strošek programske rešitve pomemben in tudi glavnik dejavnik pri odločitvi.

5.2.2 Stroški, ki jih založbe upoštevajo pri izdajanju e-knjig

V drugem vprašanju drugega dela vprašalnika sem se osredotočila na vprašanje, kateri stroški so tisti, ki jih založbe pri izdajanju e-knjig upoštevajo. Zanimalo me je tudi, ali so programsko rešitev izbrali na podlagi stroška, in če jim je pri tem pomembno, kakšen je strošek z vidika avtorja in bralca.

Vse založbe so navedle, da je najpomembnejši strošek, ki pri izdaji e-knjig nastane, strošek pretvorbe v format, v katerem je e-knjiga izdana. Prav tako je pomemben strošek pri tem avtorski honorar, ki je pri e-knjigah višji kot pri tiskanih knjigah.

Založbe, ki so odgovorile na vprašanje, ali jim je pomembno, kakšen je strošek z vidika avtorja in bralca pri izbiri programske rešitve, so navedle, da ta strošek za založbo ni pomemben. Res je, da mora bralec imeti napravo, s katero lahko e-knjige prebira, ta pa za bralca predstavlja strošek. Avtorju na podlagi pogodbe pripadajo avtorske pravice, ki so odvisne od dogovora med avtorjem in založbo.

5.2.3 Primerjava stroškov pri izdaji tiskane knjige in e-knjige

Tretje vprašanje drugega dela vprašalnika vključuje primerjavo stroškov izdaje e-knjige za založbo, če je ta izdana v tiskani ali elektronski obliki. Zanimalo me je tudi, v katerem primeru so stroški višji in s katerega vidika je razlika.

Mladinska knjiga Založba, d. d., je odgovorila, da se vedno najprej izda tiskana oblika knjige, kjer nastanejo že vsi fiksni stroški, kot so prevod, urejanje, lektoriranje in oblikovanje. Najprej se izda tiskana knjiga s trdo vezavo, kjer nastanejo stroški produkcije na trdo vezavo, stroški tiska, avtorski stroški na tiskano knjigo in drugi morebitni stroški na tiskano knjigo. Nazadnje gre knjiga še v elektronsko obliko, kjer nastanejo stroški pretvorbe v EPUB in avtorski stroški na elektronsko obliko knjige. Ker je tiskana oblika primarna oblika izdaje, so stroški višji. Strošek avtorskega honorarja je pri elektronski obliki knjige višji kot pri tiskani.

Beletrina in Eno, d. o. o., sta navedli, da je strošek izdaje knjige v tiskani obliki višji zaradi tiska, ki je glavni strošek pri izdaji. Založba Didakta, d. o. o., je odgovorila, da vsi stroški že nastanejo pri izdelavi tiskane oblike knjige, ki je zanje pomembnejša.

Odgovor Založbe ICO, d. o. o., pri tem vprašanju je, da je težko narediti primerjavo med stroški pri izdaji tiskane in elektronske oblike knjige, ker je osnova za izdajo e-knjige tiskana knjiga in če te ne bi bilo, tudi ne bi bilo knjige v elektronski obliki.

Na podlagi odgovorov založb sem ugotovila, da vse založbe primarno izdajajo knjige v tiskani obliki, kjer že nastane večina stroškov. Ko se izda e-knjiga, je treba upoštevati stroške

pretvorbe v format EPUB, strošek dela pretvorbe v e-obliko, avtorski honorar pri izdaji e-knjige in druge morebitne stroške, ki pri tem nastanejo. Če knjig v tiskani verziji ne bi izdajali, tudi ne bi prišlo do izdaje knjige v elektronski obliki.

Z vprašanjem 3 drugega dela vprašalnika me je zanimalo, ali založbe pri izdaji e-knjig gledajo tudi na to, kakšen je strošek z vidika avtorja in bralca. Na to vprašanje je odgovorila le Beletrina, ki je navedla, da stroški izdaje knjige v tiskani in elektronski obliki nimajo vpliva na avtorja ali bralca. Vendar lahko na podlagi odgovorov založb sklepam, da ima bralec pri uporabi e-knjig dodaten strošek, saj mora imeti napravo, s katero lahko e-knjige prebira.

5.2.4 Vpliv zvrsti literature na strošek programske rešitve

V četrtem vprašanju drugega dela vprašalnika me je zanimalo, ali zvrst literature vpliva na strošek programske rešitve, v kateri se e-knjige izdajajo, prav tako me je zanimalo, ali so stroški višji, če literatura vsebuje slike, grafične elemente in barvne strani.

Mladinska knjiga Založba, d. d., je odgovorila, da zvrst literature ne vpliva na strošek programske rešitve, ampak vpliva na strošek pretvorbe, saj mora e-knjigo nekdo oblikovati in jo pretvoriti v končni format. Če knjiga vsebuje več slik, grafičnih elementov in barvnih strani, je potrebnega več dela z oblikovanjem, posledično pa je tudi pri izdaji e-knjige strošek višji. Prav tako Založba ICO, d. o. o., in Didakta, d. o. o., menita, da e-knjiga, ki vsebuje več slik in grafičnih elementov ter je pretvorba v elektronsko obliko kompleksnejša, terja višji strošek pri njeni izdaji. Na vprašanje, ali zvrst literature vpliva na strošek programske rešitve, ni bilo odgovora.

Beletrina in Eno, d. o. o., sta podali odgovor, da barvne strani, slike in grafika ne vplivajo na strošek pri izdaji e-knjige. Beletrina je še dodala, da zvrst literature nima veze s programsko rešitvijo, s katero so e-knjige dostopne.

Na podlagi odgovorov založb sklepam, da zvrst literature ne vpliva na strošek programske rešitve. Kot je večina založb odgovorila, literatura s slikami, grafičnimi elementi in barvnimi stranmi vpliva na strošek izdaje e-knjige, saj je pretvorba e-knjig, ki vsebujejo navedene elemente, tehnično bolj zahtevna, posledično pa je pretvorba dražja.

5.3 Analiza izdaje elektronskih knjig z vidika avtorja

V tem poglavju sta predstavljeni prihodkovna in stroškovna analiza izdaje e-knjig z vidika avtorja na tujem in slovenskem trgu ter primerjava med njima.

5.3.1 Prihodkovna analiza izdaje e-knjig z vidika avtorja

V poglavju *1 Izdaja knjig* je bilo predstavljeno, da avtorju v primeru izdaje tiskane knjige pripada le 6–10 % tantieme od prodane knjige. V raziskavi, ki sem jo opravila s slovenskimi založbami, je Mladinska knjiga Založba, d. d., ta podatek potrdila, hkrati sem dobila informacijo, da v primeru izdaje e-knjige avtorju pripada okoli 25 % tantieme od prodane e-knjige ali celo več, kar pa je odvisno od založbe.

V poglavju 2.3. *Prihodkovna ocena izdaje elektronskih knjig za avtorja na tujem trgu* je z vidika avtorja predstavljena ocena prihodkov izdaje e-knjige v treh programskih rešitvah, in sicer Kindle Direct Publishing, Barnes & Noble Press in Rakuten Kobo Life. V vseh treh primerih je objava e-knjige za avtorja brezplačna, vendar določen delež prihodka od prodane e-knjige pripada ponudniku programske rešitve. Avtorju pripada delež tantieme med 35 % in 70 % za posamezen naslov e-knjige, odvisno od ponudnika programske rešitve in pogojev, ki jih ta ima.

Ocena prihodkov izdaje e-knjige na slovenskem trgu z vidika avtorja je približno 25 % od posameznega naslova e-knjige, odvisno pa je od slovenske založbe, s katero avtor sklene pogodbo.

Na podlagi pridobljenih podatkov lahko sklepam, da je za avtorja bolj smiselno izdati e-knjigo v tuji programski rešitvi na tujem trgu kot v programskih rešitvah, ki so prisotne na slovenskem trgu, saj je delež tantieme, ki pripada avtorju, na tujih trgih višji kot na slovenskem trgu. Razlog bi lahko bil ta, da so ponudniki na tujih trgih večji in pokrivajo večji del trga ter imajo posledično večje tantieme za avtorja. Slabost izdaje e-knjige na tujem trgu pa je, da je konkurenca na trgu velika, zato mora avtor vložiti veliko sredstev v promocijo e-knjige.

V nadaljevanju je predstavljen primer, ki prikazuje, kolikšen delež tantieme pripada avtorju na slovenskem in tujem trgu, če je cena e-knjige 2,99 USD. Najprej je treba 2,99 USD pretvoriti v EUR, saj se na slovenskem trgu uporabljajo cene v EUR. Če za primer vzamem referenčni tečaj Evropske centralne banke, je tečajna lista na dan 31. 3. 2019 1,1235 (Banka Slovenije, 2019). To pomeni, da je na dan 31. 3. 2019 2,99 USD vrednih 2,66 EUR. Znesek sem pretvorila v EUR, saj se delež tantieme v višini 25 % na slovenskem trgu nanaša na ceno e-knjige v EUR. Delež v EUR pa bom zaradi lažje primerjave nato pretvorila v USD. V tabeli 12 je prikazan delež tantieme v USD, ki pripada avtorju, če je cena e-knjige, izdane na tujem ali slovenskem trgu, 2,99 USD.

Tabela 12: Delež tantieme, ki pripada avtorju, na tujem ali slovenskem trgu, če znaša cena e-knjige 2,99 USD

Programske rešitve	Delež tantieme (v %)	Delež tantieme glede na ceno e-knjige (v USD)
Programska rešitev slovenske založbe	25	0,75
Kindle Direct Publishing	35	1,05
	70	2,09
Barnes & Noble Press	40	Previsoka cena e-knjige za ta delež tantieme
	65	1,94
Kobo Writting Life	45	Previsoka cena e-knjige za ta delež tantieme
	70	2,09

Vir: Lastno delo.

Tabela 12 prikazuje primer deležev tantieme, ki pripadajo avtorju, v primeru izdaje e-knjige v posameznih programskih rešitvah na tujem trgu in v programski rešitvi na slovenskem trgu, če cena e-knjige znaša 2,99 USD. Iz tabele je razvidno, da so deleži tantieme višji na tujih kot na slovenskem trgu.

Na podlagi primera lahko sklepam, da se slovenskemu avtorju bolj izplača izdati e-knjigo na tujem trgu, saj so tantieme na tujem trgu višje kot na slovenskem. Vendar pa izdaja e-knjige ni odvisna samo od tantieme, ki pripada avtorju, ampak še od drugih dejavnikov, kot so namen izdaje e-knjige, ciljna skupina, konkurenca na trgu in še razni drugi pogoji.

5.3.2 Stroškovna analiza izdaje e-knjig z vidika avtorja

Za avtorja je pri izdaji e-knjige pomembno, da nima previsokih stroškov. Stroški izdaje e-knjige so stroški prevoda, če se e-knjiga izdaja v tujem jeziku, urejanja, lektoriranja, oblikovanja in pretvorbe e-knjige v format, v katerem bo e-knjiga izdana.

Ne glede na to, ali avtor izda e-knjigo na tujem ali slovenskem trgu, bo imel določene stroške pri njeni izdaji. Vendar pa se ti stroški razlikujejo glede na trg, na katerem je e-knjiga izdana, programskih rešitev, s katerimi je e-knjiga dostopna, založbo, ceno e-knjige in drugih dejavnikov.

V poglavju 2.1 *Programske rešitve za izdajo elektronskih knjig, ki se uporabljajo v tujini* so bile predstavljene programske rešitve, s katerimi so e-knjige dostopne, na tujem trgu. Če se osredotočim samo na tiste, ki omogočajo objavo e-knjige, so to naslednje: Kindle Direct

Publishing, Barnes & Noble Press ter Kobo Writing Life. Objava e-knjige v katerikoli od navedenih rešitev je za avtorja popolnoma brezplačna. Kljub temu pa mora avtor upoštevati stroške dostopa do spleta, morebitnega prevoda, lektoriranja in oblikovanja. To so enkratni stroški, ki jih ima avtor pred objavo, ni pa nujno, da jih sploh ima. Vse druge stroške, npr. strošek pretvorbe v format, v katerem je e-knjiga izdana, krije ponudnik programske rešitve. Torej lahko na podlagi ugotovitev sklepam, da je strošek izdaje e-knjige na tujem trgu z vidika avtorja brezplačen.

V primeru izdaje e-knjige na slovenskem trgu ima avtor določene stroške, kot so strošek dostopa do spleta, urejanja, lektoriranja in oblikovanja ter strošek pretvorbe knjige v e-knjigo formata EPUB, saj je to format, ki se uporablja v vseh programskih rešitvah na slovenskem trgu. V poglavju 3.2.1. *Strošek pretvorbe knjige v e-knjigo formata EPUB na slovenskem trgu*, je bilo predstavljeno, da znaša strošek pretvorbe iz izhodiščnega formata v format EPUB od 0,37 do 0,73 EUR na stran, če ima e-knjiga že urejene prelome strani, in od 0,73 do 1,10 EUR na stran, če e-knjiga še nima urejenih prelomov strani, temu pa je treba prišteti še DDV. Hkrati je v obeh primerih treba upoštevati še fiksni strošek v višini 20,00 EUR in DDV na posamezno knjigo.

Če z vidika avtorja primerjam stroške izdaje e-knjige na tujem in slovenskem trgu, lahko sklepam, da je za avtorja bolj smiselno izdati e-knjigo v tuji programski rešitvi na tujem trgu kot v programskih rešitvah, ki se uporabljajo na slovenskem trgu, saj so stroški izdaje e-knjige na tujih trgih nižji ali jih celo ni.

5.3.3 Ugotovitve izdaje e-knjig z vidika avtorja

Na podlagi proučitve prihodkovnega in stroškovnega vidika izdaje e-knjige sem ugotovila, da je za avtorja bolj smiselno izdati e-knjigo v tujih programskih rešitvah na tujem trgu kot v programskih rešitvah na slovenskem trgu, saj so deleži tantieme na tujih trgih višji kot na slovenskem, prav tako pa so stroški izdaje e-knjige na tujih trgih nižji ali jih celo ni v primerjavi s slovenskim trgom. Kljub temu da se z vidika prihodkov in stroškov bolj splača izdati e-knjigo na tujem trgu, mora avtor upoštevati, da je konkurenca na tujih trgih večja kot na slovenskem in posledično mora investirati več sredstev v promocijo e-knjige.

SKLEP

V magistrskem delu sem proučila razvoj e-knjig na tujem in slovenskem trgu z različnih vidikov. Zanimalo me je, kakšni so postopki izdaje knjige in e-knjige ter primerjava med njima, prav tako me je zanimalo, katere programske rešitve, s katerimi so e-knjige dostopne, se uporabljajo.

Cilj magistrskega dela je bil ugotoviti, katere tuje programske rešitve za branje in objavo e-knjig se uporabljajo na trgu ter katera od teh rešitev je za avtorja prihodkovno optimalna.

Hkrati je bil cilj na osnovi rezultatov študije ugotoviti, s katerimi programskimi rešitvami so e-knjige, ki jih slovenske založbe izdajajo, dostopne, in razloge za izbiro te rešitve, kaj posamezna programska rešitev omogoča z vidika zvrsti literature, grafike in barvnih strani ter kateri formati se pri tem uporabljajo. Prav tako sem želela na podlagi raziskave proučiti stroškovne vidike pri izdajanju e-knjig na slovenskem trgu in ugotoviti vpliv stroškov pri izbiri programske rešitve, s katero so e-knjige dostopne. V zadnjem delu magistrskega dela pa sem želela na podlagi pridobljenih podatkov proučiti prihodkovni in stroškovni vidik izdaje e-knjig z vidika avtorja.

Najprej sem opisala postopek izdaje knjige v tiskani in elektronski obliki in prikazala razlike v postopku izdaje v obeh primerih. Nato sem predstavila razvoj elektronskih knjig, prednosti in slabosti le-teh, dostop do e-knjig preko različnih naprav ter opisala formate, v katerih se e-knjige prebirajo.

V drugi točki magistrskega dela sem proučila, katere programske rešitve se uporabljajo za branje in objavo e-knjig na tujih trgih. Obstaja več programskih rešitev, med najbolj poznanimi pa so Kindle, Barnes & Noble, Rakuten Kobo, Vitalsource – Bookshelf in Rethink Book – Bookshout. Vse omenjene programske rešitve omogočajo dostop do e-knjig in njihovo branje, medtem ko objavo e-knjig omogočajo le Kindle preko rešitve Kindle Direct Publishing, Barnes & Noble preko rešitve Barnes & Noble Press ter Rakuten Kobo preko rešitve Kobo Writing Life. Nato sem za te tri programske rešitve naredila primerjavo prihodkov pri izdaji e-knjig z vidika avtorja. Ugotovila sem, da vse tri rešitve ponujajo vsaj dve ravni tantieme, ki pripada avtorju. Ti deleži so med programskimi rešitvami primerljivi. Minimalni delež tantieme za avtorja je pri programski rešitvi Kindle Direct Publishing 35 %, pri programski rešitvi Barnes & Noble Press 40 % ter pri programski rešitvi Kobo Writing Life 45 %. Maksimalni delež tantieme, ki pripada avtorju, je pri programski rešitvi Kindle Direct Publishing 70 %, pri programski rešitvi Barnes & Noble Press 65 % ter pri programski rešitvi Kobo Writing Life 70 %. Na podlagi primerjave sem ugotovila, da je za avtorja na tujem trgu najbolje izdati e-knjigo preko programske rešitve Kindle Direct Publishing ali Kobo Writing Life, ki ponujata 70-% delež tantieme, če so seveda izpolnjeni pogoji o višini cene e-knjige in drugi določeni pogoji.

Na podlagi proučitve in raziskave izdaje e-knjig na tujih trgih sem odgovorila na prvo raziskovalno vprašanje – katere tuje programske rešitve za branje in objavo e-knjig se uporabljajo na trgu in katera od teh rešitev je za avtorja prihodkovno optimalna.

V naslednjih poglavjih magistrskega dela sem se osredotočila na izdajo e-knjig na slovenskem trgu. Najprej je na kratko predstavljen razvoj e-knjig na slovenskem trgu in razlogi za počasnejšo rast v primerjavi z ZDA, v nadaljevanju pa empirična raziskava, ki sem jo opravila s slovenskimi založbami. V raziskavi je sodelovalo pet založb, in sicer Mladinska knjiga Založba, d. d., Beletrina, Eno, d. o. o, Založba ICO, d. o. o., in Didakta, d. o. o. Zanimalo me je naslednje: izdaja e-knjig na slovenskem trgu, primerjava e-knjig s

tiskanimi knjigami, programske rešitve, s katerimi so e-knjige dostopne, distribucija e-knjig, izdaja e-knjig slovenskih založb na tujem trgu, stroški, ki nastajajo pri izdajanju e-knjig in vpliv stroškov pri izbiri programskih rešitev, s katerimi so e-knjige na slovenskem trgu dostopne. S pomočjo raziskave, ki sem jo opravila s slovenskimi založbami, sem odgovorila na drugo raziskovalno vprašanje – kakšen je postopek priprave knjige za izdajo v elektronski obliki na slovenskem trgu. Ugotovila sem, da slovenske založbe najprej izdajo knjigo v tiskani obliki, šele nato v elektronski, ali pa sta tiskana in elektronska oblika knjige izdani hkrati. Ker je e-knjiga ponavadi predhodno že izdana v tiskani obliki, je tudi postopek prevoda, urejanja in lektoriranja že opravljen pred izdajo knjige v elektronski obliki.

Z empirično raziskavo s slovenskimi založbami sem odgovorila tudi na tretje raziskovalno vprašanje – s katerimi programskimi rešitvami so e-knjige, ki jih slovenske založbe izdajajo, dostopne, in kakšen je razlog slovenskih založb za izbiro te programske rešitve. Ugotovila sem, da na slovenskem trgu prevladujejo tri platforme ali programske rešitve, v katerih so e-knjige, ki jih slovenske založbe ponujajo, dostopne, in sicer Biblos, Emka.si in iBooks. Založbe, ki so v raziskavi sodelovale, izdajajo e-knjige v programski rešitvi Biblos, nekatere pa poleg omenjene še v programskih rešitvah Emka.si in iBooks. Mladinska knjiga Založba, d. d., izdaja e-knjige v vseh treh programskih rešitvah, Založba ICO, d. o. o., in Didakta, d. o. o., izdajata e-knjige v Biblosu in Emka.si ter založba Eno, d. o. o., v Biblosu in iBooksu, medtem ko Beletrina izdaja e-knjige le v Biblosu.

Z raziskavo sem ugotovila tudi razloge založb za izbiro teh programskih rešitev. Mladinska knjiga Založba, d. d., je kot razlog za izbiro programske rešitve Emka.si navedla, da je to cenovno najbolj ugodna rešitev, za izbiro programske rešitve Biblos so se odločili, ker omogoča način dostopa do slovenskih knjižnic in za izbiro programske rešitve iBooks, ker je bila to prva in takrat najbolj ugodna in preprosta rešitev za izdajo e-knjig. Beletrina kot razlog za izbiro Biblosa navaja način distribucije, ki podpira širši nabor naprav na trgu, na katerih se e-knjige lahko prebirajo. Manjše založbe, in sicer Založba ICO, d. o. o., Eno, d. o. o., in Didakta, d. o. o., so kot razloge za izbiro ene od omenjenih rešitev navedle, da so to že uveljavljene programske rešitve na trgu.

Cilj magistrskega dela je bil tudi proučiti stroškovne vidike pri izdajanju e-knjig na slovenskem trgu in ugotoviti vpliv stroškov pri izbiri programske rešitve, s katero so e-knjige dostopne. Ugotovila sem, da pri izdaji e-knjig za založbo nastane strošek pretvorbe v format, v katerem je e-knjiga izdana, ter strošek avtorskega honorarja, ki je pri e-knjigah višji kot pri tiskanih. Pri odgovoru na vprašanje, kakšen je strošek za založbo pri izbiri programske rešitve, s katero so e-knjige dostopne, sem naletela na težave, saj založbe niso bile pripravljene deliti tega podatka. Dobila sem le splošne podatke o vplivu stroška pri izbiri programske rešitve za založbo, konkretnih podatkov od založb nisem prejela.

V zadnjem delu magistrskega dela sem želela na podlagi pridobljenih podatkov proučiti prihodkovni in stroškovni vidik izdaje e-knjig z vidika avtorja. Ugotovila sem, da je za

avtorja cenovno bolj ustrezno izdati e-knjigo na tujem kot na slovenskem trgu, saj so deleži tantieme, ki pripadajo avtorju, na tujih trgih višji, prav tako so stroški za izdajo e-knjige na tujih trgih nižji kot na slovenskem.

LITERATURA IN VIRI

1. A.marketing. (2017, 16. marec). *Kako izdati knjigo in z njo (morda) zaslužiti – formula za uspeh*. Pridobljeno 6. junija 2017 iz <http://amarketing.si/2017/03/16/kako-izdati-knjigo-z-njo-morda-zasluziti-formula-za-uspeh/>
2. Adobe Inc. (2017). *PDF. Three letters that changed the world*. Pridobljeno 12. avgusta 2017 iz <https://acrobat.adobe.com/si/en/why-adobe/about-adobe-pdf.html>
3. Aguatera d.o.o. (2015, 10. november). *Kako pretvoriti e-knjigo v drug format?* Pridobljeno 8. avgusta 2017 iz <http://dne.ena.com/Internet-in-aplikacije/kako-pretvoriti-e-knjigo-v-drug-format.html>
4. Amazon Kindle. (2017). V *Wikipedia*. Pridobljeno 25. oktobra 2017 iz https://en.wikipedia.org/wiki/Amazon_Kindle
5. Amazon.com, Inc. (2017a). *EBook Royalty Options*. Pridobljeno 14. oktobra 2017 iz https://kdp.amazon.com/en_US/help/topic/G200644210
6. Amazon.com, Inc. (2017b). *KDP Select*. Pridobljeno 19. oktobra 2017 iz https://kdp.amazon.com/en_US/help/topic/G200798990
7. Amazon.com, Inc. (2017c). *Kindle Direct Publishing*. Pridobljeno 14. oktobra 2017 iz https://kdp.amazon.com/en_US
8. Amazon.com, Inc. (2017d). *Kindle Owners' Lending Library*. Pridobljeno 24. oktobra 2017 iz https://kdp.amazon.com/en_US/help/topic/G201392160
9. Amazon.com, Inc. (2017e). *Kindle Unlimited*. Pridobljeno 20. oktobra 2017 iz https://kdp.amazon.com/en_US/help/topic/G201537300
10. Amazon.com, Inc. (2017f). *List Price Requirements*. Pridobljeno 15. oktobra 2017 iz https://kdp.amazon.com/en_US/help/topic/G200634560
11. Amazon.com, Inc. (2019). *Royalties in Kindle Unlimited and Kindle Owners' Lending Library*. Pridobljeno 27. januarja 2019 iz https://kdp.amazon.com/en_US/help/topic/G201541130
12. Banka Slovenije. (2019). *Dnevna tečajnica – referenčni tečaji ECB*. Pridobljeno 22. aprila 2019 iz <https://www.bsi.si/statistika/devizni-tecaji-in-plemenite-kovine/dnevna-tecajnica-referencni-tecaji-ecb/31.03.2019>
13. Barnes & Noble, Inc. (2018a). *About Barnes&Noble.com*. Pridobljeno 1. marca 2018 iz <https://www.barnesandnoble.com/h/help/about/barnesandnoble>
14. Barnes & Noble, Inc. (2018b). *Barnes & Noble Nook*. Pridobljeno 1. marca 2018 iz https://dispatch.barnesandnoble.com/content/dam/rncx/2015/pdf/mx_2155_2.pdf
15. Barnes & Noble, Inc. (2018c). *Exclusive Marketing Programs*. Pridobljeno 12. marca 2018 iz <https://press.barnesandnoble.com/reach-millions-of-readers>
16. Barnes & Noble, Inc. (2018d). *Barnes & Noble Press*. Pridobljeno 7. marca 2018 iz <https://press.barnesandnoble.com/>

17. Barnes & Noble, Inc. (2018e). *How to Market Your Book to B & N Readers*. Pridobljeno 9. marca 2018 iz <https://press.barnesandnoble.com/reach-millions-of-readers>
18. Barnes & Noble, Inc. (2018f). *How to self-publish with us*. Pridobljeno 7. marca 2018 iz <https://press.barnesandnoble.com/how-it-works>
19. Barnes & Noble, Inc. (2018g). *How We Help You Sell*. Pridobljeno 14. marca 2018 iz <https://press.barnesandnoble.com/how-it-works>
20. Barnes & Noble, Inc. (2018h). *Make More Money by Self-Publishing with B & N Press*. Pridobljeno 13. marca 2018 iz <https://press.barnesandnoble.com/make-more-money>
21. Barnes & Noble, Inc. (2018i). *Make More on Your eBook*. Pridobljeno 13. marca 2018 iz <https://press.barnesandnoble.com/make-more-money>
22. Barnes & Noble, Inc. (2018j). *Royalty and Payment Terms*. Pridobljeno 12. marca 2018 iz <https://press.barnesandnoble.com/make-more-money>
23. Beletrina, zavod za založniško dejavnost. (2018a). *Kako deluje?* Pridobljeno 1. aprila 2018 iz <https://www.biblos.si/kako-deluje>
24. Beletrina, zavod za založniško dejavnost. (2018b). *Pretvorba knjige v e-knjigo*. Pridobljeno 15. septembra 2018 iz <https://www.biblos.si/pretvorba-knjig-v-eknjigo>
25. Biblioblog. (2011, 25. november). *E-bralniki niso e-knjige* [objava na blogu]. Pridobljeno iz <http://www.biblioblog.si/2011/11/e-bralniki-niso-e-knjige.html>
26. Bloomberg L.P. (2018). *Rethink Books Inc.* Pridobljeno 25. marca 2018 iz <https://www.bloomberg.com/profiles/companies/0010100D:US-rethink-books-inc>
27. Booken. (2017, 6. julij). *Happy birthday, ebooks! And eternal gratitude o Michael S. Hart* [objava na blogu]. Pridobljeno iz <https://blog.bookeen.com/2017/07/06/happy-birthday-ebooks-and-eternal-gratitude-to-michael-s-hart/>
28. Bookshout. (2018). V *Wikipedia*. Pridobljeno 25. marca 2018 iz <https://en.wikipedia.org/wiki/Bookshout>
29. Christian Communication Network LLC. (2018). *Rethink Books Announces BookShout! Platform to Make E-Reading Interactive*. Pridobljeno 25. marca 2018 iz <http://www.christiannewswire.com/news/1928419472.html>
30. Comparison of e-book formats. (2017). V *Wikipedia*. Pridobljeno 18. avgusta 2017 iz https://en.wikipedia.org/wiki/Comparison_of_e-book_formats#DOC
31. Conjecture Corporation. (2017). *What is e-publishing?* Pridobljeno 13. septembra 2017 iz <http://www.wisegeek.org/what-is-e-publishing.htm>
32. Curk, L. & Budimir, G. (2017). Izum, Institut informacijskih znanosti, Maribor. *XML – nov jezik na svetovnem spletu*. Pridobljeno 30. julija 2017 iz http://home.izum.si/cobiss/cobiss_obvestila/1999_2/html/clanek_01.html
33. Delo Revije, d. d.. (2010, 18. februar). *Kaj so elektronske knjige?* Pridobljeno 8. septembra 2017 iz <http://archive.is/RF9t#selection-447.100-447.499>
34. Digitalna knjižnica. (2017) V *Wikipedia*. Pridobljeno 25. avgusta 2017 iz https://sl.wikipedia.org/wiki/Digitalna_knji%C5%BEnica
35. DigitPen d. o. o., lektoriranje, prevajanje in druge storitve. (2017). *Kaj je elektronska knjiga?* Pridobljeno 2. avgusta 2017 iz <http://www.digitpen.com/e-knjige/kaj-je-elektronska-knjiga>

36. Doba Tim 2. (2011, 8. april). *E knjiga* [objava na blogu]. Pridobljeno iz <http://eknjigatim2.blogspot.si/>
37. Dragar, T. (brez datuma). *Tekstovne datoteke*. Pridobljeno 12. avgusta 2017 iz <http://www2.nauk.si/materials/182/out-766322/index.html#state=2>
38. Electronic publishing. (2017). V *Wikipedia*. Pridobljeno 25. avgusta 2017 iz https://en.wikipedia.org/wiki/Electronic_publishing
39. Elektronska knjiga. (2017). V *Wikipedia*. Pridobljeno 26. julija 2017 iz https://sl.wikipedia.org/wiki/Elektronska_knjiga
40. EPUB. (2017). V *Wikipedia*. Pridobljeno 13. avgusta 2017 iz <https://en.wikipedia.org/wiki/EPUB>
41. Ever. (2015a, 12. november). *E-knjige: Uvod v branje elektronskih knjig 1/4* [objava na blogu]. Pridobljeno iz <https://www.bralnica.com/aktualno/e-knjige-uvod-v-branje-elektronskih-knjig-1-4/>
42. Ever. (2015b, 19. november). *E-knjige: Formati elektronskih knjig 2/4* [objava na blogu]. Pridobljeno iz <https://www.bralnica.com/aktualno/e-knjige-formati-elektronskih-knjig-2-4/>
43. Ever. (2015c, 22. november). *E-knjige: Naprave za branje e-knjig in e-bralniki 3/4* [objava na blogu]. Pridobljeno iz <https://www.bralnica.com/aktualno/e-knjige-naprave-za-branje-e-knjig-in-e-bralniki-3-4/>
44. Facebook, Inc. (2018). *Rethink Books*. Pridobljeno 25. marca 2018 iz https://www.facebook.com/pg/rethinkbooks/about/?ref=page_internal
45. Gibanje za mladino. (2006). »Uničiti pregrade neznanja in nepismenosti«. Pridobljeno 18. septembra 2017 iz <https://sobotainfo.com/novica/kultura/uniciti-pregrade-neznanja-nepismenosti/734?page=13>
46. Google Ireland Limited. (2017a). *Datoteke EPUB*. Pridobljeno 12. avgusta 2017 iz <https://support.google.com/books/partner/answer/3316879?hl=sl>
47. Google Ireland Limited. (2017b). *Amazon Kindle*. Pridobljeno 12. oktobra 2017 iz <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.amazon.kindle>
48. Guiding Media Pvt Limited. (2012, 15. februar). *GT Explains: What is the Difference Between EPUB, MOBI, AZW and PDF eBook Formats?*. Pridobljeno iz <https://www.guidingtech.com/9661/difference-between-epub-mobi-azw-pdf-ebook-formats/>
49. Holly, R. (2015, 27. marec). *Using Amazon's Kindle app to read all the books*. Pridobljeno 12. oktobra 2017 iz <https://www.androidcentral.com/using-amazons-kindle-app-read-all-books>
50. HTML. (2017). V *Wikipedia*. Pridobljeno 29. julija 2017 iz <https://sl.wikipedia.org/wiki/HTML>
51. Kališnik, J. (2014, 1. avgust). *Vse je Kindle...* Pridobljeno 12. oktobra 2017 iz <http://blogomolka.net/vse-je-kindle/>
52. Klemen, A. (2014). Izzivi vpeljevanja e-knjig v splošne knjižnice. *Konferenca Cobiss 2014*, 4-5. Pridobljeno 17. julija 2017 iz

- http://home.izum.si/cobiss/konference/konf_2014/presentations/07%20Ale%C5%A1%20Klemen.pdf
53. Kovač, M. (2010). *Zakaj v Sloveniji ni resne ponudbe elektronskih knjig?* Pridobljeno 31. marca 2018 iz http://www.bukla.si/?action=clanki&article_id=1274
  54. Kovač, M. (2012a, 19. november). Elektronsko založništvo: Velika ameriška e-zgodba. *Dnevnik*. Pridobljeno 14. septembra 2017 iz <https://www.dnevnik.si/1042659993>
  55. Kovač, M. (2012b, 19. november). Klasično in digitalno založništvo: Tiskane knjige: velika evropska zgodba? *Dnevnik*. Pridobljeno 14. septembra 2017 iz <https://www.dnevnik.si/1042659992>
  56. Kowalczyke, P. (2019, 21. marec). *The basic Kindle (2019) – feature roundup, tech specs, pics, and more*. Pridobljeno 20. aprila 2019 iz <https://ebookfriendly.com/basic-kindle-2019-tech-specs-feature-roundup-comparisons-pics/>
  57. Ministrstvo za kulturo. (2014). *Poročilo raziskave z naslovom »Bralna kultura in nakupovanje knjig v Republiki Sloveniji«*. Ljubljana: Ministrstvo za kulturo.
  58. Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije. (2013). *Model razvoja e-založništva v javnem interesu v Sloveniji ter primerjava s stanjem in podatki iz primerljivih evropskih držav*. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.
  59. Muir, C. (2018). *Will BookShout Change Everything For Readers?* [objava na blogu]. Pridobljeno 22. marca 2018 iz <http://www.authormedia.com/will-bookshout-change-everything-for-readers/>
  60. Narodna in univerzitetna knjižnica. (2014). *Priročnik za uporabnike Mednarodne standardne knjižne številke*. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
  61. Narodna in univerzitetna knjižnica. (2017a). *CIP – Kataložni zapis o publikaciji*. Pridobljeno 30. julija 2017 iz <http://www.nuk.uni-lj.si/informacije/cip>
  62. Narodna in univerzitetna knjižnica. (2017b). *ISBN – mednarodna standardna knjižna številka*. Pridobljeno 31. julija 2017 iz <http://www.nuk.uni-lj.si/informacije/isbn>
  63. Narodna in univerzitetna knjižnica. (2017c). *Navodilo za pridobitev CIP*. Pridobljeno 30. julija 2017 iz <http://fl.um.si/knjiznica/sl/storitve/izdajanje-publikacij-na-fl/navodilo-za-pridobitev-cip/>
  64. Novak, V. (2010). *Klik, arhitektura, oblikovanje in novi mediji*, (123), 19–20.
  65. Obaid, E. (2012, 25. september). *Introduction to electronic publishing*. Pridobljeno 5. oktobra 2017 iz <https://www.slideshare.net/eibeed/introduction-to-electronic-publishing>
  66. Pečan, T. (2013, 23. januar). *E-knjiga*. Pridobljeno 2. avgusta 2017 iz <http://www.student.si/student/novice/e--knjiga.html>
  67. Pomagalnik - Strokovnjak za digitalne medije. (2012, 7. november). *Razlike med EPUB, MOBI, AZW in PDF formati elektronskih knjig* [objava na blogu]. Pridobljeno 12. avgusta 2017 iz <https://www.pomagalnik.com/izobrazevanje/uporabno/razlike-med-epub-mobi-azw-in-pdf-formati-elektronskih-knjig/>
  68. Portable Document Format. (2017). V *Wikipedia*. Pridobljeno 13. avgusta 2017 iz https://sl.wikipedia.org/wiki/Portable_Document_Format

69. Projekt Gutenberg. (2017). V *Wikipedia*. Pridobljeno 19. septembra 2017 iz https://sl.wikipedia.org/wiki/Projekt_Gutenberg
70. Rakuten, Inc. (2018a). *About Rakuten.com*. Pridobljeno 13. aprila 2018 iz <https://www.rakuten.com/sell/?l-id=footer-sell>
71. Rakuten, Inc. (2018b). *About Us*. Pridobljeno 13. aprila 2018 iz <https://www.rakuten.com/info/about-us/?l-id=footer-about-us>
72. Rakuten Kobo Inc. (2018a). *An eReader for everyone*. Pridobljeno 14. aprila 2018 iz <https://www.kobo.com/si/en/p/aboutkobo>
73. Rakuten Kobo Inc. (2018b). *Control your own content*. Pridobljeno 15. aprila 2018 iz <https://www.kobo.com/si/en/p/writinglife?style=onestore&store=SI&language=en-US&culture=en-US>
74. Rakuten Kobo Inc. (2018c). *How and when do I get paid?*. Pridobljeno 27. aprila 2018 iz <https://kobowritinglife.zendesk.com/hc/en-us/articles/115001056308-How-and-when-do-I-get-paid->
75. Rakuten Kobo Inc. (2018d). *Kobo writing life independent publishers program terms & conditions*. Pridobljeno 27. aprila 2018 iz <https://merch.kobobooks.com/writinglife/Kobo/en-EN/serviceAgreement.html>
76. Rakuten Kobo Inc. (2018e). *Our company*. Pridobljeno 14. aprila 2018 iz <https://www.kobo.com/aboutus>
77. Rakuten Kobo Inc. (2018f). *Publish your eBook in a few short steps*. Pridobljeno 15. aprila 2018 iz <https://www.kobo.com/si/en/p/writinglife?style=onestore&store=SI&language=en-US&culture=en-US>
78. Rakuten Kobo Inc. (2018g). *Publishing on KWL: A Step-By-Step Guide*. Pridobljeno 27. aprila 2018 iz <https://kobowritinglife.zendesk.com/hc/en-us/articles/115007404848>
79. Rakuten Kobo Inc. (2018h). *Self-publish to a global market*. Pridobljeno 15. aprila 2018 iz <https://www.kobo.com/si/en/p/writinglife?style=onestore&store=SI&language=en-US&culture=en-US>
80. Rakuten Kobo Inc. (2018i). *Setting up a New eBook*. Pridobljeno 27. aprila 2018 iz <https://kobowritinglife.zendesk.com/hc/en-us/articles/115001154807>
81. Rakuten Kobo Inc. (2018j). *What is Kobo Writing Life?*. Pridobljeno 27. aprila 2018 iz <https://kobowritinglife.zendesk.com/hc/en-us/articles/115010519688-What-is-Kobo-Writing-Life->
82. Rakuten Kobo Inc. (2018k). *What will my royalties be?*. Pridobljeno 27. aprila 2018 iz <https://kobowritinglife.zendesk.com/hc/en-us/articles/115001056548-What-will-my-royalties-be->
83. Rakuten Kobo Inc. (2018l). *Your own portable reading world*. Pridobljeno 14. aprila 2018 iz <https://www.kobo.com/si/en/p/aboutkobo>
84. Randall, A. (2012, 5. oktober). *Why Buy A Kindle When You Can Use The Kindle App For Android?* Pridobljeno 13. oktobra 2017 iz <http://www.makeuseof.com/tag/buy-kindle-kindle-app-android/>

85. Regional, digitalni mediji d.o.o. (2012, 23. marec). *Prihaja v Evropo*. Pridobljeno 1. oktobra 2017 iz <http://regionalobala.si/novica/prihaja-v-evropo>
86. RethinkBooks, LLC. (2018a). *eBooks for Marketing*. Pridobljeno 15. maja 2018 iz <https://business.bookshout.com/marketing-promotions/>
87. RethinkBooks, LLC. (2018b). *Publisher*. Pridobljeno 15. maja 2018 iz <https://business.bookshout.com/publishers/>
88. RethinkBooks, LLC. (2018c). *Standard eBook Code Pricing: A Fit for Every Publisher & Author*. Pridobljeno 16. maja 2018 iz <https://business.bookshout.com/standard-pricing/>
89. Roj, I. (brez datuma). *Kultura branja e-knjig*. Pridobljeno 18. julija 2017 iz <http://www.irdo.si/skupni-cd/cdji/cd-irdo-2012/referati/plenarna-3-dan-roj-prispevek.pdf>
90. Stromboli, d. o. o.. (2012, 24. februar). *In prenosnik je tablica postala*. Pridobljeno 13. decembra 2017 iz <https://www.racunalniske-novice.com/novice/piano/vojna-med-prenosnimi-in-tablicnimi-racunalniki---kateri-so-boljsi--piano.html>
91. Škarja, P. (2017a). *Kako izdati knjigo in z njo zaslužiti*. Pridobljeno 18. septembra 2017 iz <http://www.petraskarja.com/wp-content/uploads/2016/07/Kako-izdati-knjigo-in-z-njo-zasluziti-Petra-Skarja.pdf>
92. Škarja, P. (2017b). *Kako izdati knjigo?* Pridobljeno 14. julija 2017 iz <http://www.petraskarja.com/kako-izdati-knjigo/>
93. TechTarget, Inc. (2017). *Portable Document Format (PDF)*. Pridobljeno 13. avgusta 2017 iz <http://whatis.techtarget.com/definition/Portable-Document-Format-PDF>
94. TechTarget, Inc. (2019). *DOC File Format*. Pridobljeno 19. januarja 2019 iz <https://whatis.techtarget.com/fileformat/DOC-Microsoft-Word-document>
95. VitalSource Technologies LLC. (2018a). *Bookshelf Features*. Pridobljeno 16. februarja 2018 iz <https://www.vitalsource.com/bookshelf-features>
96. VitalSource Technologies LLC. (2018b). *Company*. Pridobljeno 15. februarja 2018 iz <https://get.vitalsource.com/company/intl>
97. VitalSource Technologies LLC. (2018c). *Digital Content Creation*. Pridobljeno 20. februarja 2018 iz <https://get.vitalsource.com/content-creation/intl>
98. VitalSource Technologies LLC. (2018d). *Digital Textbooks*. Pridobljeno 15. februarja 2018 iz <https://get.vitalsource.com/digital-textbooks/intl>
99. VitalSource Technologies LLC. (2018e). *VitalSource Publisher Solutions*. Pridobljeno 15. marca 2018 iz <https://get.vitalsource.com/hubfs/Content/Publisher%20Portal%20INTL/Publisher%20Solutions%20Brochure.pdf>
100. VitalSource Technologies LLC. (2018f). *VitalSource Studio*. Pridobljeno 15. februarja 2018 iz <https://support.vitalsource.com/hc/en-us/articles/115000545308-What-is-VitalSource-Studio->
101. VitalSource Technologies LLC. (2018g). *VitalSource Studio: Preview and Publish*. Pridobljeno 28. aprila 2018 iz <https://support.vitalsource.com/hc/en-us/articles/115003673687-VitalSource-Studio-Preview-and-Publish>

102. VitalSource Technologies LLC. (2018h). *VitalSource Technologies LLC Terms and Conditions of Use*. Pridobljeno 1. maja 2018 iz <https://support.vitalsource.com/hc/en-us/articles/204612518>
103. XML. (2017). V *Wikipedia*. Pridobljeno 30. julija 2017 iz <https://sl.wikipedia.org/wiki/XML>
104. Zarley, J. (2017). *Ebook publications for training*. Pridobljeno 14. avgusta 2017 iz https://books.google.si/books?id=pz-zOZSunBsC&pg=PT13&lpg=PT13&dq=mobi+pocket+wikipedia&source=bl&ots=_t0f70Quwz&sig=gSUegNXgEV7tOY_GbE-JafIyk-I&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwiOv_SZ2t7VAhXJXBQKHenxCnoQ6AEISTAE#v=onepage&q&f=false

PRILOGE

Priloga 1: Vprašalnik

VPRAŠALNIK

Pozdravljeni!

Sem Katarina Gavrič, študentka izrednega študija na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. V okviru svoje magistrske naloge raziskujem tematiko elektronskega založništva. Raziskati želim, kako se elektronsko založništvo razvija na slovenskem trgu, predvsem se bom osredotočila na to, katere programske rešitve se najpogosteje uporabljajo. Prav tako se v svoji nalogi želim dotakniti elektronskega založništva na tujem trgu. V ta namen vas naprošam, če si lahko vzamete nekaj časa za intervju.

Vsi pridobljeni podatki se bodo koristili le za namen raziskave v magistrski nalogi, prav tako podjetja poimensko ne bodo imenovana.

1. Kaj je razlog, da ste se odločili za izdajo elektronskih knjig?
2. Koliko izdanih elektronskih knjig imate? Koliko jih je bilo izdanih v zadnjem letu in ali se njihovo število povečuje ali zmanjšuje?
3. S katerimi programskimi rešitvami je e-knjiga, ki jo izdate, dostopna? Ali uporabljate enega od standardnih formatov (npr. EPUB, PDF) ali kaj drugega? Prosim razložite. Kaj je razlog, da ste se odločili za izdajo elektronskih knjig v omenjeni programski rešitvi? Kaj ta programska rešitev ponuja? Kaj so prednosti in slabosti te programske rešitve za vas?
4. Katere zvrsti literature imate v elektronskih oblikah (leposlovje, strokovna literatura, slikanice, pesmarice,...)? Ali e-knjige, ki jih izdajate, vsebuje tudi slike, grafe, tabele,...? Ali vsebujejo barvne strani? Kaj omogoča programska rešitev, ki jo uporabljate, z vidika zvrsti literarnega dela? Ali se lahko uporabi ista programska rešitev če se izdaja npr. roman (brez slik) in če se izdaja npr. slikanica (oz. vsebina, ki vključuje slike, grafe)?
5. Kakšen je postopek izdaje e-knjig? Ali mora biti e-knjiga najprej napisana v wordu oz. katerem drugem formatu, ki se nato pretvori v format, ki jo program za izdajo e-knjig podpira? V čem se razlikuje od tiskane (klasične) izdaje knjig?
6. Ko je e-knjiga v neki programski rešitvi tudi ustvarjena, kakšne so distribucijske poti? Kako pride e-knjiga do bralca? Kako bralec pride do e-knjige, ki jo je kupil, sposodil? Ali mora plačati licenco, ali ima dostop preko uporabniškega imena in gesla, ali dobi gradivo na mail...?

7. Ali ste morda imeli izkušnjo ali morda poznate primer, da je pri elektronskih knjigah prišlo do nedovoljenega kopiranja knjig in njihove distribucije? Ali dejstvo, da prihaja do nedovoljenega kopiranja e-knjig, vpliva na sam izbor tehnologije pri izdaji e-knjig?
8. Katera izdaja - v tiskani ali elektronski obliki - je za vas strateško pomembnejša? Ko izdajate novo knjigo, v kateri obliki najprej izdate knjigo? Na podlagi česa se odločite, da jo izdate v obeh oblikah? Ali sta tiskana in elektronska oblika prilagojeni ena drugi, torej v tem smislu, ali se tisk, pisava, odstavki in vse ostalo npr. v tiskani verziji prilagodijo elektronski verziji in obratno?
9. Ali ste izdali kakšno e-knjigo na tujem trgu? V primeru da ja, me zanima naslednje: Ali se postopek izdaje e-knjige razlikuje od izdaje na domačem trgu, in v katerih delih se razlikuje? Ali se uporabljajo drugačne programske rešitve, in v primeru da ja, katere? Preko katere spletne trgovine je mogoče dostopati do e-knjig na tujem trgu?

V magistrski nalogi želim raziskati tudi stroške programskih rešitev za izdajo knjig v elektronski obliki. Torej preučiti želim katera programska rešitev (format) je za založnika stroškovno najbolj učinkovita. V ta namen se nadaljnja vprašanja nanašajo na stroške elektronskega izdajanja knjig.

1. Kakšni so kriteriji ko se odločate za izbiro programske rešitve za izdajo knjig? Kakšno vlogo igra strošek?
2. Kateri stroški so tisti, ki jih pri izdajanju knjig v elektronski obliki upoštevate? Ali ste programsko rešitev izbrali na podlagi stroška? Ali pri odločitvi programske rešitve gledate samo na vaše stroške, ali vam je pomembno tudi to, kakšen je strošek z vidika avtorja, in tudi z vidika bralca – ali mora ta kupiti kakšno strojno opremo, licenco?
3. Kakšen je strošek, če je knjiga izdana v elektronski obliki in kakšen, če je izdana v fizični? V katerem primeru so stroški višji? S katerega vidika je razlika? Ali pri tem tudi gledate na to kakšen je strošek z vidika avtorja in z vidika bralca?
4. Ali to, katera zvrst e-knjige je, vpliva na to kakšen bo strošek programske rešitve? Ali so stroški višji če literatura vsebuje slike, grafiko? Kaj pa v primeru, da vsebuje barvne strani? In kako to vpliva na avtorja in kako na bralca?

Priloga 2: Povzetki osebnih in telefonskih intervjujev

1. ODGOVOR ZALOŽBE MLADINSKA KNJIGA ZALOŽBA D.D. - povzetek

1. Kaj je razlog, da ste se odločili za izdajo elektronskih knjig?

»Zaradi trenda v svetu.«

2. Koliko izdanih elektorskih knjig imate? Koliko jih je bilo izdanih v zadnjem letu in ali se njihovo število povečuje ali zmanjšuje?

»Na leto izdamo približno 100 e-knjig.«

3. S katerimi programskimi rešitvami je e-knjiga, ki jo izdate, dostopna? Ali uporabljate enega od standardnih formatov (npr. EPUB, PDF) ali kaj drugega? Prosim razložite.

Kaj je razlog, da ste se odločili za izdajo elektronskih knjig v omenjeni programski rešitvi? Kaj ta programska rešitev ponuja? Kaj so prednosti in slabosti te programske rešitve za vas?

»Emka.si, Biblos in iBooks. Emka.si je lastna programska rešitev, ki je najeta v tujini. Razlog za to je v cenejši in najbolj ugodni rešitvi. Če bi se odločili za razvoj lastne programske rešitve, bi bili stroški previsoki. Za Biblos smo se odločili, ker je na ta način mogoče dostopati do slovenskih knjižnic. Začetki izdaje e-knjig so bili v programski rešitvi iBooks, saj je bila to takrat najbolj ugodna in enostavna rešitev. To rešitev danes skoraj ne uporabljamo več. E-knjige so izdane v formatu epub.«

4. Katere zvrsti literature imate v elektronskih oblikah (leposlovje, strokovna literatura, slikanice, pesmarice,...)? Ali e-knjige, ki jih izdajate, vsebuje tudi slike, grafe, tabele,...? Ali vsebujejo barvne strani? Kaj omogoča programska rešitev, ki jo uporabljate, z vidika zvrsti literarnega dela? Ali se lahko uporabi ista programska rešitev če se izdaja npr. roman (brez slik) in če se izdaja npr. slikanica (oz. vsebina, ki vključuje slike, grafe)?

»Zvrsti so lahko različne. V elektronski obliki izdamo vse, za kar imamo pravice od avtorja in vse, kar je tehnično izvedljivo, torej tudi tiste zvrsti, ki vsebujejo slike, grafične elemente in barvne strani.«

5. Kakšen je postopek izdaje e-knjig? Ali mora biti e-knjiga najprej napisana v wordu oz. katerem drugem formatu, ki se nato pretvori v format, ki jo program za izdajo e-knjig podpira? V čem se razlikuje od tiskane (klasične) izdaje knjig?

»Načeloma so vse knjige, ki so izdane v e-obliki, najprej izdane v tiskani obliki. Kar pomeni, da vedno izhajamo iz formata, ki je pripravljen za tisk, to je format pdf. Ta format se nato pretvori v epub obliko, v kateri imamo izdanih večino e-knjig. Več dela je pri pretvorbi e-knjig, ki vsebujejo slike, grafiko in barvne strani.«

- 6. Ko je e-knjiga v neki programski rešitvi tudi ustvarjena, kakšne so distribucijske poti? Kako pride e-knjiga do bralca? Kako bralec pride do e-knjige, ki jo je kupil, sposodil? Ali mora plačati licenco, ali ima dostop preko uporabniškega imena in gesla, ali dobi gradivo na mail...?**

»Bralec se mora registrirati v platformi oziroma programski rešitvi, s katero so e-knjige dostopne, in si ustvariti uporabniško ime.«

- 7. Ali ste morda imeli izkušnjo ali morda poznate primer, da je pri elektronskih knjigah prišlo do nedovoljenega kopiranja knjig in njihove distribucije? Ali dejstvo, da prihaja do nedovoljenega kopiranja e-knjig, vpliva na sam izbor tehnologije pri izdaji e-knjig?**

»Ne zdi se nam, da bi se nedovoljeno kopiranje e-knjig pogosto dogajalo. Največji problem pri elektronskih oblikah prihaja pri pdf formatih, ki se nedovoljeno distribuirajo naprej. To se predvsem dogaja pri obveznih šolskih branjih in drugih šolskih gradivih.«

- 8. Katera izdaja - v tiskani ali elektronski obliki - je za vas strateško pomembnejša? Ko izdajate neko novo knjigo, v kateri obliki najprej izdate knjigo? Na podlagi česa se odločite, da jo izdate v obeh oblikah? Ali sta tiskana in elektronska oblika prilagojeni ena drugi, torej v tem smislu, ali se tisk, pisava, odstavki in vse ostalo npr. v tiskani verziji prilagodijo elektronski verziji in obratno?**

»Tiskana knjiga je najbolj pomembna. Vedno se najprej izda tiskana verzija, kasneje ali istočasno se izda e-knjiga.«

- 9. Ali ste izdali kakšno e-knjigo na tujem trgu? V primeru da ja, me zanima naslednje: Ali se postopek izdaje e-knjige razlikuje od izdaje na domačem trgu, in v katerih delih se razlikuje? Ali se uporabljajo drugačne programske rešitve, in v primeru da ja, katere? Preko katere spletne trgovine je mogoče dostopati do e-knjig na tujem trgu?**

»E-knjig v angleškem ali drugem tujem jeziku nismo izdali.«

STROŠKOVNI VIDIK

- 1. Kakšni so kriteriji ko se odločate za izbiro programske rešitve za izdajo knjig? Kakšno vlogo igra strošek?**

»Ko smo začeli z izdajo e-knjig, smo iskali najbolj ugodno rešitev, ki bo omogočala hiter nakup e-knjige in dobro storitev za kupca e-knjige. Ker smo računali, da obseg prometa ne bo tako visok, se nismo odločili za razvoj neke lastne programske rešitve, ampak smo skušali obdržati stroške v obsegu, za katerega smo računali da bo obseg prometa pri prodaji e-knjig.«

- 2. Kateri stroški so tisti, ki jih pri izdajanju knjig v elektronski obliki upoštevate? Ali ste programsko rešitev izbrali na podlagi stroška? Ali pri odločitvi**

programske rešitve gledate samo na vaše stroške, ali vam je pomembno tudi to, kakšen je strošek z vidika avtorja, in tudi z vidika bralca – ali mora ta kupiti kakšno strojno opremo, licenco?

»Strošek pretvorbe in avtorski honorar, ki je pri e-knjigah višji kot pri tiskanih knjigah. Pomembno tudi to, da dobi bralec čim boljše uporabniško izkušnjo. Torej iskali smo rešitev, da je bralec lahko e-knjigo uporabljal na več različnih napravah.«

3. Kakšen je strošek, če je knjiga izdana v elektronski obliki in kakšen, če je izdana v fizični? V katerem primeru so stroški višji? S katerega vidika je razlika? Ali pri tem tudi gledate na to kakšen je strošek z vidika avtorja in z vidika bralca?

»Najprej se izda tiskana oblika knjige, kjer že nastanejo vsi fiksni stroški kot so prevod, urejanje, lektoriranje in oblikovanje. Nato se izda tiskana knjiga s trdo vezavo, kjer nastanejo stroški produkcije na trdo vezavo, stroški tiska, avtorski stroški na tiskano knjigo in drugi morebitni stroški na tiskano knjigo. Nazadnje gre knjiga še v elektronsko obliko, kjer nastanejo stroški pretvorbe v EPUB in avtorski stroški na elektronsko obliko knjige. Ker je tiskana oblika primarna oblika izdaje, so stroški višji. Strošek avtorskega honorarja pa je pri elektronski obliki knjige višji kot pri tiskani in znaša okoli 25%.«

4. Ali to, katera zvrst e-knjige je, vpliva na to kakšen bo strošek programske rešitve? Ali so stroški višji če literatura vsebuje slike, grafiko? Kaj pa v primeru, da vsebuje barvne strani? In kako to vpliva na avtorja in kako na bralca?

»Zvrst ne vpliva na strošek programske rešitve, vpliva pa na strošek pretvorbe, saj mora e-knjigo nekdo oblikovati in jo pretvoriti v končni format. V primeru da gradivo vsebuje barvne strani, slike in grafične elemente, je potrebnega več dela z oblikovanjem in posledično je strošek pri izdaji e-knjige višji. Na avtorja ali bralca to ne vpliva.«

2. ODGOVORZAVODABELETRINA- povzetek

1. Kaj je razlog, da ste se odločili za izdajo elektronskih knjig?

»Želimo podpreti slovenski trg, saj ne želimo, da bi bralci prešli v branje v tujem jeziku.«

2. Koliko izdanih elektronskih knjig imate? Koliko jih je bilo izdanih v zadnjem letu in ali se njihovo število povečuje ali zmanjšuje?

»Na leto izdamo približno 50 e-knjig.«

3. S katerimi programskimi rešitvami je e-knjiga, ki jo izdate, dostopna? Ali uporabljate enega od standardnih formatov (npr. EPUB, PDF) ali kaj drugega? Prosim razložite.

Kaj je razlog, da ste se odločili za izdajo elektronskih knjig v omenjeni programski rešitvi? Kaj ta programska rešitev ponuja? Kaj so prednosti in slabosti te programske rešitve za vas?

»Biblos. Gre za platformo, ki je namenjena širši distribuciji e-knjig na slovenskem trgu. Razlog za to je v načinu distribucije, ki podpira širši nabor naprav na trgu, na katerih se e-knjige prebirajo. E-knjige so izdane v formatu epub.«

4. Katere zvrsti literature imate v elektronskih oblikah (leposlovje, strokovna literatura, slikanice, pesmarice,...)? Ali e-knjige, ki jih izdajate, vsebuje tudi slike, grafe, tabele,...? Ali vsebujejo barvne strani? Kaj omogoča programska rešitev, ki jo uporabljate, z vidika zvrsti literarnega dela? Ali se lahko uporabi ista programska rešitev če se izdaja npr. roman (brez slik) in če se izdaja npr. slikanica (oz. vsebina, ki vključuje slike, grafe)?

»V elektronski obliki izdajamo vse žanre in zvrsti literature, čeprav imamo v večini poezijo in klasične literarne zvrsti. E-knjige lahko vsebujejo tudi slike, glafiko in barvne strani. Torej ni nobenih omejitev, kar se nanaša na grafični del, le pri pretvorbi je potrebno izvesti določene prilagoditve zaradi prilagajanja različno velikim zaslonom naprav.«

5. Kakšen je postopek izdaje e-knjig? Ali mora biti e-knjiga najprej napisana v wordu oz. katerem drugem formatu, ki se nato pretvori v format, ki jo program za izdajo e-knjig podpira? V čem se razlikuje od tiskane (klasične) izdaje knjig?

»Celoten produkcijski proces izdaje knjige in e-knjige je identičen. Razlika je le v izhodnem procesu, ko je potrebno določiti, ali gre v tiskano knjigo ali v e-knjigo.«

6. Ko je e-knjiga v neki programski rešitvi tudi ustvarjena, kakšne so distribucijske poti? Kako pride e-knjiga do bralca? Kako bralec pride do e-knjige, ki jo je kupil, sposodil? Ali mora plačati licenco, ali ima dostop preko uporabniškega imena in gesla, ali dobi gradivo na mail...?

»Pogoj za izposojlo e-knjig je članstvo splošne knjižnice, za kar mora bralec plačati letno članarino. Bralec lahko knjige bere na osebni oz. prenosni računalnik, ali na mobilni

napravi (tablica, telefon, bralnik). V primeru, da želi bralec v Biblosu e-knjigo kupiti, si mora ustvariti Biblos račun, torej se mora registrirati z uporabniškim imenom in geslom, pri tem pa dobi licenco v trajno last. E-knjigo v Biblosu lahko bralec bere na največ 5 različnih napravah, ki pa morajo biti vse avtorizirane z istimi uporabniškimi podatki.«

7. Ali ste morda imeli izkušnjo ali morda poznate primer, da je pri elektronskih knjigah prišlo do nedovoljenega kopiranja knjig in njihove distribucije? Ali dejstvo, da prihaja do nedovoljenega kopiranja e-knjig, vpliva na sam izbor tehnologije pri izdaji e-knjig?

»Ker je tehnologija napredovala, s tem nimamo več težav. Vse knjige so zakodirane na uporabnika in napravo, zato razbijanje oziroma vdori niso več možni.«

8. Katera izdaja - v tiskani ali elektronski obliki - je za vas strateško pomembnejša? Ko izdajate neko novo knjigo, v kateri obliki najprej izdate knjigo? Na podlagi česa se odločite, da jo izdate v obeh oblikah? Ali sta tiskana in elektronska oblika prilagojeni ena drugi, torej v tem smislu, ali se tisk, pisava, odstavki in vse ostalo npr. v tiskani verziji prilagodijo elektronski verziji in obratno?

»Primarna izdaja je tiskana, izdaja knjige in e-knjige ponavadi potekata istočasno.«

9. Ali ste izdali kakšno e-knjigo na tujem trgu? V primeru da ja, me zanima naslednje: Ali se postopek izdaje e-knjige razlikuje od izdaje na domačem trgu, in v katerih delih se razlikuje? Ali se uporabljajo drugačne programske rešitve, in v primeru da ja, katere? Preko katere spletne trgovine je mogoče dostopati do e-knjig na tujem trgu?

»Izdali smo nekaj e-knjig, ki jih distribuiramo preko Amazonove spletne e-knjigarne. Amazon ne podpira slovenščine, tako da so te knjige v angleškem jeziku. Postopek same izdaje knjige je enak ne glede na to, kje oz. kam bo knjiga distribuirana.«

STROŠKOVNI VIDIK

1. Kakšni so kriteriji ko se odločate za izbiro programske rešitve za izdajo knjig? Kakšno vlogo igra strošek?

»Strošek je glavni kriterij, ki je vplival na razvoj programske rešitve, s katero so e-knjige dostopne.«

2. Kateri stroški so tisti, ki jih pri izdajanju knjig v elektronski obliki upoštevate? Ali ste programsko rešitev izbrali na podlagi stroška? Ali pri odločitvi programske rešitve gledate samo na vaše stroške, ali vam je pomembno tudi to, kakšen je strošek z vidika avtorja, in tudi z vidika bralca – ali mora ta kupiti kakšno strojno opremo, licenco?

»Strošek pretvorbe. Pri programski rešitvi je pomembno, da je omogoča pretvorbo iz Worda ali PDF formata v drug format (EPUB, MOBI). Glavni strošek za bralca je nakup naprave, na kateri bo bral e-knjige, sama izposoja je v Sloveniji vključena v članarino v knjižnicah.«

3. Kakšen je strošek, če je knjiga izdana v elektronski obliki in kakšen, če je izdana v fizični? V katerem primeru so stroški višji? S katerega vidika je razlika? Ali pri tem tudi gledate na to kakšen je strošek z vidika avtorja in z vidika bralca?

»Fizična izdaja knjige je dražja zaradi tiska. Avtor in bralec tu nimata nič.«

4. Ali to, katera zvrst e-knjige je, vpliva na to kakšen bo strošek programske rešitve? Ali so stroški višji če literatura vsebuje slike, grafiko? Kaj pa v primeru, da vsebuje barvne strani? In kako to vpliva na avtorja in kako na bralca?

»Zvrst literature nima veze s programsko rešitvijo, s katero so e-knjige dostopne. Barvne strani in grafični elementi ne vplivajo na strošek. Avtor in bralec tu nimata nič.«

3. ODGOVOR ZALOŽBE ICO D.O.O. - povzetek

1. Kaj je razlog, da ste se odločili za izdajo elektronskih knjig?

»Iskanje novih strank, sledenje trendu, lažja dostoptnost knjig.«

2. Koliko izdanih elektorskih knjig imate? Koliko jih je bilo izdanih v zadnjem letu in ali se njihovo število povečuje ali zmanjšuje?

»V zadnjem letu smo izdali 6 knjig, število izdaj bomo ohranjali na tem nivoju.«

3. S katerimi programskimi rešitvami je e-knjiga, ki jo izdate, dostopna? Ali uporabljate enega od standardnih formatov (npr. EPUB, PDF) ali kaj drugega? Prosim razložite.

Kaj je razlog, da ste se odločili za izdajo elektronskih knjig v omenjeni programski rešitvi? Kaj ta programska rešitev ponuja? Kaj so prednosti in slabosti te programske rešitve za vas?

»Biblos in Emka.si. Ker sta to že uveljavljeni programski rešitvi. Uporabljamo epub.«

4. Katere zvrsti literature imate v elektronskih oblikah (leposlovje, strokovna literatura, slikanice, pesmarice,...)? Ali e-knjige, ki jih izdajate, vsebuje tudi slike, grafe, tabele,...? Ali vsebujejo barvne strani? Kaj omogoča programska rešitev, ki jo uporabljate, z vidika zvrsti literarnega dela? Ali se lahko uporabi ista programska rešitev če se izdaja npr. roman (brez slik) in če se izdaja npr. slikanica (oz. vsebina, ki vključuje slike, grafe)?

»Leposlovje, vendar lahko e-knjige vsebujejo tudi slike in določene grafikone.«

5. Kakšen je postopek izdaje e-knjig? Ali mora biti e-knjiga najprej napisana v wordu oz. katerem drugem formatu, ki se nato pretvori v format, ki jo program za izdajo e-knjig podpira? V čem se razlikuje od tiskane (klasične) izdaje knjig?

»Mi smo vse knjige pretvarjali v e-pub iz originalnega PDF-ja za tisk tiskane knjige, saj smo tako na koncu prišli do izdelka, da se e-knjiga povsem približa tiskani verziji.«

6. Ko je e-knjiga v neki programski rešitvi tudi ustvarjena, kakšne so distribucijske poti? Kako pride e-knjiga do bralca? Kako bralec pride do e-knjige, ki jo je kupil, sposodil? Ali mora plačati licenco, ali ima dostop preko uporabniškega imena in gesla, ali dobi gradivo na mail...?

»Preko Emka.si poteka prodaja knjige, preko sistema Biblos pa si bralec lahko knjigo izposodi ali jo kupi.«

7. Ali ste morda imeli izkušnjo ali morda poznate primer, da je pri elektronskih knjigah prišlo do nedovoljenega kopiranja knjig in njihove distribucije? Ali dejstvo, da prihaja do nedovoljenega kopiranja e-knjig, vpliva na sam izbor tehnologije pri izdaji e-knjig?

»Izkušenj v zvezi s tem nismo imeli. Ker pa vemo, da se to dogaja, npr. ne izdajamo v e-obliki naših priročnikov za maturo, saj bi hitro prišli na točko, da bi bili le ti brezplačno dostopni na internetu.«

- 8. Katera izdaja - v tiskani ali elektronski obliki - je za vas strateško pomembnejša? Ko izdajate neko novo knjigo, v kateri obliki najprej izdate knjigo? Na podlagi česa se odločite, da jo izdate v obeh oblikah? Ali sta tiskana in elektronska oblika prilagojeni ena drugi, torej v tem smislu, ali se tisk, pisava, odstavki in vse ostalo npr. v tiskani verziji prilagodijo elektronski verziji in obratno?**

»Ker že v osnovi izdajamo samo določene knjige, kot e-knjige, že sami ločujemo pomembnost naših izdaj. Kjer delamo e-knjigo, pa le to naredimo hkrati s tiskano knjigo, a ker je še vedno 95% prihodkov vezanih na tiskano izdajo, je poudarek pri trženju in na tiskani izdaji.«

- 9. Ali ste izdali kakšno e-knjigo na tujem trgu? V primeru da ja, me zanima naslednje: Ali se postopek izdaje e-knjige razlikuje od izdaje na domačem trgu, in v katerih delih se razlikuje? Ali se uporabljajo drugačne programske rešitve, in v primeru da ja, katere? Preko katere spletne trgovine je mogoče dostopati do e-knjig na tujem trgu?**

»Izdali smo nekaj knjig v tujem jeziku, ki se prodajajo na Amazonu. Poskusili smo tudi preko drugih platform, a učinka preko drugih platform ni bilo, zato smo knjige iz teh platform umaknili. Na tujem trgu je zelo težko uspeti, saj je trg zelo obsežen in založnik potrebuje precej sredstev, da vsaj malo promovira knjigo.«

STROŠKOVNI VIDIK

- 1. Kakšni so kriteriji ko se odločate za izbiro programske rešitve za izdajo knjig? Kakšno vlogo igra strošek?**
- 2. Kateri stroški so tisti, ki jih pri izdajanju knjig v elektronski obliki upoštevate? Ali ste programsko rešitev izbrali na podlagi stroška? Ali pri odločitvi programske rešitve gledate samo na vaše stroške, ali vam je pomembno tudi to, kakšen je strošek z vidika avtorja, in tudi z vidika bralca – ali mora ta kupiti kakšno strojno opremo, licenco?**
- 3. Kakšen je strošek, če je knjiga izdana v elektronski obliki in kakšen, če je izdana v fizični? V katerem primeru so stroški višji? S katerega vidika je razlika? Ali pri tem tudi gledate na to kakšen je strošek z vidika avtorja in z vidika bralca?**
- 4. Ali to, katera zvrst e-knjige je, vpliva na to kakšen bo strošek programske rešitve? Ali so stroški višji če literatura vsebuje slike, grafiko? Kaj pa v primeru, da vsebuje barvne strani? In kako to vpliva na avtorja in kako na bralca?**

»Strošek izdaje nam je znan že vnaprej in je določen glede na število strani tiskane izdaje, tako da nam je le ta 100% znan že vnaprej. Zaradi izdaje e-knjige torej ne nastanejo nobeni dodatni stroški, kot le stroški pretvorbe. Konkretno; plačujemo 0,60 EUR na stran pretvorbe, knjige, ki smo jih pretvarjali so imeli dobrih 300 strani, kar pomeni, da za pretvorbo plačamo cca 200€ + DDV. Cena bi bila nižja, če bi imela e-knjiga zgolj tekst in višja, če bi bilo notri več slik, tabel... Ker je osnova izdaje e-knjige tiskana knjiga, je stroške nemogoče med seboj primerjati. Brez izdaje tiskane knjige, e-knjige sploh ne bi delali.«

4. ODGOVOR ZALOŽBE ENO D.O.O. - povzetek

1. Kaj je razlog, da ste se odločili za izdajo elektronskih knjig?

»Sledenje trendu, širjenje dobre literature v elektronski obliki, večja ponudba na trgu, raziskava novega trga.«

2. Koliko izdanih elektorskih knjig imate? Koliko jih je bilo izdanih v zadnjem letu in ali se njihovo število povečuje ali zmanjšuje?

»V ponudbi imamo 20-30 e-knjig, v zadnjem letu smo izdali 2 e-knjigi, vendar se njihovo število z leti zmanjšuje zaradi internih odločitev.«

3. S katerimi programskimi rešitvami je e-knjiga, ki jo izdate, dostopna? Ali uporabljate enega od standardnih formatov (npr. EPUB, PDF) ali kaj drugega? Prosim razložite.

Kaj je razlog, da ste se odločili za izdajo elektronskih knjig v omenjeni programski rešitvi? Kaj ta programska rešitev ponuja? Kaj so prednosti in slabosti te programske rešitve za vas?

»E-knjiga je dostopna v programski rešitvi iBooks in Biblos. Formata, ki se uporabljata, sta epub in mobi. Razlog za izdajo e-knjig v Biblosu je, da je to najbolj razširjena rešitev v Sloveniji, v iBooks pa zato, ker je to najbolj razširjena rešitev v svetu.«

4. Katere zvrsti literature imate v elektronskih oblikah (leposlovje, strokovna literatura, slikanice, pesmarice,...)? Ali e-knjige, ki jih izdajate, vsebuje tudi slike, grafe, tabele,...? Ali vsebujejo barvne strani? Kaj omogoča programska rešitev, ki jo uporabljate, z vidika zvrsti literarnega dela? Ali se lahko uporabi ista programska rešitev če se izdaja npr. roman (brez slik) in če se izdaja npr. slikanica (oz. vsebina, ki vključuje slike, grafe)?

»V elektronski obliki izdajamo vse zvrsti literature, nekatere vsebujejo slike, grafične elemente in barvne strani.«

5. Kakšen je postopek izdaje e-knjig? Ali mora biti e-knjiga najprej napisana v wordu oz. katerem drugem formatu, ki se nato pretvori v format, ki jo program za izdajo e-knjig podpira? V čem se razlikuje od tiskane (klasične) izdaje knjig?

»Ponavadi se začne v Wordu, nato se pretvori v tisk in šele nato v digitalno knjigo.«

6. Ko je e-knjiga v neki programski rešitvi tudi ustvarjena, kakšne so distribucijske poti? Kako pride e-knjiga do bralca? Kako bralec pride do e-knjige, ki jo je kupil, sposodil? Ali mora plačati licenco, ali ima dostop preko uporabniškega imena in gesla, ali dobi gradivo na mail...?

»Če bralec dostopa do e-knjige preko iBooks-a, mora imeti aplikacijo iBooks naloženo na tablici ali telefonu. Do e-knjig na Biblosu pa lahko bralec dostopa preko programske rešitve Biblos ali aplikacije Biblos, ki si jo sam naloži na pametni telefon ali tablico.«

- 7. Ali ste morda imeli izkušnjo ali morda poznate primer, da je pri elektronskih knjigah prišlo do nedovoljenega kopiranja knjig in njihove distribucije? Ali dejstvo, da prihaja do nedovoljenega kopiranja e-knjig, vpliva na sam izbor tehnologije pri izdaji e-knjig?**

»Ravno zaradi tega smo izbrali iBooks, ker je to bolj zaprt sistem, v smislu, da je težko kopirati knjige in jih ilegalno pošiljati naprej.«

- 8. Katera izdaja - v tiskani ali elektronski obliki - je za vas strateško pomembnejša? Ko izdajate neko novo knjigo, v kateri obliki najprej izdate knjigo? Na podlagi česa se odločite, da jo izdate v obeh oblikah? Ali sta tiskana in elektronska oblika prilagojeni ena drugi, torej v tem smislu, ali se tisk, pisava, odstavki in vse ostalo npr. v tiskani verziji prilagodijo elektronski verziji in obratno?**

»Strateško pomembnejša je izdaja knjige v tiskani obliki. Vedno je najprej izdana tiskana oblika knjige, nato digitalna.«

- 9. Ali ste izdali kakšno e-knjigo na tujem trgu? V primeru da ja, me zanima naslednje: Ali se postopek izdaje e-knjige razlikuje od izdaje na domačem trgu, in v katerih delih se razlikuje? Ali se uporabljajo drugačne programske rešitve, in v primeru da ja, katere? Preko katere spletne trgovine je mogoče dostopati do e-knjig na tujem trgu?**

»Izdali smo tudi 5 e-knjig na Amazonu v angleščini in nemščini.«

STROŠKOVNI VIDIK

- 1. Kakšni so kriteriji ko se odločate za izbiro programske rešitve za izdajo knjig? Kakšno vlogo igra strošek?**

»Strošek je investicija. Boljši program več omogoča in prihrani čas ter zagotavlja hitrejšo izvedno in večjo kontrolo pri izdelavi e-knjig.«

- 2. Kateri stroški so tisti, ki jih pri izdajanju knjig v elektronski obliki upoštevate? Ali ste programsko rešitev izbrali na podlagi stroška? Ali pri odločitvi programske rešitve gledate samo na vaše stroške, ali vam je pomembno tudi to, kakšen je strošek z vidika avtorja, in tudi z vidika bralca – ali mora ta kupiti kakšno strojno opremo, licenco?**

»Strošek predstavlja tehnična obdelava e-knjige.«

- 3. Kakšen je strošek, če je knjiga izdana v elektronski obliki in kakšen, če je izdana v fizični? V katerem primeru so stroški višji? S katerega vidika je razlika? Ali pri tem tudi gledate na to kakšen je strošek z vidika avtorja in z vidika bralca?**

»Pri tiskani knjigi je izdelava vezana na tisk, ki je glavni strošek.«

4. Ali to, katera zvrst e-knjige je, vpliva na to kakšen bo strošek programske rešitve? Ali so stroški višji če literatura vsebuje slike, grafiko? Kaj pa v primeru, da vsebuje barvne strani? In kako to vpliva na avtorja in kako na bralca?

»Če se e-knjiga izda v barvni obliki, ni višjih stroškov zaradi tega. Vseeno je, ali je knjiga barvna ali črnobela, strošek pri tem je isti.«

5. ODGOVOR ZALOŽBE DIDAKTA D.O.O. - povzetek

1. Kaj je razlog, da ste se odločili za izdajo elektronskih knjig?

»Trend.«

2. Koliko izdanih elektorskih knjig imate? Koliko jih je bilo izdanih v zadnjem letu in ali se njihovo število povečuje ali zmanjšuje?

»Okoli 40, vsako leto jih izdamo okoli 5-10, skladno s produkcijo tiskanih knjig.«

3. S katerimi programskimi rešitvami je e-knjiga, ki jo izdate, dostopna? Ali uporabljate enega od standardnih formatov (npr. EPUB, PDF) ali kaj drugega? Prosim razložite.

Kaj je razlog, da ste se odločili za izdajo elektronskih knjig v omenjeni programski rešitvi? Kaj ta programska rešitev ponuja? Kaj so prednosti in slabosti te programske rešitve za vas?

»Biblos in Emka.si, saj sta to edina ponudnika e-knjig v Sloveniji. Za ponudbo e-knjig v lastni režiji se nismo odločili zaradi visokih stroškov. Uporabljamo epub, ker je to standard.«

4. Katere zvrsti literature imate v elektronskih oblikah (leposlovje, strokovna literatura, slikanice, pesmarice,...)? Ali e-knjige, ki jih izdajate, vsebuje tudi slike, grafe, tabele,...? Ali vsebujejo barvne strani? Kaj omogoča programska rešitev, ki jo uporabljate, z vidika zvrsti literarnega dela? Ali se lahko uporabi ista programska rešitev če se izdaja npr. roman (brez slik) in če se izdaja npr. slikanica (oz. vsebina, ki vključuje slike, grafe)?

»Imamo vse zvrsti, tudi kompleksnejše pretvorbe. Vse pretvorimo v epub.«

5. Kakšen je postopek izdaje e-knjig? Ali mora biti e-knjiga najprej napisana v wordu oz. katerem drugem formatu, ki se nato pretvori v format, ki jo program za izdajo e-knjig podpira? V čem se razlikuje od tiskane (klasične) izdaje knjig?

»Pretvorimo iz indesign datoteke, ki je pripravljena za tisk, v elektronsko obliko knjige.«

6. Ko je e-knjiga v neki programski rešitvi tudi ustvarjena, kakšne so distribucijske poti? Kako pride e-knjiga do bralca? Kako bralec pride do e-knjige, ki jo je kupil, sposodil? Ali mora plačati licenco, ali ima dostop preko uporabniškega imena in gesla, ali dobi gradivo na mail...?

»Distribucija je urejena prek Biblos in Emka.si, za kar se mora uporabnik registrirati.«

7. Ali ste morda imeli izkušnjo ali morda poznate primer, da je pri elektronskih knjigah prišlo do nedovoljenega kopiranja knjig in njihove distribucije? Ali dejstvo, da prihaja do nedovoljenega kopiranja e-knjig, vpliva na sam izbor tehnologije pri izdaji e-knjig?

»Nismo opazili ilegalnega kopiranja.«

- 8. Katera izdaja - v tiskani ali elektronski obliki - je za vas strateško pomembnejša? Ko izdajate neko novo knjigo, v kateri obliki najprej izdate knjigo? Na podlagi česa se odločite, da jo izdate v obeh oblikah? Ali sta tiskana in elektronska oblika prilagojeni ena drugi, torej v tem smislu, ali se tisk, pisava, odstavki in vse ostalo npr. v tiskani verziji prilagodijo elektronski verziji in obratno?**

»Najprej klasična knjiga, nato je iz nje izpeljana e-knjiga.«

- 9. Ali ste izdali kakšno e-knjigo na tujem trgu? V primeru da ja, me zanima naslednje: Ali se postopek izdaje e-knjige razlikuje od izdaje na domačem trgu, in v katerih delih se razlikuje? Ali se uporabljajo drugačne programske rešitve, in v primeru da ja, katere? Preko katere spletne trgovine je mogoče dostopati do e-knjig na tujem trgu?**

»Amazon ne podpira, dostopna možnost je iStore, postopek je enak, tudi se naredi epub.«

STROŠKOVNI VIDIK

- 1. Kakšni so kriteriji ko se odločate za izbiro programske rešitve za izdajo knjig? Kakšno vlogo igra strošek?**

»Biblos in e-emka smo izbrali, ker sta edina distributerja oz. ponudnika e-knjig pri nas. Za ponudbo e-knjig v lastni režiji se nismo odločili zaradi visokih stroškov.«

- 2. Kateri stroški so tisti, ki jih pri izdajanju knjig v elektronski obliki upoštevate? Ali ste programsko rešitev izbrali na podlagi stroška? Ali pri odločitvi programske rešitve gledate samo na vaše stroške, ali vam je pomembno tudi to, kakšen je strošek z vidika avtorja, in tudi z vidika bralca – ali mora ta kupiti kakšno strojno opremo, licenco?**

»Upoštevamo samo stroške pretvorbe. Cena se oblikuje glede na ceno klasične knjige.«

- 3. Kakšen je strošek, če je knjiga izdana v elektronski obliki in kakšen, če je izdana v fizični? V katerem primeru so stroški višji? S katerega vidika je razlika? Ali pri tem tudi gledate na to kakšen je strošek z vidika avtorja in z vidika bralca?**

»Vse stroške nosi klasična knjiga, ki je za nas strateška. E-knjiga nosi le strošek pretvorbe.«

- 4. Ali to, katera zvrst e-knjige je, vpliva na to kakšen bo strošek programske rešitve? Ali so stroški višji če literatura vsebuje slike, grafiko? Kaj pa v primeru, da vsebuje barvne strani? In kako to vpliva na avtorja in kako na bralca?**

»Barve ne vplivajo, kompleksnejše pretvorbe so včasih nekoliko dražje. Ni vpliva na avtorja ali bralca.«